

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 30 november 2015*§ 3 Interpellation om ytterstadssatsningar (nr 2015:36)*

Anförande nr 1

Borgarrådet L i v h (V): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

L a r s J i l m s t a d (M): Tack, borgarrådet, för svaret! Delar av det kan jag välkomna. Det gäller till exempel erkännandet av ytterstadsprojektets värde och även att borgarrådet säger sig vilja följa upp den medborgardialog som gjordes i Fagersjö.

Jag tycker att det finns ett stolt arv att förvalta från alliansårens ytterstadssatsningar. Vi gjorde mycket, och vi gjorde det i dialog med de boende. Inte minst i den stadsdel som den gamla interpellationen handlar om, nämligen Fagersjö, har många positiva saker hänt. Lekplatser har restaurerats, en ny plaskdamm har byggts, och ungdomens längtan efter konstgräsplan och basketplan uttryckta i medborgarförslag kunde vi blixtnabbt effektuera.

Trots att Farstas demokratimedel nästan uteslutande satsas på Fagersjö verkar det dock som om all utveckling gått helt i stå vid det här laget. Det tycker jag är konstigt, detta eftersom den rödgröna majoriteten i vår stadsdel var så heta på gröten att de långt innan några nämndbeslut förelåg basunerade ut i en tidningsartikel att de skulle satsa 3,7 miljoner kronor på Fagersjö. Borgarrådet har fel när hon säger att detta inte föregrep nämndens beslut. Visserligen nämndes en satsning på Fagersjö i verksamhetsplanen, men några siffror fanns inte med.

Trots snabbstarten har ännu inte något av vikt gjorts för dessa pengar i Fagersjö. Det talas om en lokal – kraftigt försenad. Det talas som att anställa en samordnare – det har lagts på is. Och det som Fagersjöborna mest av allt önskar sig, vilket har visat sig i medborgardialoger, var ju att få ordning på Fagersjöviken. Det är helt borta nu. Det finns över huvud taget inte med. Det blev inte ens en tummetott av det hela. Vid en tidpunkt fanns det 13 miljoner kronor avsatta för att göra något med Fagersjöviken. Nu blev det en vassklippning i somras som det inte finns ett spår av nu längre: 200 000 kronor direkt i sjön.

Att anställa byråkrater och inrätta allehanda administrativa nivåer för att kompensera för de nu sänkta ambitionerna är långt ifrån tillfredsställande, och det finns heller inga garantier för ett bra resultat. Vi är djupt bekymrade över att alliansårens målmedvetna ytterstadssatsning ersatts av prat och en famlande politik. Det är till och med så illa ställt att de rödgröna i Farsta nu bildat en särskild grupp tillsammans med oss i Alliansen för att få ordning på Magelungen, och det är tråkigt för dem att de inte får något stöd från sina kamrater i stadshuset i detta ärende.

Anförande nr 3

Borgarrådet L i v h (V): Tack för dina frågor, Lars! Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi diskuterar utvecklingen av ytterstaden. Det är ju en av våra viktigaste frågor under den här mandatperioden. Sedan tycker inte jag att vi ska lägga så

mycket tid på att diskutera de satsningar som ni gjorde. Det finns ju både bra satsningar och dåliga satsningar i de 400 miljoner som ni satsade. En del av dem har vi tagit upp och fortsatt med. Vi avsatte till exempel 20 miljoner i år för att följa upp de projekt som vi tycker var bra.

När det gäller Fagersjö var det så att man hade en dialog med medborgarna. Man har genomfört en hel del av det som invånarna har önskat, men Fagersjö är en plats där det behöver göras många saker. Nu är det så att det naturligtvis är nämnden lokalt som ska styra över det här, för det är ju en väldigt viktig skillnad mellan er utveckling av ytterstaden och vår. Ni styrde från det här huset och delade ut pengar utan att det fanns en demokratisk process i stadsdelsnämnderna.

Vi vill göra helt tvärtom. Vi tycker att det som ska göras lokalt också ska beslutas lokalt, och det ska ske i samarbete med de boende. Om man beslutar från stadshuset är det naturligtvis enkelt att fatta ett beslut: Vi satsar 1 miljon här, 2 miljoner där, 6 miljoner där. Men om man ska göra det tillsammans med de boende är det förstås en längre process, och det är vad som sker i Fagersjö.

I Fagersjö handlar det nu om att man ska starta en stor utveckling av stadsdelen, och det ska göras med de boende, med bostadsföretagen, tillsammans med föreningar, ja, i stort sett med dem som är aktiva i området. Självklart tar det lite längre tid, Lars, än om man bara, som ni faktiskt gjorde, delar ut lite pengar härifrån stadshuset. Det är inte okej. Det tyckte inte heller revisorerna; de anmärkte faktiskt på det sättet att arbeta.

Jag tycker att Lars ska bejaka det här och vara med i arbetet. Nu har ni ju resurser som är tilldelade direkt till stadsdelsnämnden just för det här arbetet. Det tycker jag är fantastiskt, och jag tycker att ni i Moderaterna ska bejaka detta och vara med i arbetet.

Anförande nr 4

L a r s J i l m s t a d (M): Tack så mycket, borgarrådet Livh! Jag kan försäkra att vi är engagerade, och vi är med i det lilla demokratirådet som finns i Fagersjö. Det är snarast så att vi är otåliga. Det händer ju ingenting. Man gick ut i tidningsartiklar och inbillade Fagersjöborna att väldigt mycket skulle hända, men ingenting har egentligen hänt.

När det gäller att få medborgarengagemang vill jag påstå att vi hade väsentligt mycket mer av medborgarengagemang från Fagersjöbornas sida på den tiden vi hade en riktig medborgardialog. Nu har man haft ett öppet forum i Fagersjö. Det kom några stycken, men det var långt ifrån det engagemang som vi hade på allianstiden, när vi hade ordentliga medborgardialoger och rapporterade tillbaka till Fagersjöborna. Det försäkrades att man skulle göra saker och ting när det gäller till exempel ett strandbad, en av de få förenande platserna i Fagersjö, det vill säga ängen ned mot Magelungen och en tyvärr väldigt igenväxt sjö.

Som sagt var, från ert håll har ni nu lagt ned dessa ambitioner. Det finns inte en rad om någon satsning på något strandbad eller på att röja upp i Magelungen. Det finns inte ett ord om detta i er budget. Det är bara borta, medan vi har det kvar. Jag tycker inte att det är att lyssna på Fagersjöborna. De blir lyssnade till om de säger någonting

som stämmer överens med era ambitioner, och de ambitionerna tycks inskränka sig till att skaffa någon lokal, vilket man inte riktigt har klarat av ännu, och så småningom kanske anställa någon samordnare. Det påstods vara på gång, men det har inte skett. Det är i och för sig inget att beklaga, tycker jag, därför att det är bättre att man ägnar sig åt verksamhet i stället för byråkrati och nya administratörer som man sedan blir fast med.

Jag tycker alltså att av de löften som ni har gett i förening med demokratipengarna så är det väldigt lite verkstad – snarare ingen alls. Det tar tid, säger Ann-Margarethe Livh. Ja, det kanske det gör. Men det har gått ett år nu, och ingenting har hänt över huvud taget.

Anförande nr 5

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Vi socialkonservativa tycker att Lars Jilmstad har skrivit en viktig interpellation. Samtidigt håller vi nog med borgarrådet Livh om att det är viktigare att se till en övergripande bild i stället för att här ta upp relativt detaljerade frågor. Kanske fokus borde ligga på stadsdelsnivån i stället.

Om vi tittar på de kommande interpellationerna – hoppas att vi hinner med Isabel Smedberg Palmqvists interpellation om den sociala hållbarheten! – kan man i någon mening se den här interpellationen som en uppvärmning. Så här står det i Lars Jilmstads interpellation: ”Som ett exempel finns Fagersjö, en relativt segregerad stadsdel. På ena sidan om den genomgående bussgatan dominerar hyreslägenheter och där är mer än hälften utlandsfödda. Medelinkomsten är låg och arbetslösheten hög. På andra sidan dominerar villor med relativt högavlönade människor i huvudsak med svensk härkomst.”

Ja, så är det, och varför är det så? Vem eller vilka har sett till att det är så? Ja, det är ju ni allihop. Det är resultatet. Ni har suttit i åtta år i stadshuset och styrt, Lars Jilmstad, och det som jag läste upp är resultatet. Det här är vad ni har åstadkommit!

För oss socialkonservativa är det inte ett positivt samhällsbygge. Under min levnad har jag bara sett hur det blir sämre, värre och mer segregerat. Stockholm försämras i dessa avseenden. Då finns det anledning att börja fundera över varför utvecklingen går åt det här hållet och vad ska man göra åt det.

Det är ett bra initiativ med Fagersjö, men det räcker inte. Vem och vilka har en politik och åtgärder som räcker för att skapa ett socialt hållbart Stockholm? Det kommer jag förstås att berätta för er under en kommande interpellation.

Anförande nr 6

R i k a r d W a r l e n i u s (V): När det gäller Magelungen finns också aspekten att det skulle anläggas ett strandbad där, och den rödgrönrosa majoriteten missunnar inte Fagersjöborna att ta sig ett dopp i Magelungen. Som jag tror att också Lars Jilmstad känner till är det inte av missunnsamhet eller snålhet som vi har lagt ned planerna på ett strandbad där, utan det handlar förstås om att vi helt enkelt har rekommenderats att göra så av stadens tjänstemän. Man har nämligen kommit fram till att muddring inte är någon riktigt bra lösning på Magelungens problem, som ju grundar sig i att man sänkte sjövattnivån med en meter för länge sedan och som

grundar sig i att Huddinge kommun har sjöar som ligger uppströms, varifrån det kommer övergödning som drabbar Magelungen. När det gäller muddring var tjänstemännens bedömning att det bara skulle leda till att vattenkvaliteten försämrades.

Den nya majoriteten är förstås inte nöjd därvidlag utan har avsatt medel för att höja vattenstatusen i alla Stockholms sjöar och även för Magelungen. En åtgärdsplan är på gång. Vegetationsklippning har redan skett, vilket Lars nämnde, och kommer förmodligen, vad jag vet, att ske även nästa år. När vi tillsammans med Huddinge kommun förbättrar vattenstatusen i Magelungen kan vi kanske också skapa den här samlingsplatsen för alla Fagersjöbor nere vid stranden som vi alla önskar.

Anförande nr 7

Borgarrådet L i v h (V): Nu sade ju Rikard en del av det jag tänkte säga. Jag tänkte ta det här med Fagersjö och badet i mitt andra inlägg, men nu har Lars Jilmstad redan hört hur vi tänker.

Det är alltså inte så att vi inte vill ha det här badet, men när man gjorde muddringen så försämrades vattenkvaliteten, vad Lars än säger. Det är vad den miljötekniska expertisen säger. Lars kanske har en annan åsikt, men det är de uppgifter vi har. Dessutom måste vi ha ett samarbete med Huddinge kommun, eftersom kommungränsen går där.

Men det är inte så att den här majoriteten inte vill ha det här badet. Tvärtom – precis som Rikard sade är det medel avsatta för att försöka gå vidare. Men man måste titta både på vattenkvaliteten och på tillgängligheten till vattnet. Vi brinner för den här frågan och är intresserade av den, och vi vill absolut lösa den för Fagersjöbornas skull. Men det är inte enkelt, Lars, utan det är komplicerat.

När det handlar om Fagersjö är det naturligtvis så som jag sade tidigare: Det tar tid att bygga upp samarbetet med de boende, men en sak som man har gjort, och Lars var säkert med och fattade det beslutet, är ett medborgarförslag om en inkluderande festival i Fagersjö för att få ihop människor och få dem att arbeta tillsammans. Så visst händer det saker. Men jag kan inte bedöma hur man på lokal nivå bedömer att det är bäst att arbeta. Det tycker jag att både Lars och andra som sitter i den stadsdelsnämnden är ansvariga för, och jag är jätteglad om du deltar i det arbetet, Lars.

Anförande nr 8

L a r s J i l m s t a d (M): Det gläder mig att både Ann-Margarethe Livh och Rikard Warlenius månar om Fagersjöborna. Det tror jag är ärligt menat, och jag hoppas att vi kan förenas i den strävan.

Det är bara det att det varit så väldigt många svikna löften under årens lopp. Jag kan säga, vilket jag nämnde i slutet av mitt tidigare inlägg, att era egna partikamrater ute i Farsta i stadsdelsnämnd faktiskt känner sig generade och ledsna över att det har lovats saker och ting år efter år och så har ingenting hänt. På deras initiativ, kan man säga, har det skapats en grupp bestående av två från den rödgröna majoriteten och två från allianspartierna som gemensamt ska arbeta för att få någonting positivt att hända efter alla dessa löftesbrott när det gäller Fagersjöviken och Magelungen i första hand.

Vi träffade för bara några dagar sedan i den här gruppen ett par ytterst kunniga personer som har följt hela utvecklingen under årens lopp och som representerar en förening som heter Magelungens vänner. Den består av ett tiotal olika föreningar och ett antal enskilda personer. Det är inte någon militant grupp, men de har samlat på sig massor med kunskaper. Lyssna på dem, säger jag, snarare än att lyssna på en del tjänstemän som bara tycker att det är jobbigt med eventuell muddring eller andra typer av åtgärder! Någon muddring har för övrigt inte gjorts – jo, det gjordes en muddring för 40 år sedan när man la ett rör tvärsöver sjön. Det är den enda delen av Fagersjövikens där det är klart vatten sommartid.

I övrigt har ingenting gjorts. Det pågick under ett antal år vegetationsklippning med hjälp av skovelhjulsförsedd maskin på ponton. Det gjorde att det åtminstone det visuellt blev bättre, men den apparaten sålde man och sedan dess har ingenting gjorts. Vegetationsklippning i vassen som man gjorde lönar sig över huvud taget inte. Det gjordes i sommar. Någon vecka senare gick det inte att se att det hade klippts över huvud taget. En tjänsteman på miljö- och hälsoskyddsnämnden erkände att så var fallet och att det var nog lite misslyckat att klippa där veckan före midsommar.

Jag noterar ändå att det finns positiva intentioner, och jag hoppas verkligen att Fagersjöborna inte ska behöva vänta i ytterligare 30–40 år, för då kommer sjön att ha växt igen. Demokratimedel verkar inte heller förbättra eller snabba upp situationen.

Anförande nr 9

Borgarrådet L i v h (V): För att avsluta det här med Magelungen är det faktiskt så att miljöteknisk expertis har sagt att muddring kan försämra vattenkvaliteten, och det tycker jag att man måste ta på allvar. Det innebär inte att vi inte tycker att det är viktigt med det här badet; det vill jag understryka, Lars. Vi tycker att det är viktigt, men det är en komplicerad fråga. Vi äger inte heller frågan själva i Stockholms stad, utan vi måste också samarbeta med Huddinge.

Vi går vidare med det, och som Rikard Warlenius sade finns det pengar avsatta för att gå vidare med frågan. Vegetationsklippningen som Lars pratade om kommer att fortsätta för att göra det enklare att komma fram till vattnet. Detta om Magelungen.

Jag blir vidare lite förvånad när Lars talar om år efter år av svikna löften. Vi har ju bara styrt i ett år, så har det varit år efter år får nog Lars ta på sig det själv och inte lägga det på oss. När det däremot kommer ett medborgarförslag, som nu till exempel om den här festivalen, är den rödgröna majoriteten väldigt snabb med att genomföra det förslaget tillsammans med medborgarna, vilket är den stora skillnaden mot er ytterstadssatsning som styrdes helt härifrån stadshuset utan att ta någon som helst hänsyn till eventuella medborgarförslag.

Jag tror därför att Lars Jilmstad ska se väldigt hoppfullt på framtiden, men var lite lugn. Låt medborgarna, föreningarna och andra lokala aktörer vara med och bestämma! Det tror jag är det allra viktigaste.

§ 4 Interpellation om hotad tunnelbana (nr 2015:37)

Anförande nr 10

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 11

Borgarrådet L a r s s o n (M): Den här interpellationen skrevs för ganska länge sedan nu, och det har hänt en del sedan dess. Mycket vatten har runnit genom stadens olika vattendrag.

Men det finns ändå ett antal frågetecken som jag tycker är obesvarade. Det rör synen på hur utvecklingen kring den östra delen av Älvsjöskogen nu ska generera både rejält med bostäder, naturreservat och dessutom en kommande tunnelbanesatsning. I huvudsak handlade kritiken under våren om huruvida man skulle gå vidare med att göra ett naturreservat i området som det ändå var möjligt att bygga tusentals bostäder i. Samtidigt såg vi hur majoriteten i olika utspel talade om att det nu skulle utredas om detta skulle kombineras med bostäder, och när vi under början av hösten fick se att förslaget just kombinerades med utredningar kring bostäder började det bli ännu mer spännande.

Vi har ett antal tjänstemän i den här staden som nu försöker utröna vad majoriteten menar med att både få ett naturreservat på plats och också se till att det byggs många bostäder. Det är väldigt svårt även för byggherrarna runt om i staden att utröna vad det här egentligen betyder, och få ger sig in och lägger pengar på att börja räkna och rita på området som sådant.

Nu är vi där vi är, och vi ser inte annat än att man förslösar en god plats att bygga bostäder på. Vi tycker att det är fascinerande att man lägger så stora resurser på att finna nya ställen att *inte* bygga bostäder på i en tid när vi faktiskt behöver finna ännu mer plats att bygga på.

Jag tycker som sagt var inte att interpellationssvaret i praktiken är ett svar när det gäller finansieringen av den utbyggnad av tunnelbanan som har diskuterats i det här området. Det här är ju inte en del av tunnelbanan som har legat under förhandlingar, utan det här är den del av tunnelbanan som Stockholms stad har varit väldigt tydliga med är någonting som vi ska finansiera själva. Den gren som vi har diskuterat måste vi alltså få exploateringsintäkter till för att den över huvud taget ska bli verklighet. Det är ingenting som presenteras i svaret, och det tycker jag är beklagansvärt.

Anförande nr 12

J a n V a l e s k o g (S): Det var som sagt ett tag sedan interpellationen skrevs, och det har hänt lite sedan dess. Bakgrunden är som ni vet att Alliansen tog initiativ till att inrätta ett naturreservat i den västra delen av Älvsjöskogen. Den delen ligger som ni vet i anslutning till ett småhusområde. Vid den östra delen av skogen, på andra sidan spåren, ligger Hagsätra som domineras av flerfamiljshus.

I en växande och allt tätare stad är tillgång till stadsnära natur naturligtvis viktigt både ekologiskt och ur ett socialt hållbarhetsperspektiv.

Vi har alltså lagt ett utredningsuppdrag till förvaltningen där man ska titta på om man kan göra delar av den östra delen till ett naturreservat som kan ha en koppling över spåren och därigenom göra tillgängligheten större för fler stockholmare, förhoppningsvis i ett kollektivtrafikhärläge med en tunnelbana.

Det som också är viktigt att säga är att i utredningsuppdraget ligger också en uppgift till förvaltningarna att säkerställa en hög bostadsbyggnation i anslutning till reservatet i den östra delen av Älvsjöskogen. Genom detta skulle vi kunna möjliggöra tusentals bostäder förhoppningsvis i ett kollektivtrafikhärläge. Det kommer naturligtvis att innebära intäkter, så det vore intressant att höra hur Moderaterna ser på det rent principiellt, om de är emot att vi ska kunna hitta en lösning där vi också bygger en hel del bostäder samtidigt som vi försöker binda ihop östra och västra Älvsjöskogen.

Det är för tidigt att säga någonting om det exakta antalet bostäder, fördelning mellan hyresrätter och bostadsrätter och sådant som påverkar intäkterna för staden. Då kan väl någon tycka att det är dålig tajming, men så är läget. Vi måste framför allt göra det här grundligt och utreda ordentligt innan vi vet vad som är möjligt och lämpligt.

Som sagt, det vore intressant att höra hur Moderaterna rent principiellt ser på en betydande exploatering av området.

Anförande nr 13

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Joakim Larsson oroar sig för att ett framtida tunnelbanesegment mellan Hagsätra och Älvsjö är hotat på grund av att man nu vill göra den här skogen till naturreservat. Jag kan lugna Joakim Larsson med att det är ingen fara alls. Oavsett om östra skogen blir naturreservat eller inte så kommer Hagsätra att bindas samman med tunnelbana till Älvsjö.

Orsaken till att det är på det sättet är att om inte annat så genom Sverigeförhandlingarna förstår vi att förr eller senare, det kanske dröjer många år, så kommer vi att bygga en tunnelbana från Fridhemsplan under Mälaren som går upp vid Liljeholmen-Älvsjö. När den väl är på plats, och säkert innan dess, har vi kommit in i en annan fas i tunnelbanebygget.

När tunnelbanan anlades i Stockholm från början var Stockholm en liten stad. Då hade man helt enkelt återvändsgrändslinjer som gick ut från T-centralen. Nu när Stockholms stad växer och blir en större stad håller det på att växa utrymme för ringlinjer. Ni vet säkert redan nu att man planerar att binda samman Barkarbystaden med den blå linjen. Samma sak kommer man att göra med Älvsjö-Hagsätra.

Den kommer, oavsett om staden betalar det eller varifrån pengarna kommer. Det handlar helt enkelt bara om utvecklingen. Det är så man bygger modern tunnelbana när man har en täthet på staden som räcker till: Man bygger ringlinjer. Joakim behöver alltså inte vara ett dugg orolig. Dessutom kan jag säga att redan nu planerar man ju för den här linjen, om den ska det gå i bro eller tunnel, så tänket har kommit ganska långt.

Den kommer, som sagt, och det är i alla fall inte längre bort än att jag själv kommer att kunna åka med den tunnelbanan.

Anförande nr 14

E l i n O l s s o n (MP): Det här känns som ett tag sedan, precis som Joakim Larsson nämnde. När interpellationen kom blev jag alldeles brydd över den storleksordning som interpellationen förespeglar att det skulle röra sig om, det vill säga 250–290 hektar i den östra delen som vi skulle vilja göra till naturreservat, vilket enligt Moderaterna motsvarar Hammarby sjöstad och Norra Djurgårdsstaden tillsammans.

Jag har stor tillit till Joakim Larssons kompetens och kände därför att det var viktigt att se om det fanns något däri. Jag vill därför att vi börjar i de här siffrorna för att konstatera var den skog som berörs ligger någonstans. Wikipedia säger 40 hektar medan förvaltningen säger att det är ungefär 20 hektar som berörs. Det är alltså en oerhörd differens i uppfattningen om hur stor den här skogen är. Bara för att ha det klart: Det är en betydligt mindre yta som det handlar om.

I en stad rik på stadsnära natur är det avgörande att hitta väl avvägda och motiverade gränser när det gäller naturreservaten. Det handlar om att långsiktigt säkra den mest värdefulla naturmarken för framtida generationer. Just gränsen är väldigt spännande och potentiell för en växande stad som Stockholm, för det är i gränsen vi kan skapa ett attraktivt och tillgängligt möte mellan det gröna och det urbana Stockholm. Det är bland annat genom att aktivt samplanera för både den växande stadens behov och den gröna infrastrukturen som vi kommer att kunna möta det stora behovet av bostäder, samtidigt som vi utvecklar och tydliggör Stockholms gröna urbana karaktär.

Vi vill också bygga bostäder i anslutning till Hagsätra. Här finns stor potential att utveckla urbana och stadsmässiga kvaliteter i ett kollektivtrafknära läge, men vi ser också att Hagsättras attraktivitet kan stärkas ytterligare genom att låta naturreservatet komma över till den östra sidan och knyts samman med eko- eller sociodukt så att de båda naturreservaten hänger ihop.

Naturreservat ska varken vara en barriär eller en återvändsgränd. Det ska vara en del av stockholmarnas vardagsrum.

Anförande nr 15

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Som vi har hört finns det ändå ganska gott om byggbar mark längs den här tunnelbanesträckningen. Jag vill inte minst peka ut att det finns enorma parkeringsplatser och en något överdimensionerad trafikapparat här som man skulle bygga väldigt mycket bostäder på, så det ska nog finnas plats att göra en del av östra Älvsjöskogen till reservat också och ändå kunna motivera tunnelbanedragningen.

I interpellationen är det inte bara siffrorna som är något överdrivna, utan det är ganska starka ord över huvud taget. Det står att en reservatsbildning får enorma konsekvenser för Stockholms utveckling, och det ställs frågor om uteblivna exploateringsintäkter, hur många bostäder som inte kan byggas och hur ska detta förklaras för dem som står i bostadskön.

För oss är det inte så svårt. Vi tar fram mängder av byggbar mark. Men att bevara grönområden är en integrerad del av att bygga en stad.

Jag kan ändå inte låta bli att ställa en fråga till Joakim Larsson: Vilket av de här argumenten var inte tillämpliga på västra Älvsjöskogen, som ju Joakim Larsson själv var med om att göra till naturreservat? Ställde ni er då också frågor om hur många bostäder som därmed inte kunde byggas, hur stora exploateringsintäkter som gick förlorade och om det äventyrade själva tunnelbanestationen? Inte minst, vad tänkte ni säga till alla de människor som står i bostadskön?

Jag förstår inte riktigt skillnaden. Varför är ena sidan ett illa avvägt förslag men inte den andra? Om något så är ju den västra delen av Älvsjöskogen större och har därmed en större potential för att bygga bostäder, medan den östra delen har större ekologiska värden. Därför borde väl snarare ha varit tvärtom.

Som vi har påpekat ser det lite illa ut att Alliansen, tydligen utan att ställa sig dessa svåra frågor, gjorde den västra delen som domineras av småhus till naturreservat men tycker att det kan få katastrofala konsekvenser för hela staden att göra det på den sidan av rälsen som domineras av flerbostadshus och som rimligen då också har ett större mänskligt behov av rekreation, eftersom det är mer tätbebyggt.

Anförande nr 16

Borgarrådet L a r s s o n (M): För att börja där den förra talaren slutade: Det är för det första ganska stor skillnad mellan Alliansens och den nuvarande majoritetens sätt att räkna hem ekonomin i olika projekt. Det ska man ha klart för sig. Det är ingenting att sticka under stol med. Problemet är att ni inte har täckning för stora delar av den utveckling vi ser framför oss när ni också vill utöka antalet reservat ytterligare. Att vi får våta filtår över staden där man inte kan bygga eller, som i det här fallet, där man säger att man både ska bygga och ha naturreservat, skapar varken ekonomiska incitament eller för den skull en snabbt växande stad.

Det är uppenbart att Vänsterpartiet, åtminstone om de stöder Warlenius inlägg, tycker att det finns tillräckligt med mark utöver det här reservatet som ni vill ha. Och då ska man väl inte bygga någonting i det här reservatet då, vilket inte riktigt är den politik som ni säger att ni för.

När det gäller antalet hektar som jag fick en fråga om från Elin Olsson så har exploateringskontoret angivit 250 hektar byggbar mark eller mark som går att bebygga eller exploatera. Om den siffran stämmer eller ej får väl Elin Olsson och jag stega upp i området. Men en sak ska vi veta: Man får inte bukt med bostadsbristen med sociodukter! Man kan inte lägga allt krut på den typen av resonemang. Vi har alldeles nyligen hört talas om Miljöpartiets krav på en sociodukt i Skarpnäck-Bagarmossen. Den höll på att landa på en halv miljard, Elin. En halv miljard ville man lägga på en mötesplats för oss tvåbenta varelser och en del fyrfota djur. Det må väl vara trevligt, men det är kanske inte där som det huvudsakliga bostadsbekymret löses just nu. Nej, vi behöver fokusera på att både bygga bostäder och få ekonomi i det på ett sådant sätt att överskott kan leda till ytterligare tunnelbana och infrastruktur över huvud taget, och det var det som hela interpellationen handlade om.

Till Rickard Wall som sade att jag inte längre ska vara orolig vill jag säga att det som gör mig orolig är att den sittande majoriteten i huvudsak struntar i de ekonomiska konsekvenserna av olika typer av hantering av marken, och det är bekymmersamt. Vi

behöver exploateringsintäkter med överskott för att kunna finansiera olika typer av infrastruktur, till exempel kollektivtrafik.

Anförande nr 17

J a n V a l e s k o g (S): Jag tror att den här diskussionen blir något vettigare att föra när vi har utredningsförslaget framme, där vi kan se vad det faktiskt handlar om ekonomiskt, vilken omfattning byggnationen får och vilken del som kan tänkas bli naturreservat.

Jag är inte särskilt orolig, och jag kan ju direkt dementera borgarrådets påstående om att vi inte har ekonomiskt sund finansiering i projekten. Det kan jag säga att vi har, och vi kommer att fortsätta ha det. Det är självklart en viktig förutsättning, och med en ganska omfattande exploatering som jag ser framför mig också i detta område kommer vi också att lösa ekonomin. Men jag tror som sagt att det blir något mer sakligt och intressant. Fortfarande svarade inte borgarrådet mig huruvida ni tycker att det var en bra idé att bygga bostäder i den östra delen, som vi har förespeglat här.

Anförande nr 18

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag förstod inte riktigt vad Joakim Larsson menade med att vi inte behöver bygga någonting alls. Det tycker vi absolut att vi behöver, och det finns bra mark att bebygga i närheten av Älvsjö, till exempel på ängen och parkeringsplatserna, IP:n och allt möjligt som har föreslagits. Det räcker ganska långt, tror vi, utan att man dessutom behöver nagga skogen alltför mycket i kanten.

Visst finns det en skillnad i hur man ser på ekonomi och stadsbyggnad. Det råder väl ingen tvekan om den saken. Det som präglar Joakim Larssons interpellation är ju liksom att räkna vartenda stycke mark som är obebyggd som en speciell inkomst för exploatering, och det är såklart ett helt hopplöst resonemang. Då får vi börja tänka så här: Hur mycket kostar det oss att inte bygga i Kungsträdgården? Vi måste ju gå miste om flera miljarder, eller hur?

När vi bygger stad tänker vi på helheten, att grönutrymmen är en del av staden, någonting som är värdefullt. Man kan inte bara reducera stadsbyggnad till antalet bostäder och att frigöra så mycket mark som möjligt för att smälla upp ett visst antal bostäder, utan här finns såklart också en politisk skillnad.

Min fråga handlar mer om vad som är skillnaden mellan östra och västra Älvsjöskogen. Om det är en sådan katastrof att göra ett reservat av den östra delen av skogen, hur kan det komma sig att det inte gällde för den västra delen? Det är ju bara en tågräls som skiljer dem åt.

Anförande nr 19

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Det gäller för mig att hålla bollarna i luften här. I mitt första inlägg tog jag upp frågan om att Joakim Larsson inte behöver vara orolig för att tunnelbanan inte ska byggas. Den kommer att byggas oavsett hur man hanterar den östra skogen.

Sedan påpekade Joakim för mig att han också är orolig för hur majoriteten hanterar det här området ur ett ekonomiskt perspektiv, och där ger jag Joakim Larsson all rätt.

Jag upprepar vad jag sade i landstingsfullmäktige under hösten. Vi socialkonservativa ser det så här: På den ena sidan ser vi ekonomiskt ansvarstagande utan visioner. På den andra sidan ser vi visioner utan ekonomiskt ansvarstagande. För oss socialkonservativa som står för både ekonomiskt ansvarstagande *och* visioner är det inget roligt val. Däremot är det inte ett svårt val. Det valet är busenkelt!

Anförande nr 20

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Joakim Larsson tar upp reservatsbildningen och att det på något sätt innebär att vi inte bygger. Men siffrorna ser ju helt annorlunda ut. Vi bygger visst, och det finns gott om plats att bygga på förutom de naturreservat som vi tänker instifta, varav ni är med på tre stycken.

Snarare tydliggör detta vilka områden som är viktiga i Stockholm. Man markerar det för framtiden, och i en tät stad kommer det att bli allt viktigare för stockholmarna. Snarare kan jag väl, med tanke på debatten, fundera över om man har något principiellt emot naturreservat.

Ärendet som vi pratar om är lite märkligt, för det är både ett naturreservat och ett byggande som man arbetar ihop i ett. Det är också ett initierat byggande på en plats som ni inte hade initierat före valet. Då är det märkligt att man går i opposition mot byggande som vi sätter igång när det är det som vi ofta brukar fajtats om, det vill säga hur vi ska bygga mer.

Jag vill också säga att vi såklart kommer att göra det här ganska snabbt. Jag vill påpeka att angående Hagsätra och diskussionen som vi har, har det också nämnts i stadsbyggnadsbudgeten, så det är ju en planering som är helt nödvändig. Det kommer att sätta igång nu och bringa fler bostäder till Stockholm.

Anförande nr 21

Borgarrådet L a r s s o n (M): En sak är säker: När ett antal representanter från majoriteten är uppe vill de hävda att man inte bör vara emot att det görs naturreservat i östra delen av Älvsjöskogen eftersom man minsann har varit för att göra naturreservat av den västra delen. Frågan gäller ju i sådana fall varför både och? Det är ju inte så att Vänsterpartiet, Miljöpartiet eller Socialdemokraterna har varit här uppe och sagt att jo, men vi vill göra östra delen till naturreservat men inte den västra delen, så vi kan öka exploateringen där. Det har ju inte varit förslaget, utan det är fortfarande på minussidan. Ni föreslår ju att man ska utreda naturreservat i stort sett överallt i den här staden på olika sätt. Vi är inte emot en grön stad; en del av Stockholms charm och attraktivitet handlar ju om att det är en grön och blå stad med vatten.

Det här är i många hänseenden en fantastisk stad som vi självklart ska bevara och försvara, men det finns i den delen vi behöver utveckla anledning att ifrågasätta vissa uttalanden. Miljöpartiet har sett till att ni också håller på och antagligen lägger stora resurser på att utreda norra och södra Djurgården till exempel. Det området har mig veterligen nationalparkstatus, så jag förstår inte vad man ska utreda det för. Det är ett oerhört starkt skydd på det. Men ni lägger väldigt mycket tid och resurser på att utreda var man inte ska bygga i stället för att utreda var man ska bygga.

Då kommer representanter för Vänsterpartiet upp här och säger att man minsann kan bygga någon annanstans. Ja, men då tyder ju det på att ni inte är intresserade av att

bygga i den östra delen. Eller är ni det? Socialdemokraterna säger att ni ska bygga i den östra delen, men med någon form av hänsyn. Ni talar om att det ska vara naturreservat, men jag har hittills inte mött någon aktör som har kunnat utröna vad det egentligen betyder att ha både och – att äta kakan och ändå spara den.

Det här behöver alltså redas ut, och jag ser verkligen fram emot att se hur förvaltningen ska kunna reda ut de här turerna. Helheten är viktig. Det är viktigt att vi har en grön stad, men staden växer och vi behöver ifrågasätta en del av de uttalanden som sker kring naturskyddade områden. Vi har skyddade områden, och vi behöver nu finna fler områden att bygga bostäder på. Det borde vi vara överens om.

Återigen, Elin, nu när du ändå ska upp för ett inlägg: Förklara varför vi ska lägga en halv miljard på en sociodukt över ett spår! Grodorna bryr sig inte ett skvatt om det där spåret. De hoppas över det i alla fall, så vi kan nog se dem ändå på andra sidan.

Anförande nr 22

Elin Olsson (MP): Jag oroar mig lite för den passiva natursyn som Joakim Larsson ger uttryck för. Om vi någon gång ska prata världsklass är det ju kring den rika, stadsnära naturen som finns i Stockholm. Att ha en passiv syn kring dessa värden när staden ska växa som den gör kommer ju inte att underlätta. Där har vi lyft upp i budgeten att ta ett grepp om grönstrukturen, just för att kunna hitta ett mer aktivt förhållningssätt mellan de gröna värdena och den växande staden. Det tror jag är en väldigt viktig nyckel, att det här kommer upp så att både byggherrar, medborgare och medarbetare har en förståelse för de gröna värdenas möte med den växande staden.

Vi är också helt överens med Joakim Larsson och Moderaterna om att det ska byggas i anslutning till Hagsätra. Här finns en stor potential att utveckla Hagsätra till att både bli mer attraktivt och hitta en mer aktiv gräns mot denna naturmark. Det är alltså ingen fråga om att inte bygga på den här sidan.

En sociodukt måste vara försvarbar utifrån de ekonomiska faktorerna. Aspekten av att göra en sociodukt i stället för en smal gångbro är också, precis som namnet anger, den sociala aspekten, det vill säga att binda ihop områden som ligger långt ifrån varandra. Det kan man göra med gatustrukturer men när det gäller naturreservat och naturområden är det sociodukter. Sedan ska det såklart vara en rimlighet i förhållande till den investering det motsvarar, därav också möjligheten att ha den här gröna fonden som också lyfts upp där man kan sätta in större kapacitet på givna platser för att stärka stockholmarnas tillgång till naturområden och möjlighet att röra sig på ett aktivt sätt.

Vi har stora förhoppningar om att den utredning som är på väg fram på ett bra sätt kommer att visa hur naturreservatsdelen på den östra sidan kan kombineras med ett aktivt bostadsbyggande i anslutning till Hagsätra.

Anförande nr 23

Rikard Warlenius (V): Jag kan inte låta bli att begära ordet, för det nämligen smugit sig in ett litet ovanligt sätt att uttrycka sig på i debatten. Det som planeras över spåren mellan östra och västra Älvsjöskogen är naturligtvis en ekodukt som kan ge det biologiska livet en väg över spåren. Här pratas i stället om en

sociodukt. Men jag tycker faktiskt att det är ganska fint, för en sociodukt kanske också är vad som behövs mellan de här två områdena. Faktiskt tror jag att en ekodukt och ett sammanslaget naturreservat över båda sidorna om stambanan som nu delar Älvsjöskogen i två skulle kunna bli en sociodukt. Det är något eftersträväsvärt!

*§ 9 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Östlig förbindelse*

Anförande nr 24

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Stockholm har sedan länge ett stort och mycket eftersatt behov av investeringar i infrastruktur. Det var över tio år sedan som OECD identifierade bristen på infrastruktur och bostäder som de största hoten mot Stockholms utveckling i framtiden.

Sedan dess har Alliansen tagit ansvar genom beslut om Citybanan och Förbifarten. Vi har tagit beslut om utbyggd tunnelbana och förlängning av Bromma flygplats. Alliansregeringen avsatte också 2 miljarder kronor till förstudier för Östlig förbindelse.

Östlig förbindelse är ett av de viktigaste objekten framöver som också ingår i Sverigeförhandlingen. På nästa kommunstyrelsesammanträde, på onsdag, behandlas ärendet om lägesredovisning 2 av stadens så kallade inspel till Sverigeförhandlingen. Där konstateras visserligen att Östlig förbindelse är viktig, men det finns inget aktivt ställningstagande från stadens sida.

Min fråga till finansborgarrådet är därför om hon är beredd att aktivt ställa sig bakom och driva byggandet av en östlig förbindelse i förhandlingarna med staten.

Anförande nr 25

Borgarrådet W a n n g å r d (S): När det gäller Östlig förbindelse tar vi just nu inte aktiv ställning till projektets genomförande, utan det är mycket riktigt så att det här är ett förhandlingsinspel. Sverigeförhandlingarna ska sedan återkomma kring vilka frågor de vill förhandla om, och där kan Österleden naturligtvis bli aktuell.

Det som är så spännande med alla era frågor kring Sverigeförhandlingarna är ju att ni vill gå förhandlingarna och förväntningarna i förväg. Jag måste ha en liten passus kring det, för vill man vara en bra förhandlare måste man spela med flera kort för att sedan gå in i förhandlingen och verkligen göra upp kring vad det är vi satsa på, vilka pengar det handlar om och sedan sy ihop en helhet.

Det Anna König Jerlmyr kräver i dag är att jag ska ta ställning till enstaka projekt. Så gör inte en klok förhandlare. Staden och finansborgarrådet är kloka förhandlare, vilket innebär att vi måste se till helheten.

Det som är mest spännande med det här inlägget är att Anna König Jerlmyr säger att det sedan länge finns ett stort eftersatt investeringsbehov. Men det är Anna König Jerlmyr som står i talarstolen och kritiserar oss för att vi investerar i Stockholm. Det var spännande att höra!

Anförande nr 26

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Finansborgarrådet har uppenbarligen inte lyssnat på vad jag sa. De satsningar och investeringar som görs nu är tack vare Alliansen och den regering som drev fram de investeringarna i form av Förbifarten, i form av utbyggd tunnelbana och även i form av förstudier för Östlig förbindelse.

Att förhandla med många kort innebär också en stor risk att många kort spelas bort, och jag hade efterfrågat tydligare besked från finansborgarrådet hur viktig Östlig förbindelse är för majoriteten och för finansborgarrådet.

Vi saknar tydliga besked, och vi vet ju varför det är så: Man har problem med enigheten inom sin egen koalition. Vi vet betydelsen av Östlig förbindelse. Den skulle avlasta innerstaden avsevärt, förstärka de urbana värdena och öka framkomligheten för cyklar, kollektivtrafik och fotgängare. Men kommer vi att kunna se något ställningstagande från Karin Wanngård under den här perioden och inför Sverigeförhandlingarna om att stå bakom vikten av en östlig förbindelse?

Anförande nr 27

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack vare Alliansen är ni för tunnelbanan och investeringar i tunnelbanan. Landstingsmoderaterna skrek ju nej år efter år för att ni inte ville bygga ut tunnelbanan i Stockholm! Vad fick er att ändra er? Jo, er statsminister fick gå in och ryta ifrån och säga att tunnelbanan var viktig. Då hakade ni på och förstod vikten av utbyggd tunnelbana i Stockholm. Det ska vi tacka Fredrik Reinfeldt för, inte landstingsmoderaterna.

Investeringar kostar pengar. Vi måste investera i bostäder, vi måste investera i fullvärdig infrastruktur, och det här paketet kostar pengar. Men det är Anna König Jerlmyr inte beredd till. Hon kritiserar ju oss för att vi investerar. Hon säger att det är en lånekarusell, och sedan står hon här och säger på fullaste allvar att vi inte investerar. Vilket ben ska du stå på, Anna König Jerlmyr? Antingen är man för investeringar eller så är man mot investeringar. Var tydligare!

Anförande nr 28

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag trodde nästan att det skulle komma en rättning, för jag trodde vi var i Stockholms stadshus och inte i landstinget, men jag kan ha fel. Resultaten talar för sig själv: Det var tack vare regeringen men också med stort stöd och medfinansiering av Alliansen i stadshuset som den utbyggda tunnelbanan kunde bli av i Stockholm. Vi stod också bakom en rad andra investeringar under den förra mandatperioden.

Nu talar vi dock om framtiden och om Stockholms behov för att säkra konkurrenskraften och framkomligheten för vår region. Jag undrar om finansborgarrådet är beredd att ta ansvar och ge tydliga besked, vilket man uppenbarligen inte kan göra från den nya majoriteten och från finansborgarrådets sida.

Jag tror att Stockholm skulle behöva det. Vi vet vad osäkerheten kring viktiga investeringar i infrastruktur betyder i form av försämrat företagsklimat och annat. Men jag är beredd att inleda blocköverskridande samtal och samarbete om att stå upp för att Östlig förbindelse blir av. Jag sträcker nu ut handen till Karin Wanngård. Om hon är beredd att ta den så är det inte bara positivt för Stockholm utan för hela vår konkurrenskraft för framtiden.

Anförande nr 29

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Problemet med er är att ju att ni inte vill investera. Jag hörde Anna König Jerlmyr i den här talarstolen under budgetdebatten då hon kritiserade oss för att vi investerar i Stockholm – i bostäder, infrastruktur, idrottshal-

lar, affärslokaler. Ni vill ju inte investera! Anna König Jerlmyrs utsträckta hand gör inte att det blir fler investeringar i Stockholm.

För att investera i Stockholm behöver man låna pengar. Man behöver låna pengar för att bygga tunnelbana, för att bygga vägar, för att bygga fastigheter. Men det vill ju inte Anna König Jerlmyr, och hon har inte redovisat ett enda dugg! Den redovisningen vi har är efter åtta års moderatstyre. Vi har en gigantisk bostadsbrist. Vi har inte lyckats bygga ut tunnelbanan, och ni lyckades inte få igång vägprojekt. Det har vi facit på!

Fråga nr 2. Rutiner för evenemangsstöd

Anförande nr 30

R i c h a r d B e n g t s s o n (L): Min fråga gäller Stockholm Business Region, där Karin Wanngård är ordförande. Stockholm Business Region har betalat ut ett evenemangsstöd till Svenska Amerikansk Fotbollförbundet för marknadsföring av VM i amerikansk fotboll som skulle ha genomförts i Sverige 2014.

Av olika skäl genomfördes aldrig VM i amerikansk fotboll i Stockholm. Styrelsen för Stockholm Business Region har haft ett ärende uppe vid flera tillfällen under året som har handlat om att försöka få en redovisning av marknadsföringspengarna har använts för det evenemang som aldrig blev av. Detta ärende har återremitterats från styrelsen vid flera tillfällen.

Min fråga till Karin Wanngård är helt enkelt: Har Stockholm Business Region i dagsläget tillräckliga rutiner för att följa upp evenemangsstöden? Om inte, vad vill ordföranden i Stockholm Business Region i så fall göra åt detta?

Anförande nr 31

B o r g a r r å d e t W a n n g å r d (S): Tack för frågan! Det som det här ärendet har visat är väl att evenemangsstrategin som fastställdes 2012 kanske inte räcker till. Det är mycket riktigt så att nya kommunikationsdirektören kommer att få se över evenemangsstrategin just med anledning av den här tråkiga erfarenheten.

Om man sedan ska gå in på själva sakärendet är det tyvärr olyckliga omständigheter inom Svenska Amerikansk Fotbollförbundet som har gjort att pengar har försvunnit inom deras organisation, och det är oerhört olyckligt. Evenemangsstrategin täcker mycket, men det är självklart så att den kan bli bättre. Det ska vi se över, tyvärr med det här tråkiga exemplet i potten.

Anförande nr 32

R i c h a r d B e n g t s s o n (L): Det gör en ju lite orolig, det här som Karin Wanngård nu säger, att pengar har försvunnit i Svenska Amerikansk Fotbollförbundet. De har fått en halv miljon beviljat för att marknadsföra ett evenemang som blir inställt. Styrelsen har återremitterat redovisningen vid flera tillfällen därför att man har tyckt att den har varit otillräcklig.

Jag ingår i idrottsnämnden. Jag pratar med mina kollegor i socialnämnden. Det är ju i flera nämnder så att vi beviljar stöd till ideella föreningar och ideella organisationer.

Vid betydande belopp är det ofta förknippat med väldigt rigorösa krav på organisationernas kapacitet att förvalta pengarna och deras redovisning av pengarna.

Det gör mig lite bekymrad om pengar som betalas ut via Stockholm Business Region inte är förknippade med samma typ av krav på uppföljning, förvaltning, redovisning och ordning och reda som det är i alla andra nämnder. Det blir konstigt för de ideella föreningar som tar emot stöd, tycker jag.

Anförande nr 33

B o r g a r r å d e t W a n n g å r d (S): Stockholm Business Region följer precis samma regelverk som kommunens verksamhet i övrigt när det gäller evenemangsutbetalningar. Det här handlar om en enskild person som har förskingrat pengar. Det är det hela ärendet handlar om.

Det är klart att man kan vända ut och in på sig själv med olika strategier och uppföljningar, men är det någon som vill begå brott mot sin egen organisation är det svårt att förutse.

Anförande nr 34

R i c h a r d B e n g t s s o n (L): Jag har såklart talat med mina kollegor, och så har jag läst en del handlingar i ärendet som ligger på Insyn. Det som Karin Wanngård nu väljer att uttala här, det vill säga att det handlar om ren förskingring, var ju lite mer information än vad jag har lyckats läsa mig till i de officiella dokumenten. Då tycker jag att det är särskilt viktigt för Stockholm Business Region och staden som helhet att se över vilka rutiner som finns så att man kan undvika den här situationen i framtiden, och det säger Karin Wanngård också ska ske.

Den bild jag har fått av hur det här ärendet har hanterats i styrelsen gör mig möjligen lite förvånad. Det är alltså vi i oppositionen som har drivit frågan om att kraven på redovisning måste öka. Karin Wanngård har själv som ordförande inte tagit dessa initiativ på egen hand. Det gör mig lite förvånad.

Anförande nr 35

B o r g a r r å d e t W a n n g å r d (S): Vi är helt överens i själva sakfrågan. Det är klart att det är oerhört olyckligt när staden har betalat ut pengar till ett evenemang som inte blir av. Det är klart att vi på alla sätt och vis vill förhindra detta.

Fråga nr 3. Hur många av de 100 ensamkommande flyktingbarnen som Stockholms stad, enligt socialborgarrådet i SVT Nyheter Stockholm den 25 november 2015, tagit från Malmö är pojkar, och vad tänker Åsa Lindhagen om det?

Anförande nr 36

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag stod här den 19 oktober och tog upp samma fråga, nämligen om det massiva överskottet av pojkar bland de ensamkommande flyktingbarnen som håller på att snedvrیدا hela vår befolkningspyramid bland yngre personer.

Den gången skrattade ledamöter här, men nu har det gått sex veckor sedan den 19 oktober, och vi har fått se att det kan hända väldigt mycket i politiken på sex veckor inom detta område. Det som har hänt när det gäller de ensamkommande flykting-

barnen är att det är andra som har tagit över stafettpippen efter mig. Senast i torsdags i förra veckan hade vi Hans Rosling som gick ut i Expressen och konstaterade att vi är på väg mot en kinesisk befolkningspyramid, vilket kommer att leda till att en av sex pojkar kommer att bli utan partner. Det rycker Hans Rosling bara på axlarna åt. Det kanske socialborgarrådet också gör, jag vet inte.

Anförande nr 37

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi kan konstatera att det nästan uteslutande är pojkar som flyr. Det kan bland annat bero på om pojkarnas familjer bedömer att pojkarna har bättre förutsättningar att klara den här väldigt svåra resan.

Det som är problemet i frågan vi diskuterar är att vi har krig och konflikter i världen som tvingar till och med barn på flykt att göra oerhört farliga resor för att försöka ta sig till en tryggare plats. Det är oerhört sorgligt att vi har en situation med väldigt mycket krig och konflikt i världen i dag, och där har Sverige ett ansvar att göra allt vi kan för att ge barn som kommer till oss en tryggare framtid.

Anförande nr 38

R i c k a r d W a l l (-): Var det ett svar på min fråga? Min fråga handlade inte om *varför* pojkar och unga män kommer till Sverige. Okej, borgarrådet sade i och för sig att det nästan uteslutande handlade om pojkar. Då var alltså 95 eller 99 som var pojkar av de här 100, får jag väl tolka svaret som.

Min fråga är då hur man ser på detta. Det är ju ett faktum som folk efter mig har tagit upp att vi håller på att få en situation med ett man- och pojköverskott. Då är frågan: Ska vi rycka på axlarna åt det? De får inga partners här i livet – det är bara matematik. Folkmordsmatematik kanske någon skulle vilja säga!

Eller ska man göra någonting åt det? Ett sätt att göra någonting åt det är till exempel att öppna legala vägar till Europa och Sverige som bara flickor får utnyttja. Det är ett sätt. Det finns alltså åtgärder om man vill komma åt problemet.

Anförande nr 39

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag ställer mig helt bakom legala vägar till Europa. Det tycker jag är någonting som borde införas omedelbart. Däremot tycker jag inte att man på något sätt ska knyta det till kön. Vi har alla mänskliga rättigheter, oavsett om vi är pojkar eller flickor, män eller kvinnor.

Jag uppfattade inte att Rickard Wall ställde en fråga, men jag har ju sett hur frågan såg ut inför att jag skulle gå upp i talarstolen. Jag tror att Rickard Wall undrade hur många av de 100 barn från Malmö som Stockholms stad nu tar emot för att avlasta Malmö som var pojkar. Då kan jag tala om att alla 100 var pojkar. Det kommer väldigt få flickor till Sverige.

Mitt svar på den andra frågan är helt enkelt att problemet är att vi har krig och konflikter i världen som tvingar barn på flykt. Vi kan inte styra vilka som kommer hit. Vi kan bara välja hur vi vill ta emot dem, och då ska vi göra allt vi kan för att stötta de barn som kommer hit på ett så bra sätt som möjligt.

Anförande nr 40

R i c k a r d W a l l (-): Jag tackar för svaret att det var 100 av 100, vilket talar för sig självt. Sedan konstaterar jag att Åsa Lindhagen säger att vi inte kan och att vi är utlämnade, och det är ju just det jag står här och säger: Ni kan inte! Ni är handlingsförlamade! Ni klarar inte av situationen!

Vi socialkonservativa har förslag, till exempel att upprätta legala vägar från olika länder i världen till Sverige. Låt dem, när det handlar om de ensamkommande flyktingbarnen, endast få vara för flickor! Då löser man dels flickornas situation eftersom de har svårt att göra de här resorna, dels gör man något åt den könsobalans som håller på att byggas upp i Sverige. Man löser problemen med lite kreativitet, handlingskraft och påhittighet!

Anförande nr 41

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Rickard Wall talar om lösningar som inte ligger på kommunnivå. Jag tycker att det är viktigt att man som politiker ser på vilken nivå man befinner sig, vilka de konkreta verktygen är som man kan använda just i sitt eget uppdrag. Jag kan ju stå här och föra fram en rad olika förslag på vad jag tycker att vi ska göra både i Sverige och nationellt och vad vi ska göra på global nivå, men jag har ju inte makten att påverka det.

Jag tycker också att vi ska ha lagliga vägar till Europa, men det ligger inte inom vårt ansvarsområde att kunna bestämma över det. Vi kan bara konstatera att det kommer väldigt många pojkar.

Jag kan också konstatera ett sidospår i det här, och det är att Rickard Wall har ett väldigt heteronormativt synsätt, om jag får flika in det. Man kan diskutera kring relationer och inte förutsätta exakt hur de ser ut.

Det var ett sidospår. Det viktiga budskapet i de här frågorna är som sagt att vi inte kan styra vilka som kommer hit. Vi kan bara styra hur vi välkomnar dem.

Fråga nr 4. Valhallavägen

Anförande nr 42

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Bygga bostäder är någonting som är väldigt viktigt för oss alla i den här staden. Vi vill sätta så många spadar som möjligt i marken så fort som möjligt.

Då är det lite trist att läsa om att 700 bostäder kan gå om intet beroende på dålig luftkvalitet på just Valhallavägen. Det finns närhet både till KTH och universitetet och möjlighet att göra studentlägenheter, men det verkar nu vara för bra för att vara sant eftersom luftkvaliteten är så dåligt att det kan dröja många år innan man kommer till rätta med det problemet och kan sätta spaden i jorden.

Därför vill jag fråga borgarrådet: Vilka åtgärder kommer ni att vidta för att säkerställa god luftkvalitet längs Valhallavägen så att nya bostäder kan byggas och de redan boende kan räkna med en luftkvalitet som inte riskerar deras hälsa?

Anförande nr 43

Borgarrådet M o g e r t (S): Tack för frågan! Stadens bedömning är ju att luftkvaliteten ska vara sådan att de här lägenheterna ska fungera när Norra länken är i fullt bruk, för då avlastar man trafiken och då ska luftkvaliteten vara på den nivån. Staden gör, som Christina säkert känner till, extra mätningar för att kunna gå till länsstyrelsen och klargöra att så är fallet så att de inte ska häva planen om vi startar ett planarbete.

Staden jobbar alltså med frågan, och vi tror att vi ska kunna starta ett planarbete under nästa år.

Anförande nr 44

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Det låter betryggande, men som jag ser det just nu är åtgärden en tankbil som åker fram och tillbaka efter klockan elva på kvällen och våtgör asfalten så att man ska slippa partiklarna. Om det är den långsiktiga lösningen undrar jag verkligen hur det kommer att gå med de 700 bostäderna.

Sedan kan jag berätta att Norra länken är öppen, och det har avsevärt förbättrat trafiksituationen på Valhallavägen. Men här gör man bedömningen att trafiken kommer att öka igen när fler bostäder byggs, så på något sätt är det en skevhet i hela planeringen. Vad vi tänker är ju att man måste bygga på ett sådant miljövänligt sätt så att luftkvaliteten faktiskt har den hållbarhet som krävs.

Anförande nr 45

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag strävar alltid efter att låta betryggande. Det bygger lite på det.

Det är helt riktigt att länsstyrelsens preliminära analys bygger på att fler lägenheter skulle skapa problem. Det är därför stadens uppgift att visa att de problemen inte kommer att uppstå, och stadens prognos är att vi ska klara normerna. Men det handlar ju om att med betryggande säkerhet kunna visa det för länsstyrelsen, eftersom de är kontrollerande myndighet.

Anförande nr 46

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Då tror jag inte att en tankbil som åker fram och tillbaka på kvällarna även i ösregn hjälper den situationen. Det krävs en mer hållbar lösning, och där har Centerpartiet en tanke om att man skulle kunna göra hela Valhallavägen till den boulevard som en del av Valhallavägen är i dag och se till att man definitivt och för gott minskar trafiken även på den norra delen så att man kan bygga de här bostäderna för alla dem som behöver bostäder. Då kan vi få en trygg stadsmiljö längs hela Valhallavägen och även utrymme för andra aktiviteter utöver bostäderna som också finns i samma plan.

Jag tycker att borgarrådet kanske låter förtroendeingivande men lite väl försiktig. Jag skulle vilja se lite mer offensiv aktivitet.

Anförande nr 47

Borgarrådet M o g e r t (C): Jag tänker att det inte är läge att börja gräva just nu och just här, men vår bedömning är ju som sagt att detta ska gå vägen, att vi har ett starkt

case och att det kommer att vara möjligt. Det kan finnas många goda och kloka skäl att göra åtgärder på Valhallavägen ändå, men jag tror inte att just detta ska behöva vänta på att man bygger om eller ändrar själva Valhallavägen, utan vår bedömning är att vi ska klara de värdena i dagsläget ändå.

Fråga nr 5. Olagliga bosättningar

Anförande nr 48

S o f i a M o d i g h (KD): Det har ju blivit lite kallare och blötare nu och desto värre för de EU-migranter som bor i sina bosättningar. Vi vet att socialtjänsten är ansträngd av arbetet med ensamkommande flyktingbarn, så jag undrar helt enkelt hur borgarrådet ser på det här arbetet nu. Vet vi hur många boplatser det finns? Hur går det med arbetet med avhysningar? Jobbar EU-teamet på?

Den här frågan hamnar ju lite i skymundan på grund av det andra, så jag tycker att det är viktigt att höra hur det går för de här människornas skull.

Anförande nr 49

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det är jättebra att Sofia Modigh lyfter upp de här frågorna. Det är första gången som de inte uppmärksammas så mycket, men de människor som har det väldigt svårt finns ju fortfarande på våra gator.

Även om det inte uppmärksammas fortgår arbetet precis som vanligt, och en ambition är att nu också ytterligare stärka samarbetet med civilsamhället och kyrkorna runt om i staden som har gjort en fantastisk insats med att erbjuda möjligheter för människor att få sova inomhus. Det samarbetet sätter vi väldigt stort värde på.

Arbetet fortgår alltså, och vi hoppas också att kunna ta kliv framåt med att få fram fler sovplatser framöver.

Anförande nr 50

S o f i a M o d i g h (KD): Det låter betryggande att arbetet fortgår. Om jag har läst rätt – jag kan ju ha läst fel – så står det i budgeten för i år att man bland annat ska jobba med avhysningar när man har annat boende att erbjuda.

Vad jag har kunnat läsa finns detta dock inte med i budgeten för 2016 i majoritetens förslag. Därför undrar jag om det finns en strategi bakom det att arbetet med avhysningar därmed ska avslutas eller om man nu bara ser det som en rutin och därför inte nämner det särskilt. Eller har man en helt annan strategi nu?

Anförande nr 51

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi skriver inte precis allting i budget, men om vi gör ett tydligt vägval åt ett nytt håll är det klart att det tydligt måste stå i budgeten.

Vi jobbar med det 16-punktsprogram som kommunstyrelsen beslutade om tidigare i år. Ambitionen är att ta fram ett program för hur vi mer långsiktigt ska jobba med de här frågorna när det gäller utsatta EU-medborgare. Vi har alltså inte någon ny inriktning, utan vi jobbar på precis som vi har gjort tidigare.

Det som är viktigt för oss är att erbjuda alternativ. Det är det som hela tiden har varit fokus för oss i majoriteten: att erbjuda alternativ för de här människorna. Det arbetet kommer vi att fortsätta med, även när det gäller avhysningar, och se till att det finns alternativ.

Anförande nr 52

S o f i a M o d i g h (KD): Jag tror att vi är helt ense om att det är ovärdigt och att människor är värda bättre än att bo i boställningar där det är både kallt och eländigt och sanitärt ohälsosamt.

Vi blev inbjudna till en blocköverskridande överläggning tidigare i år om en mer långsiktig strategi. Jag har inte blivit inbjuden till något mer möte, men det kanske inte har hunnits med. Men om det finns sådana ambitioner tycker jag att det vore trevligt att höra något om det.

Anförande nr 53

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Absolut. Vi ska fortsätta de samtalen, och där har jag också haft kontakt med gruppledarna. När det gäller Kristdemokraterna har jag haft direktkontakt med Erik Slottnér i de här frågorna.

Jag tänker generellt att det inte går att ha blocköverskridande beslut i alla frågor. Då skulle vi ju heller inte ha någon utpekad majoritet. I vissa frågor tänker jag ändå att det är värt att försöka vrida och vända och se om vi på något sätt kan komma framåt. Det handlar inte minst om frågor som är komplexa och där det finns mycket att vinna på om det finns förutsättningar att komma framåt, eftersom den grupp det berör är så utsatt.

Generellt så är det samtal som Sverige behöver mer av just nu, eftersom vi befinner oss i svåra tider på en mängd olika sätt. Jag tror att det alltid är bra att ha med sig.

Fråga nr 6. Transitboende

Anförande nr 54

A n d r e a S t r ö m (M): I oktober i år beslutade socialnämnden om att ge 3,3 miljoner för boende för transitflyktingar i tre månader. Det skulle från början vara 300 platser som sedan blev 100 platser. Trots att ansvaret för de här personerna inte ligger på kommunens togs det även ett ordförandebeslut om ytterligare 300 000 kronor i bidrag till Islamic Relief för transitboende.

Sedan har det visat sig att behovet inte var så stort som man trodde. Det har sovit mellan 15 och 30 personer hos Stadsmissionen de senaste veckorna, och man har därför gjort om transitboendet till ett vanligt flyktingboende, vilket är bra.

Det märkliga är att majoriteten har skickat ut ett brev till 14 olika ideella organisationer som uppmanar dem att söka bidrag för transitboende. Jag undrar därför: Hur tänker borgarrådet lösa situationen med transitboenden framöver? Hur många av organisationerna beräknar borgarrådet att ni kommer att bevilja pengar till?

Anförande nr 55

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag är oerhört stolt över att bo i en stad i Europa där vi inte har haft människor som har sovit på gatan. Människor som har flytt från

sina liv, som har flytt från IS terror och tagit sig ända till Sverige har i Stockholm fått tak över huvudet? Varför är det så? Jo, därför att vi har ett fantastiskt civilsamhälle med fantastiska stockholmare som har slitit med att ge människor som har flytt för sina liv ett värdigt mottagande. Jag är stolt över att vara stockholmare!

Det vi har gjort från stadens sida är att säga att vi har också ett ansvar, och vi ska stötta de här krafterna som faktiskt är de som bär upp hela mottagandet av den här gruppen som faller utanför alla ramar, en grupp som vi tidigare inte har sett i Sverige.

Oavsett vad man tänker om vilket man ansvar man har eller inte har vad gäller transitflyktingar har vi alltid ett ansvar för att se till att barn inte far illa, och det är det majoriteten har tagit sin utgångspunkt i. Vi ska inte ha barn som sover under bar himmel i Stockholm. Vi har ett ansvar för att se till att varje barn får ett tryggt boende någonstans.

Det är det beslutet handlar om. Vi gav därför i uppdrag till Stadsmissionen att se till att det fanns ett tryggt boende i samarbete med Rädda Barnen och Röda Korset, där barn som har varit med om mer fruktansvärda händelser än vad jag någonsin skulle önska att ett barn någonsin hade behövt uppleva faktiskt skulle kunna få landa en natt eller två på och kunna känna trygghet.

Nu har vi sett att det här behovet har minskat. Det har också varit oerhört svårt att veta hur stort behovet ska bli. Det är ingen som har vetat hur situationen som har utvecklats sig under hösten skulle fortsätta utveckla sig, och det är därför vi har tagit beslutet att nu ska vi stötta Migrationsverket. De platser som finns i det här boendet ska gå till att ge människor som söker asyl ett tryggt boende och också avlasta en myndighet som är väldigt belastad just nu.

Anförande nr 56

A n d r e a S t r ö m (M): Nu framställer socialborgarrådet det som om det här var en insats för barn och tak över huvudet en natt. Men det har inte handlat om det. De allra flesta är vuxna som kommer och sover inte en natt eller två utan snarare tre eller fyra nätter. Det är vuxna personer som inte söker asyl här utan som faktiskt åker vidare och som vi inte har något ansvar för.

Vi har precis tagit ett beslut om att vi nästa år måste ha 3 052 platser för ensamkommande barn som väntas hit, jämfört med 332 platser i år. Är det inte där prioriteringarna borde ligga när socialtjänsten har det så tufft som de har det? Är det inte det som de ideella organisationerna borde uppmanas att hjälpa till med?

Anförande nr 57

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det där är ju inte sant. Det är barnfamiljer som har fått stöd på det här boendet. Det har ju faktiskt varit så att frivilligkrafter har frågat varför inte män som kommer ensamma kan få en plats på det här boendet. Jag förstår den frågan, men vi har varit väldigt tydliga med att vi ska skapa en trygg plats för barn: Här är det barnfamiljer som ska bo, och de ska få ett tryggt välkommande, och då finns det ett skäl till att vi bara tar emot barnfamiljer i Stadsmissionens boende.

Det var det som var uppdraget och det har varit väldigt tydligt.

Sedan har vi också gett föreningsbidrag till Islamic Relief och Katarina kyrka som har gjort en otrolig insats när det gäller att ta emot människor på flykt. Där har vi också varit tydliga med att säga att det är barnfamiljer som ska prioriteras.

Just det faktum att vi har gett den här organisationen stöd är också det som gör att jag utan svårigheter kan säga att det är rätt väg att gå att göra om Stadsmissionens boende till stöd för Migrationsverket, därför att det finns en annan aktör som kan se till att det fåtal barnfamiljer som fortfarande kommer till Stockholm fortfarande får tak över huvudet.

Anförande nr 58

A n d r e a S t r ö m (M): Jag har fortfarande inte fått svar. Det är alltså 14 organisationer som just nu är uppmanade att skriva ansökningar. Min fråga var hur många av organisationerna som borgarrådet Lindhagen beräknar kommer att få stöd för transitboende fortsatt och hur mycket pengar det handlar om. Hur ska vi hantera frågan med transittflyktingar framöver?

När det gäller Stadsmissionen skulle de 3,3 miljonerna räcka till 300 platser. Vissa nätter har det sovit 14–15 personer där. Hur får vi tillbaka de pengarna?

Anförande nr 59

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att frågan också är vad som är alternativet. Om vi inte hade gett stöd, vad hade då hänt med de barnfamiljer som hade kommit till Stockholm? Jag hade inte kunnat sova om natten om inte jag visste att vi från Stockholms stad hade tagit ansvar för att se till att inget barn sover utan tak över huvudet.

När det gäller den konkreta frågan om hur många vi ska bevilja bidrag är det ju omöjligt för mig att svara på. Det kan jag självklart inte göra. Det vi har gjort är att gå ut i organisationerna och fråga: Hur ser er situation ut? Hur många transittflyktingar kommer det? Vad gör ni? Behöver ni någon typ av stöd? Sedan får vi ta ställning utifrån den bild och de svar som vi får.

Jag kan inte stå här och säga att vi ska ge bidrag och på vilket sätt, utan vi har sagt att vi behöver information om hur läget ser ut i Stockholms stad. Det är att ta ansvar, inte minst för de barn som kommer, och sedan får vi ta ställning till vad vi gör med den informationen när vi har den.

Fråga nr 7. Spårväg syd

Anförande nr 60

Borgarrådet E d h o l m (L): Staden har just skickat in sitt andra inspel till Sverigeförhandlingen, och också denna gång har det skett utan någon som helst politisk process. Det tycker jag är tråkigt. Jag tror att när det gäller frågor 30–40 år framöver skulle de må bra av att diskuteras, bland annat vilka prioriteringar man ska göra.

Inte heller den här gången finns spårväg syd med. Det har dock inte hindrat själva Sverigeförhandlingen och förhandlingarna där att ställa frågor till Stockholm stad som

nu har fått svar. Uppenbarligen anser Sverigeförhandlingen att spårväg syd faktiskt är någonting som borde diskuteras.

Då svarar staden att det här skulle kunna ge 4 000 nya lägenheter i området på Stockholmsidan, men inte en enda av dem skulle tillkomma tack vare spårväg syd utan hända ändå. Min fråga är: Hur kommer det sig att det är en så stor differens i siffrorna mellan det som vi skickar in och det som finns i det som vi har sagt till landstinget? Där pratar man om mellan 6 000 och 8 000 nya lägenheter som tillkommer enbart tack vare spårväg syd.

Anförande nr 61

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag vill bara förtydliga varför inte spårväg syd var med i det första underlaget. Det var så enkelt att Sverigeförhandlingarna berättade för oss att de inte ville förhandla spårvagn över huvud taget. De ville inte ha med spårväg i vårt svar. Därför skickades det inte med. Sedan ändrade de sig, och vi fick ett kompletteringsbrev där de gärna ville att vi skulle komma in med spårväg.

Då hade vi redan in-tecknat lägenhetsunderlaget med utbyggnad av tunnelbana, så dem kunde vi ju inte in-teckna. Därför fick vi plussa på dem som vi såg i relation till spårväg syd, och det kan väl vara därför som det skiljer sig lite i siffrorna.

Jag vill också vara tydlig och säga att när det gäller spårväg syd kan det mycket väl komma upp i Sverigeförhandlingen när de återkommer om vad de är beredda att förhandla om. Där har vi också lagt in om att vi vill se också andra uträkningar när det gäller snabba bussar, BRT-lösningar. Det var ju det som Ulla Hamilton på sin tid som trafikborgarråd så klokt sa: Bussar är också kollektivtrafik. Det måste vi också ha med när vi diskuterar olika former av infrastruktursatsningar. Vi vill ju göra så kostnadseffektiva infrastruktursatsningar som möjligt som ger bästa möjliga nytta för staden, och därför måste man kolla så brett som möjligt.

Vi vet också att infrastruktur för Stockholm, när vi avlastar befintlig infrastruktur, gynnar oss även om det inte alltid är tusentals nya bostäder, utan det gynnar också det befintliga resandemönstret.

Anförande nr 62

Borgarrådet E d h o l m (L): Ingenstans i underlaget står det att detta bara gäller tunnelbana. Uppenbarligen är det så att en av Stockholms läns största kommuner, Huddinge, har gjort en helt annan bedömning när de redan från början valde att lägga in spårväg syd. Inte ens i andra omgången, om det nu skulle vara såsom Karin Wanngård säger att andra spårvägar än tunnelbana var förbjudna, väljer man att lägga in spårväg syd.

Jag undrar fortfarande vad det är som skiljer de siffror som redovisas av landstinget och som utgår från spårväg syd och inte från någon tunnelbanelösning, där man pratar om 6 000–8 000 lägenheter som enbart beror på spårväg syd, och de mycket torftiga siffror som redovisas på uppmaning av Sverigeförhandlingarna i det underlag som nu har kommit till Stockholms stad.

Anförande nr 63

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Vi tar helhetslösningen kring det underlag som vi har skickat in. I det första skedet skulle vi inte prata om spårvagn, eftersom Sverigeförhandlingarna inte ville ha in svar om spårvagn. Sedan kom vi in med kompletteringar med spårvagn.

Då hade vi redan intecknat en stor del av bostadspotentialen, och då kan vi ju inte räkna en och samma lägenhet två eller tre gånger. Den är ju redan intecknad. Vi har inte säkerställt siffrorna när det gäller hur Huddinge kommun räknar eller hur Stockholms läns landsting räknar. Det är ju inte något konstigt. Skillnaden mellan 4 000 och 6 000 i sammanhanget är någonting som vi sedan ska komma överens med Sverigeförhandlingarna om. De kommer då att ha egna beräkningar på bostadspotentialen, så det är inga siffror som kommer att skilja sig åt i slutändan.

Anförande nr 64

Borgarrådet E d h o l m (L): Problemet är bara att Karin Wanngårds medarbetare har skickat in ett svar där det står 4 000 lägenheter som samtliga skulle ha tillkommit i alla fall. Detta innebär att Stockholms stad nu har sagt till Sverigeförhandlingen att vi inte anser att spårväg syd är intressant eftersom det ger noll lägenheter i förhållande som skulle ha byggts i alla fall. Det är det svar som har lämnats in från Stockholms stad.

Det är klart att det är ett enormt problem om vi säger nej till en spårinje som kanske skulle kunna ge tusentals lägenheter, bara för att Socialdemokraterna är helt fast i sitt motstånd mot all annan spårbunden trafik än just tunnelbana. Vi försvårar inte bara för oss själva; vi försvårar också bostadsbebyggelse i andra kranskommuner med det agerandet, ett agerande som dessutom helt har skett utan någon som helst politisk förhandling i det här huset. Jag tycker att det är ett stort, stort problem.

Anförande nr 65

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Vi tycker ju om att göra kostnadseffektiva investeringar i infrastrukturen. Då råkar det visa sig att tunnelbanan är en väldigt klok investering. Bussar är också en väldigt klok investering. Spårväg är en väldigt klok investering när man drar dem på nya sätt, alltså där det inte transporteras med buss, exempelvis när vi drog den nya snabbspårvägen i Stockholm. Det var en klok investering.

Det här är någonting som går att räkna på, så jag skulle absolut inte vilja utmåla mig eller mitt eget parti som att vi har stagnerat och bundit oss fast vid en och samma lösningar. Det är ju så smart i dag: Vi beräknar vad som är mest kostnadseffektivt och vad som är de bästa nyttorna, och det är där vi ska investera. Jag tycker att det är smart politik!

Fråga nr 8. Avser skolborgarrådet att ta några initiativ med anledning av den våg av köttfria dagar som införs inom stadens verksamheter?

Anförande nr 66

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Frågan motiveras kanske särskilt av den här offensiven, vågen, som Stockholms skolor har drabbats av – att det ska vara köttfria måndagar och så vidare.

Vi socialkonservativa tycker att barn bör äta kött. De behöver det för att orka med skoldagen. I varje fall och under alla förhållanden behöver de den möjligheten att alla fem dagarna få välja om de vill äta kött eller inte. Är det någon som inte vill ska inte jag stå här och tvinga i dem kött, men de ska ha valfriheten.

Jag förstår att det här ligger mycket på stadsdelsnämnderna, men nu när den här vågen, offensiven, är så massiv att man på skola efter skola inför de här köttfria dagarna kanske ändå frågan behöver lyftas upp till en högre nivå.

Därför undrar jag: Tänker borgarrådet Burell göra något?

Anförande nr 67

Borgarrådet B u r e l l (S): Jag vill först uttrycka min lättnad över att Rickard Wall inte tänker åka runt på våra förskolor och träffa våra förskolebarn och tvinga dem till olika saker.

Mitt enkla svar på hans fråga är nej. Jag tänker inte vidta några åtgärder. Våra förskolor följer de riktlinjer som finns från Livsmedelsverket om en god, allsidig, varierad och näringsrik kost.

Anförande nr 68

R i c k a r d W a l l (-): Det var klara besked. Men vi socialkonservativa ser ett problem. Det är inte bara jag som är bekymrad utan det finns även andra som är bekymrade över den här vågen som innebär att ens barn, eller barnbarn i mitt fall, inte får kött i skolan. Vi menar att barn ska ha den möjligheten.

Om man har en övergripande idé om att vi ska sänka köttkonsumtionen, låt då de vuxna ta den smällen och låt inte barnen drabbas! Dessutom, om man nu ska låta de vuxna ta smällen är vår politik inom det här området detsamma som inom trafikpolitiken: Använd ekonomiska styrmedel! Kom inte med trubbiga förbud och regleringar, utan använd ekonomiska styrmedel! Det ligger förstås på riksdagsnivå, men för oss är det till exempel okej att beskatta kött extra.

Anförande nr 69

Borgarrådet B u r e l l (S): Det som barn äter på förskolan är ju inte det enda de äter under dagen. Man kan ju äta hästkorv till frukost hemma och så kanske köttsoffa till middag, så det går säkert att lösa.

Som jag uppfattar det har alla förskolor i Stockholm en väldigt hög ambition och kvalitet när det gäller mat, och våra barn serveras en näringsriktig kost. Det kan finnas flera anledningar till att servera vegetariska alternativ också, men när man läser om de riktlinjer som våra stadsdelar har är det helt klart att det erbjuds en varierad kost med kyckling, fisk, köttfärs och vegetarisk mat.

Jag är alldeles trygg med detta, och det är dessutom så att vi har en väldigt hög nöjdhet bland föräldrar till våra förskolebarn. Hade det här varit ett problem är jag övertygad om att det hade kommit till vår kännedom. Jag vill därmed mena att Rickard Wall är ute och cyklar i detta också.

Anförande nr 70

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag hade på tungan och tänkte förbereda mitt anförande och säga att jag tackar skolborgarrådet för hans svar. Men den sista meningen gör att jag drar tillbaka det tacket. Jag tycker inte att jag har någon anledning att tacka för det svaret.

Samtidigt kan jag konstatera att jag har ställt en fråga och fått ett klart svar. Därmed är saken utagerad, även om inte jag delar uppfattningen. Jag kan bara ge ett tips till ledamöterna här: När man går på konferens får man ibland frågan om man har speciella önskemål när det gäller mat och kost och sådant. Då brukar jag skriva att jag inte äter vegetarisk kost. Jag äter inte vegmat!

Anförande nr 71

Borgarrådet B u r e l l (S): Jag ber att få tacka för frågan.

Fråga nr 9. Stadens hantering av vissa felparkerare

Anförande nr 72

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Det är svårt att hitta parkeringsplats i Stockholm. Många tycker att det är dyrt. I framtiden blir det ännu svårare och dyrare. Går alla förslag i parkeringsplanen igenom blir det faktiskt jättetufft.

Man kan resonera som så att det är följden av att vi vill ha en hållbar och fungerande stad när staden växer. Jag kommer att återkomma till parkeringsplanen men i ett senare sammanhang. Jag kan bara konstatera att bördan också måste fördelas rättvist.

Fram till augusti hade ambassaderna i Stockholm obetalda p-böter för ca 1 miljon kronor. Det finns såvitt jag vet ingenting som tyder på att deras inställning har ändrats under hösten. Jag tycker att staden borde göra det den kan för att dra in de syndande beskickningarnas parkeringsplatser. Sköter man sig inte ska förmåner försvinna.

Tyvärr har jag förstått att trafikborgarrådet inte tycker att staden kan göra detta. Däremot har jag sett att han tycker att vi får bestämma *var* parkeringsplatserna ska vara. Därför föreslår jag att tjuvparkerarnas p-platser förläggs intill någon av stadens uppställningsplatser för bortforslade fordon. Turkiet, Azerbajdzjan och Ryssland var de största syndarna. Kvarstår detta vid årsskiftet föreslår jag att trafiknämnden beslutar att flytta deras platser.

Min fråga till trafikborgarrådet är: Kommer han att tydligt markera att fuskparkerande ambassaders beteende är oacceptabelt genom att dra in eller flytta på deras parkeringsplatser?

Anförande nr 73

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tack, Patrik, för frågan! I inledningen talade du om parkering i stort och den parkeringsplan och strategi som vi presenterar i dag. Jag vill bara säga att en av poängerna med den är ju att vi lösgör parkeringsplatser så att det blir lättare att parkera, vi får en bättre framkomlighet och vi löser en del av de problem som vi har i staden. Det är en del.

När det gäller beskickningsbilarna är det möjligtvis så att om vi får ordning och fler parkeringsplatser så ställer de sig inte fel. Det är ett dilemma vi har att det är svårt att lagföra beskickningsbilarna. De har ju en viss form av immunitet.

Om man skulle gå på det förslag som ni kommer med och ta bort deras parkeringsplatser och lägga dem ute i Lunda eller någon annanstans tror jag att effekten skulle bli den rakt motsatta. De skulle väl i så fall ställa sig ännu mer fel, och det är inte direkt någon lösning på problemet.

De platser som finns och som de har rätt till är två eller tre platser utanför beskickningarna. Skulle vi ta bort dem, vilket vi inte kan göra, tror jag att det blir värre. Det bästa är väl, i den mån man behöver bilar, att se till att det finns parkeringsplatser så att det inte blir felparkeringar i staden.

Anförande nr 74

Patrik Silverudd (L): I dag uttalar sig Daniel Helldén i tidningen att genom att införa en avgift för funktionshindrade och därigenom minska incitamenten för dem som utnyttjar systemet och tjuvparkerar på funktionshinderplatserna med falska tillstånd.

Då måste jag ändå ställa en följdfråga: Menar Daniel Helldén att han på fullaste allvar är beredd att införa parkeringsavgifter för funktionshindrade i staden med just den motiveringen – att minska incitamenten för personer som fuskar med tillståndet – men inte är beredd att göra något för att minska incitamenten för fuskparkerande ryssar? Hur tänker han där? Är det viktigare att värna dem som öppet, i mina ögon närmast hänfullt, utnyttjar vår generositet än dem av våra medborgare som har funktionshinder? Jag häpnar över det.

Att visa flathet mot dem som vi vet både har råd och kan betala och hårdhet mot en grupp som vi vet har en svag ekonomisk ställning och dessutom svårt att rent fysiskt betala tycker jag är väldigt illa.

Anförande nr 75

Borgarrådet Helldén (MP): De tillstånd som finns för funktionshindrade gäller ju inte bara de platser de har, utan de får stå överallt. Där det är p-förbud får de stå parkerade enligt vissa regler. Det gäller också dem som har de här tillstånden och fuskar med dem.

När det gäller förslaget att ta ut en avgift för funktionshindrade innebär det ändå att de kommer att kunna stå tre timmar var som helst i staden. Det handlar alltså om att falska tillstånd utnyttjas genom att man ställer sig lång tid. Med det system som vi föreslår kommer man som funktionshindrad att kunna ansöka om en sorts boendeparkering som gäller i hela staden. Det kommer att bli jättesvårt för dem som fuskar att göra det.

Det är det första. Det andra som gäller beskickningsbilar och diplomatbilar är det ett problem som UD borde lösa. Vi har inte så lätt att komma åt det problemet. Det är en annan sak än det här.

Anförande nr 76

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Det är ju inte så att vi skulle orsaka några diplomatiska kriser direkt om vi skulle göra detta. Det skulle vara en tydlig markering från stadens sida att man får skärpa sig. Det är jäkligt illa av ganska rika länder att bete sig på det sätt som man gör. Möjligen förvånar det mig om Daniel Helldén skulle vara orolig för detta. Ni tillhör trots allt en regering som har orsakat fler diplomatiska kriser på ett år än de flesta andra tidigare regeringar.

Kan vi inte göra en deal i stället? Låt oss dra in de här parkeringsplatserna och sätta upp lite fasta cykelställ där i stället. Då har Daniel Helldén något att hålla sig i när parkeringsplanen ska hanteras.

Anförande nr 77

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Cykelparkeringsplatser för beskickningar – det är en intressant idé. Jag skulle nästan kunna ta med mig den och prata med UD och se om vi kan ha det som ett alternativ. Jag tycker att det vore bra. Dock vet jag inte riktigt hur man skulle klara säkerheten, för det finns ju vissa säkerhetsproblem när det gäller diplomater som man måste hantera. Men det kanske vi också kan hitta någon smart lösning för.

Jag tror inte på lösningen att dra in beskickningsplatserna. Jag tror att det skulle leda till ett värre problem än vad vi har i dag. Men jag önskar förstås att de diplomater som är här för att kunna diskutera med vår regering skulle sköta sig, och det gör de inte i dag. Det är ett problem.

§ 16 Uppföljning av budget 2015 – Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti 2015 (Utl. 2015:127)

Anförande nr 78

Borgarrådet **W a n n g å r d (S)**: Ordförande, fullmäktige! När man ser T2:an och en uppföljning av stadens första åtta månader 2015 blir jag som finansborgarråd väldigt stolt över den nya majoriteten i Stockholms stadshus. Det har skett mycket, och det har skett många bra saker för Stockholm. Tertialrapporten visar på fortsatt god ekonomi, och staden bedöms klara de indikatorer som staden har satt upp. Soliditeten uppgår till hela 36,2 procent av fullmäktiges mål på 34 procent. Kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftskostnader uppgår till 5,5 procent, att jämföra med målet om 7 procent. Det är en stark budget, och vi har bra verksamheter.

När vi pekar på resultat på 2,6 miljarder kronor för kommunkoncernen kan vi konstatera att staden står starkt ekonomiskt. Vi har nyligen fått besked om att vi behåller vår Triple A-rating från Standard & Poor's, där vi har högsta kreditvärdighetsprincip. Det underlättar för oss att låna pengar till bra räntor.

Till dem som säger att man inte ska låna till investeringar vill jag bara säga att vi har väldigt mycket eftersatt i investeringar. Vi har stora investeringsbehov. Vi behöver investera i bostäder för Stockholm, för stockholmarna och för nya stockholmare som vill flytta hit. Vi måste investera i infrastruktur, i idrott, i kommersiella fastigheter, i skolor och i förskolor. Det är viktigt för att Stockholm hela tiden ska kunna ligga i framkant och vara den tillväxtkommun som hela Sverige är så starkt beroende av.

Vad är då grunden till en bra ekonomi? Det finns naturligtvis många olika parametrar. Men det vi bland annat kan se är att fler arbetar, att arbetslösheten sjunker och att det är fler sysselsatta i staden. Det är klart att det gynnar stadens kassa. Vi kan också se att vi bygger och att staden kan växa. Vi klarar målen. Det är också därför vi har kunnat sätta upp högre mål för nästa år. Vi ser att fler får den kompetens som krävs på arbetsmarknaden. Vi utökar antalet utbildningsplatser, och det blir fler i vuxenutbildningen. De som har behov av och söker utbildning får det.

Därmed, ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag på Tertialrapport 2.

Anförande nr 79

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r (M)**: Fru ordförande! Det finns många frågor jag skulle vilja ställa till finansborgarrådet, till exempel varför den rödgrönrosa majoriteten brister så betänkligt i sin målstyrning när endast hälften av fullmäktiges 25 inriktningsmål uppfylls helt.

Jag väljer dock att ställa en fråga om finansborgarrådets handlingskraft när det rör förskolan. Vi ser att sex stadsdelsnämnder bedömer att de inte kommer att kunna uppnå målen för andelen förskollärare och antalet anställda. Vi ser också att bristen på förskollärare riskerar att försämra kvaliteten i förskolan mycket negativt. Stadsdelarna har också problem med att klara barngruppernas storlek. Då går ni fram med löften om förskola på heltid till alla barn som har föräldrar som är föräldraledda. När vi frågar Stadsledningskontoret hur mycket detta förväntas kosta har man inget svar. Inte heller vet man hur många barn som berörs. Det finns inte några

pengar avsatta i majoritetens budget för detta. Dessutom lär det behövas fler förskollärare. Hur ska finansborgarrådet kunna klara detta?

Anförande nr 80

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Vi har en enorm tillväxt i Stockholm. Många flyttar hit, och många väljer att få barn. Det är fantastiskt. Det gör att vi har ett väldigt tryck på våra förskolor. Det ärvda investeringsbehov vi har från er, när man inte har investerat tillräcklig i förskolor och skolor, gör att vi ser just det problem som Anna visar på: Grupperna växer. Ja, det gör de. Men vi tycker också att det är oerhört viktigt att barnen får kontakt med förskolan. Förskolan är till för barnen. Det är pedagogiken för barnen, oavsett vad deras föräldrar håller på med. Förskolan är barnens pedagogik. Vi vet att barn som går i förskolan har bättre förutsättningar att klara sig senare i livet. Därför är vår satsning viktig.

Anförande nr 81

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! För att börja med att återkoppla till min senaste fråga: Det är ändå anmärkningsvärt att man ställer ut löften om satsningar och att man ska utöka förskolans uppdrag till att omfatta fler när det saknas avsatta medel i budgeten och när det inte heller finns underlag för löfterna. Det är ännu ett tomt löfte från majoriteten.

Vi lever i en bra stad. Det finns mycket som går i rätt riktning, och det är glädjande att fler nu blir försörjda tack vare arbete. Men det är inte främst politikens förtjänst, utan Stockholm står sig väl i internationella mått tack vare vår växande arbetsmarknad och vårt konkurrenskraftiga näringsliv. Det är ju ändå företagen som skapar jobben. Utmaningen för oss handlar om framtiden – att fortsätta att kunna stärka konkurrenskraften. Därför är det så oroande att Stockholms företagsklimat har rasat, särskilt med tanke på de studier som visar att det bara är kommuner med ett gott företagsklimat som kan klara integrationen.

Stockholm växer, och vi behöver fler investeringar i bostäder, infrastruktur, skolor och förskolor. Då är det rimligt att investeringstakten är hög, och det var den även under vår tid. Men den rödgrönrosa majoriteten sätter ideologin före Stockholms bästa. Genom att säga nej till beståndsförsäljningar och genom att förvägra människor rätten att ombilda sina hyresrätter säger majoriteten också nej till reavinstintäkter som hade kunna användas för att finansiera en del av investeringarna.

Konsekvensen blir nu att majoriteten måste låna en miljard i månaden och att vi 2018 kommer att ha en skuld på 70 miljarder kronor. Det är tre gånger så mycket som vid maktskiftet 2014. Nu ser vi också att man måste höja lånelimiten med 10 miljarder. Problemet är inte lånefinansiering i sig. Vi tycker att det är rimligt att till viss del finansiera en hel del av investeringarna genom upplåning. Problemet är att majoriteten aktivt har valt bort möjligheten att minska lånefinansieringen. Resultatet blir en galopperande skuld som kommer att kosta alltmer ju högre räntorna växer sig.

På det här sättet pantsätter Karin Wanngård stockholmarnas framtid. Hur mycket måste välfärden stå tillbaka när den socialdemokratiska lånefesten är över och räntorna på skuldberget ska betalas?

Anförande nr 82

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Rapporten visar på fler sysselsatta. Arbetslösheten går ned. Det blir fler företag, färre konkurser, fler bostäder och fler barn i förskolan.

Anna König Jerlmyr! Vilka ska du välja bort? Vilka ska inte få flytta till Stockholm? Vilka barn ska inte få gå i förskolan, och vilka företag ska inte få starta? Det är det din politik leder till.

Anförande nr 83

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Vi satsar alltså mer på skolan. Vi satsar mer på integrationen än vad majoriteten gör utan att behöva höja skatten 2016. Vi satsar också mer på välfärden utan att behöva höja lånen och skicka notan till stockholmarna. Det är välfärden i framtiden som får betala när räntorna ökar. Det kommer de att göra. Om några år kan de komma att höjas tre fyra gånger om. Då blir det undersköterskorna och vårdbiträdena i äldreomsorgen som får stå tillbaka och våra äldre som får en försämrad kvalitet när vi måste betala det ökade skuldberg som vi nu ser växa fram. Det beror på att ni så aktivt väljer bort att få in intäkter på annat håll.

Vi investerade också, men vi kunde finansiera mycket tack vare en aktiv fastighetsförvaltning. Det ser vi att många socialdemokratiska kommuner gör runt om i Sverige. Men i Stockholm säger man nej, för det är tydligen viktigare med ideologi än kvalitet och en stabil ekonomi för framtiden.

Anförande nr 84

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag skulle kunna tala om att vi ska sälja Söderhalarna och satsa 200 miljoner på kompetensutveckling, bland annat, för att få fler förskollärare, men jag hoppar över det.

Jag tänkte tala om två områden som är mina områden: äldreomsorg och personalpolitik. Först och främst kommer mycket av diskussionerna när det gäller äldreomsorgen troligtvis att handla om underskotten. Jag tycker att man ute i bänkarna här ska rannsaka sig själv. Det gäller framför allt ni som har suttit i stadsdelar länge. Vi har dragits med underskott i äldreomsorgen länge. Det är ett jättestort problem. Under det senaste året har vi minskat underskottet från 133 miljoner när vi tog över från er till 75 miljoner, där vi ligger i dag. För nästa år prognostiserar stadsdelarna att vi ska vara nere i 60 miljoner. Då har vi alltså halverat underskottet för stadsdelarna.

Problemet här är dock att vi har strukturella problem inom äldreomsorgen. Vi har alltför tunga administrativa system i till exempel Paragå-systemet, som tvingar stadsdelarna att satsa på extra administratörer snarare än att anställa. Vi har problem med kostnadsdrivande system. Tycka vad man vill om LOV, men man måste åtminstone erkänna att så pass många aktörer skapar transaktionskostnader som är kostnadsdrivande. Vi ser också befolkningsprognoser som inte alltid slår helt rätt.

Därför är jag stolt över att vi har äldreboendestrukturerna och hemtjänstutredningen och att vi kommer att titta över resursfördelningssystemet. Vi tittar över hela hemtjänsten och hela äldreomsorgen i grunden, och vi påbörjar ett långsiktigt arbete för att ställa om så att vi ska kunna möta de demografiska förändringar vi står inför.

Jag skulle också vilja nämna sjukfrånvaron. Först och främst måste man konstatera att sjukfrånvaron började öka 2013 både i Stockholm och i hela landet. Detta säger jag inte för att slå ifrån mig eller för att vi inte ska prioritera frågan, för det måste vi göra. Forskning och erfarenhet visar att det är två områden som är särskilt viktiga vad gäller att förebygga, alltså minska inflödet till, sjukskrivning. Det är för det första systematiskt arbetsmiljöarbete och för det andra ett närvarande ledarskap. Vad gäller arbetsmiljöarbetet vill jag säga att vi bara under detta år har lanserat ett helt nytt stödpaket för att arbeta med systematiskt arbetsmiljöarbete, som bland annat innefattar utbildning till samtliga HR-funktioner i hela staden. Vi har sett över förfrågningsunderlaget till företagshälsovården och skärpt just det systematiska arbetsmiljöarbetet för att lyfta det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Vi testar också ett webbverktyg för egen utvärdering. Vi tar fram en ny personalpolicy där vi ska diskutera aktivt medarbetarskap ända ned på APT-nivå. Som ni hörde mig tjata om i budgetdebatten inleder vi ett arbete för att förbättra chefernas möjligheter att vara ute på arbetsplatser och ha administrativt stöd och inte alltför många medarbetare under sig.

Jag kan lite stolt berätta att arbetsmiljöindex för i år har höjts från 79 till 80. Det kommer ni att se i medarbetarundersökningen. Det är ett tecken på att vi går i rätt riktning.

Anförande nr 85

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag ska inleda med den klassiska frasen: Jag hade inte tänkt gå upp, men... Jag måste få kommentera synen på mångfald och valfrihet i den här staden.

Clara Lindblom går ut och säger att det är problem med mångfald och med många aktörer eftersom det innebär så höga transaktionskostnader. Det sägs ingenting om ökad kvalitet i välfärden, äldreboenden, möjligheten för stockholmare att välja sin profil själva eller möjligheten för anställda att säga att de tror att de kan göra det här lite bättre med 30 års erfarenhet och att de därför är beredda att prova på och starta egen verksamhet och att det är kvalitet som styr människors val. Det sägs inte ord om kvalitet och inte ett ord om vikten av valfrihet. Det är tydligen transaktionskostnaden som är ett problem. Jag tycker att det är olyckligt.

26 verksamheter har återkommunaliserats. Fler är på väg. Vi ser för verksamhetsplanen i Enskede-Årsta-Vantör att det kommer att bli ett pärlband av verksamheter som återkommunaliseras nästa år. Däribland är det många inom äldreboendet. Det duger inte!

Anförande nr 86

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Anna! Detta är en diskussion om tertialrapporten och inte en budgetdebatt ånyo i sin helhet. Jag höll ett långt anförande om hur jag ser på framtidens äldreomsorg. Jag har det nedskrivet på datorn om du vill ha det senare, och det finns också upplagt på internet. Jag har tydliga visioner för äldreomsorgen. Det jag gjorde nu var att kommentera underskotten och vad som driver dem. Vi har ett ärende, och det är det vi har att ta ställning till. Där finns uppgifter om till exempel underskott och sjukfrånvaro, som är två områden som rör mina ansvarsområden. Det var dem jag kommenterade.

Vi är för mångfald av aktörer. Men du måste ju också se att när man har 200–300 aktörer – och det här säger alla pensionärsorganisationer, forskningen och i princip alla förutom ni här i Alliansen – blir det problem att garantera kvaliteten, uppföljningen och att ha en bra samverkan med landstinget. Lyssna på vad jag säger nästa gång!

Anförande nr 87

B o r g a r r å d e t L a r s s o n (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till Tertialrapport 2 från Miljöpartiets sida.

Kära vänner! I dag öppnar klimatmötet i Paris, och jag är så stolt över att mötet blir av och att man inte backar för rädsla. Vi står upp, och vi enas.

Stockholm ska vara en stad som håller samman, har vi bestämt. Det ska vara ett klimatsmart Stockholm, ett ekonomiskt hållbart Stockholm och ett demokratiskt hållbart Stockholm. Då säger Moderaterna i sin reservation att vi inte nämner ordet ekonomiskt först, utan att vi först talar om ett Stockholm som håller samman och att detta skulle vara ett tecken på att vi inte tar ekonomiskt ansvar. Det är egentligen precis detta som klimatmötet handlar om; det handlar om att världen är rund och att saker och ting hör samman. Utan ett socialt hållbart Stockholm kan vi inte få ett ekonomiskt hållbart Stockholm. Det hör ihop. Människor som inte kan få leva ut och ta sin demokratiska rätt kan inte heller bli trygga människor. Det hör ihop. Vi talar mer om demokrati, och oppositionen talar mer om trygghet. Men det hör ihop.

Stockholm ska vara en ekologiskt hållbar stad. Här i Tertialrapport 2 bedöms det att vi klarar detta mål. Det kanske är dags att höja målet, då? Vi klarar det.

Stockholm ska också vara klimatneutralt, och vi uppfyller detta delvis. Detta är något som kritiseras – att vi inte uppfyller alla mål. Nej, det var ju synd att vi inte gjorde det på ett halvår. Tänk om vi hade fixat ett klimatneutralt Stockholm på ett halvår! Det hade varit fantastiskt. Här finns det att jobba på, och jag hoppas att vi kan göra det tillsammans.

Vi ska ha ett Stockholm som håller samman, och även detta är bara delvis uppfyllt. Skulle vi ha fixat också detta på ett halvår? Vi jobbar på. Egentligen är det inte så där väldigt mycket som är olika, skulle jag vilja säga. Men det osar krut från Moderaterna.

Anförande nr 88

K a r i n E r n l u n d (C): Det kanske osar krut om Moderaterna, men det osar inte jättemycket handlingskraft från er i den rödgrönrosa majoriteten. Du står här och talar om att Stockholm ska bli klimatneutralt. Det är någonting som vi är helt överens om. Men vi har fortfarande inte fått se några planer för detta. Ni har suttit vid makten i över ett år nu, och fortfarande finns inga nya planer på bordet. Om man ska sätta upp mål måste man också ha en plan för hur man når dit. Det var egentligen inte det jag tänkte fråga dig om, men du kan få passa på att svara på den frågan också om du vill.

Du talade varmt om demokrati. Jag undrar: Hur ser du på att när kommunstyrelsen sammanträder denna vecka kommer den att fatta beslut om att ersättare som sitter i

stadens nämnder inte har rätt att lägga skrivelser och väcka ämnen? Det återstår bara att lägga fram medborgarförslag. Hur ser du på det utifrån ett demokratiskt perspektiv?

Anförande nr 89

Borgarrådet **L a r s s o n** (MP): Ibland fattar majoriteten beslut utan att skicka dem på remiss och demokratiskt förankra dem. Då går det fort, och då blir vi kritiserade för det. Men oftast skickar vi ut förslag på remiss och har ett seriöst arbete i förväg. Så är det också med klimatarbetet. Vi jobbar ju bra tillsammans i miljö- och hälsoskyddsnämnden; det vet jag.

Jag hoppas att den demokratiska processen inom politiken också är en styrka. Jag ville bara för Moderaterna tala om att det osar så himla mycket krut när man gör en utvärdering efter ett halvår och säger att vi ska ha ett maktskifte. Det är inte seriöst, menar jag. Men du är inte moderat, och du hade en detaljfråga. Vi satsar mycket på medborgarförslag och trycker ut demokratin så långt ut som möjligt. Vi jobbar vidare med det.

Anförande nr 90

Borgarrådet **E d h o l m** (L): Fru ordförande! Det vi diskuterar nu är delårsrapporten, det vill säga: Hur har det gått för Stockholm de första åtta månaderna 2015? Det handlar både om ekonomi och om verksamhet.

Jag tänkte börja med att citera förre finansministern Bosse Ringholm. Han är inte bara före detta finansminister utan också ordförande i revisionen här i Stockholm. Han skriver: I delårsrapporten saknas resultat för en stor del av indikatorerna. Vidare saknas indikatorer, det vill säga mått på måluppfyllelse, för några av verksamhetsmålen. Det gör att det till delar är svårt att göra en bedömning av om verksamhetsresultatet är förenligt med de mål som fullmäktige har fastställt. Vår bedömning är därför att resultatet i delårsrapporten delvis är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige har beslutat.

På ren svenska skulle man kunna säga att fullmäktige har så förvirrade delmål och indikatorer att det inte går att veta om man har uppnått dem eller inte. Detta säger alltså den socialdemokratiska ordföranden i revisionen i Stockholm. Det är anmärkningsvärt.

Nu övergår jag till några av de punkter som jag reagerar mot. En av dem rör förskolan. Karin Wanngård har just erkänt att grupperna växer i förskolan i Stockholm, men hon tycker inte att det är något stort problem. Under den tid som Liberalerna var ansvariga för frågan minskade gruppstorlekarna med nästan två barn per grupp. Nu ökar de. Jag tycker att det är ett stort problem, och det är tråkigt att Socialdemokraterna i Stockholm nu ansluter sig till Socialdemokraterna i Göteborg, där man både har köer och stora grupper i förskolan. Jag tycker att vi måste ta itu med detta ordentligt om vi ska kunna klara att hålla 14 respektive 18 barn i barngrupperna, som jag tror att vi alla är överens om.

Den andra stora punkten gäller naturligtvis byggandet. Målsättningen är 6 000 lägenheter i antagna detaljplaner. I augusti hade man uppnått 1 127. Det är faktiskt alldeles bedrövligt dåligt. Man kan inte säga att staden därmed klarar målen.

Den tredje punkten handlar om företagsklimatet. Företagsklimatet i Stockholm sjunker som en sten. Finansborgarrådet tycker inte att det är ett stort problem. Det handlar om attraktiviteten. Det handlar delvis om byggande, men det handlar också om hela synen på stadens verksamhet. Man tycker inte att det duger, helt enkelt. Företagarnas barn och deras anställdas barn ska också ha förskola och skola. Om finansborgarrådet bara rycker på axlarna och säger att det inte är något problem att barngruppernas storlek ökar är det såklart starkt. Det skickar en stark signal om vad finansborgarrådet tycker är viktigt.

Anförande nr 91

S o f i a M o d i g h (KD): Nu har vi kommit så långt in i mandatperioden att den rödgrönrosa majoritetens politik börjar synas i stockholmarnas vardag. Som alliansföreträdare tycker jag förstås inte att det är till det bättre. Det är tydligt att valfriheten och mångfalden av utförare av tjänster och verksamheter inom välfärden är hotad. Vi tycker till skillnad från majoriteten att det är medborgarna själva som ska välja, och inte politikerna.

Jag borde vara modig eftersom jag har det namnet, men jag måste säga att man nästan blir rädd för att fortsätta att prata om det här ämnet när äldreborgarrådet är så konfrontativt direkt i sitt anförande. Jag måste ändå uppbåda mod och säga att jag tycker att du sedan den dag du tillträdde har klagat över att det är för många utförare. Nu har du makten, och vi väntar på dina utredningar. Vi får se vad det kommer för förslag omkring detta.

Vi tycker dock att det inte är politiker som ska välja, utan det är just medborgarna. Då må det vara att du ser de strukturella problemen och klagar på mångfalden, men konsten är faktiskt i så fall att hitta en lösning där medborgarna får välja, där det finns en valfrihet och där politiker inte har valt bort åt medborgarna. Deras önskemål och behov ska ändå styras.

I tertialrapporten är det oroväckande att 9 av 14 stadsdelsnämnder prognostiserar detta underskott, som Clara också tog upp. I Kristdemokraternas budget för 2016 satsar vi 71 miljoner mer än majoriteten på äldreomsorgen. Vi är i all fall ense om att man ska göra vad man kan för att hindra de underskott som har funnits även tillbaka i tiden.

En annan hjärtefråga för oss kristdemokrater är barngruppernas storlek. Flera stadsdelar har under året larmat om att man tvingas öka barngruppernas storlek eller minska personaltätheten. Det är en utveckling som oroar oss. Vi vill precis som många föräldrar göra det motsatta och minska barngruppernas storlek.

Anförande nr 92

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej Sofia! Jag är snäll egentligen – jag lovar! Jag har några små kommentarer.

Först och främst drivs fortfarande ungefär 70 procent av både vård- och omsorgsboenden och hemtjänsten i privat regi. Vi har alltså en stor andel privata. 3 av 17 vård- och omsorgsavtal har inte förlängts. Du behöver alltså inte vara orolig. Det är ingen som har sagt att man inte ska kunna välja utförare. Det enda jag försöker vädja om i debatten är att man på något sätt ska kunna se att om vi har 200–300 hemtjänstföre-

tag blir det till exempel väldigt svårt att få en sammanhängande hemsjukvård. Hur ska man kunna ha en hemsjukvård eller en sammanhängande vårdkedja i hemmet? Hur ska man kunna ha samverkan mellan beställare och utförare?

Alla de här sakerna – samverkan mellan primärvård och hemtjänstbeställare och utförare – är sådant som man efterfrågar ute. Men det är svårt i dagsläget. Det är det enda som vi har sagt. Ja, man ska välja hemtjänstutförare, men man kan inte låta ideologisk dogm gå framför verkligheten. Och verkligheten är att samverkan behöver öka, inte minska.

Anförande nr 93

S o f i a M o d i g h (KD): Jag delar din uppfattning att det är en utmaning att få till det med hemsjukvården. Vi ser fram emot lösningar på det.

Det här med att man har att välja bland 200–300 utförare är inte riktigt sant i det lokala valet, så att säga. Det är inte alltid man faktiskt har så många att välja på, utifrån var man bor och så vidare. Det är förvisso så på systemnivå, men de enskilda individerna har inte alltid så många att välja mellan.

Anförande nr 94

G i t a N a b a v i (FI): Ordförande! Jag vill slå ett extra slag för våra höjda ambitioner för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter. Jag tycker att det är himla fint att det nu synliggörs i tertialrapport efter tertialrapport. Men det är också tydligt att detta är ett nytt kunskapsområde och att det finns behov av ett långsiktigt arbete för att på kommunal nivå säkerställa att vi efterlever de konventioner och deklARATIONER som vi har undertecknat för att vi ska kunna leva upp till att ge våra invånare en likvärdig service. Därför tycker jag att det ser lovande ut att nämnder arbetar med genusanalys av budgeten, att hbtq är ett prioriterat område i flertalet nämnders verksamheter, att det görs ett utvecklingsarbete kring jämställda beslut och att arbetet mot våldet är fortsatt prioriterat.

Det gäller att ha is i magen. Det är ett långsiktigt arbete att uppnå den normförskjutning som krävs för att till fullo kunna tillämpa mänskliga rättigheter och ett rättighetsbaserat arbetssätt, det vill säga ett arbete som utgår ifrån människors rätt snarare än något slags solidaritetstanke. Det är bra att det finns transparens och att vi vågar se svårigheterna och utmaningarna i arbetet. Det är så vi kan ta tag i det – genom att synliggöra dem. Vi visar också att det är på tiden att vi har påbörjat arbetet.

Anförande nr 95

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Vi hörde tidigare här att det talades om en lånefest. Det är bara att konstatera att Stockholms låneskuld som framgår av tertialrapporten kommer att öka något. Jämfört med den borgerliga finansrapporten 2014 skiljer sig aktuell prognos med ungefär 2 ½ miljard, det vill säga 44,6 miljarder 2014 och 47,1 för månaden december 2016. Det är alltså 2 ½ miljard.

Skillnaden är att den majoritet som styr har betydligt högre ambitioner när det gäller investeringar i bland annat bostäder. I en stad som växer kraftigt måste vi också investera kraftigt. Vi vill se till att de allmännyttiga bostadsföretagen bygger nya

lägenheter i större omfattning. Vi behöver också nya spår och vägar och fler skollokaler. Befolkningen ökar i regionen, och i länet växer vi vart tionde år med över 400 000 personer.

Att öka låneskulden är därför inte alls dramatiskt under förutsättning att det sker på ett kontrollerat och aktsamt vis. Det är viktigt att verksamheterna klarar av att bära de ökade kostnader som blir resultatet av ökad skuldsättning. När vi talar om stadens låneskuld talar vi alltså om kommunen, inklusive kommunens alla dotterbolag. Det är också bolagskoncernen som har lånebehov, framför allt bostadsbolagen.

Det som skiljer prognosen från den borgerliga alliansens finansrapport 2014 i dag är alltså ungefär drygt 5 procent, men det är viktiga procent. Det är ett tydligt bevis på att kommunledningen i dag vill investera mer. Moderaterna vill tydligen sälja fastigheter för att slippa låna till framtidsinvesteringarna trots bra villkor på marknaden när staden, som vi hörde här förut, har fått ett bra kreditbetyg.

Då undrar man vilka bostäder ni vill sälja och i vilka områden. Om ni ska sälja 1 500 bostäder per år för att slippa låna mer – vilka bostäder handlar det då om? Vilka adresser? Jag tycker att ni borde berätta det för hyresgästerna i allmännyttan som kommer att bli utsålda om ni får bestämma. Eller är alternativet trots allt, som en del befarar, mindre investeringar? Blir det lågt bostadsbyggande eller en fortsatt låg takt i skolutbyggnaderna, som vi har fått lida av under många år när ni hade ansvaret för det? Eller handlar det om lägre ambitioner i spår och vägar? Jag tycker att ni borde ha svarat på dessa frågor i er reservation, men jag kanske får svar nu.

Anförande nr 96

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att det biträdande finansborgarrådet eller ett av dem – vi har väl flera just nu, har jag förstått – står och leker med prognoserna. Du vet, eller jag antar att du vet, att i prognoser ingår inga reavinster. Du står och säger att vi i prognosen hade en kurva som minsann pekade upp i de tal som vi ser nu och att det kräver att man höjer lånelimiten. Det skiljer nästan ingenting, säger du sedan. Men skillnaden är att vi såg till att det kom in reavinster från försäljningar. Det gör inte ni. Ni har inga reavinster. Därför kommer prognosen i ert fall att slå in. Det gjorde den inte i vårt fall. Det är det ena.

Du talar om vilka adresser det är vi ska sälja. Jag vill erinra om att av de fastigheter som såldes till hyresgäster runt om i den här staden låg majoriteten utanför innerstaden. Det var hyresgäststyrt. Det var inte vi som pekade ut adresserna, utan det var hyresgästerna.

Anförande nr 97

J a n V a l e s k o g (S): Det är ingen som har trott något annat än att ni vill göra någonting åt den skillnad som jag presenterade. Det skiljer 2 ½ miljard, det vill säga 44,6 miljarder i er prognos och 47,1 i vår för december 2016 i finansrapporten. Det skiljer alltså drygt 5 procent. Jag förstår att ni vill göra någonting åt det, och att ni vill sälja.

Men frågan handlar om vilka 1 500 lägenheter ni vill sälja. Det var det som var frågan. Det tycker jag är rimligt att man talar om i en reservation när man samtidigt

och å andra sidan säger att man vill sälja. Det var min fråga och mitt påstående, men vi fick inte så många adresser.

Anförande nr 98

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! En tidigare talare anknöt till klimatkonferensen i Paris. Klimat är inte bara värme, utan också vatten. Därför tänker jag ta upp frågor som gäller lägesrapport för Stockholms vattenprogram, som står på s. 277 i våra handlingar.

Alla är vi överens om att vi ska ha ett hälsosamt och gott vatten. Alla vi som har druckit ett klorblandat vatten i olika huvudstäder jorden runt – om det nu går att dricka – vet hur skönt det känns och hur lyckliga vi kan vara här i Stockholm med det vatten vi har.

Men Stockholm Vatten sysslar inte bara med vårt dricksvatten. En minst lika viktig fråga är frågan om spillvatten, det vill säga avloppsvatten och dagvatten. På s. 291 i våra handlingar och i vattenprogrammet behandlas frågan om bräddning lite så där i förbigående och lite en passant. Bräddning innebär, för den som inte vet vad det är fråga om, att dagvatten, det vill säga regnvatten och spillvatten i avloppsvattnet blandas och släpps ut från ledningsnätet direkt i Mälaren. Det är inte särskilt bra. Vilka satsningar man gör på detta framgår inte riktigt av programmet. Det framgår inte hur mycket pengar man lägger på det. Klimatförändringarna leder – i alla fall tror vi det – allt oftare i Stockholm och i andra städer om vi håller oss i Sverige, som Göteborg, till problem med översvämningar i samband med skyfall. I Köpenhamn hade vi för några år sedan en katastrof i bräddavloppen när de inte fungerade i tillräcklig utsträckning. Det blev översvämningar i tunnelbana och på andra håll.

Problemet är att avloppsnätet inte har tillräcklig kapacitet. I Tokyo, som har 20 miljoner invånare, finns det betong överallt – så kallade hårdgjorda ytor. Där har man problem med stora skyfall, och man har byggt enorma underjordiska reservoarer som kan ta upp och lagra regnvatten från skyfall.

Vi hade en gång ett skyfall i Stockholm, vid Friends arena. Det kom ett kraftigt skyfall, och man fick ställa in matchen. Om man hade valt att satsa pengar på att bygga en reservoar för regnvatten – en ganska enkel sak – hade man sluppit stänga av och man hade kunnat spela matchen vidare. Det måste alltså ske en bättre prioritering av våra bräddavlopp om vi ska kunna undvika stora problem och kanske katastrofer vid stora skyfall här i Stockholm.

Anförande nr 99

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag tänkte att jag skulle säga någonting. Miljöborgarrådet har åkt till Paris. Hon sitter nog på ett tåg just nu på väg dit. Hon kan därför inte svara på det här; annars är det ju framför allt hennes område.

Först och främst: Bräddning av avloppen är ett problem. Ett skäl till att Bromma reningsverk ska läggas ned och att man ska bygga en tunnel som går till Henriksdal är att minska bräddningarna. Det tar lite tid att bygga de här tunnlarna, för det är en lång väg. Men det är alltså ett arbete som pågår med detta.

När det gäller dagvattenlösningar finns det under den här staden ett antal tunnlar som tar hand om dagvatten. Men det finns enorma problem med hur vi ska ta hand om det. Som trafikborgarråd har jag hand om gator. Vi har bland annat så kallade skelettjordar, som man ställer ned träd i så att de kan växa bättre. Där går också dagvattnet ned och kan samlas för att sedan rinna ut i systemet. Vi håller också på med nya dagvattenlösningar och tittar på det generellt i staden.

Anförande nr 100

P e r O s s m e r (SD): Som du själv säger finns det enorma problem. Jag är glad att du uppmärksammar det. Låt oss lösa problemet tillsammans under kommande år!

Anförande nr 101

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Det ingår lite i dramaturgin för de här debatterna att representanter för majoriteten ska dra en skrytvals om hur duktiga de är och att representanter för oppositionen ska säga emot. På det sättet skiljer sig inte den här tertialrapportdebatten från någon annan jag har varit på i denna sal.

Det finns dock en del som ändå inte ska få stå helt oemotsagt här, tycker jag. Det första är den rätt påtagliga skillnaden mellan majoritetens uttalade ambitioner och det man faktiskt kan se har hänt. Jag tänkte ta upp det här på ett par olika områden. Det ena rör den för trivsel och trygghet i staden rätt viktiga frågan om klotter och nedskräpning. Där kan vi se att anmälda klotterbrott har fördubblats. Vi vet att efterlevnaden av 24-timmarsgarantin har försämrats, trots löften om att den inte skulle göra det. Antalet skadegörelseanmälningar i Stockholm har ökat med 62 procent i jämförelse med motsvarande period 2014. Det är perioden mellan januari och oktober. Detta har skett efter en nedåtgående trend för andra storstäder och Stockholm mellan 2009 och 2013. Det här tycker jag är allvarligt. Nedskräpningen har ökat, vilket möjligen har ett samband med att man minskade anslagen för städning ganska dramatiskt.

Det andra område jag tänkte ta upp är skolan. Där blir det tydligt att den politiska kursändring majoriteten har slagit in på utgör ett hot mot mångfald och valfrihet. Man försvårar etablering av fristående skolor och förskolor på de sätt man har. Man säger nej när remisser kommer om friskoleetableringar. Dessbättre korrigeras detta sedermera av Skolinspektionen. Vi ser också att intresset för att starta friskolor i Stockholm har minskat. Det är inte så märkligt när man vet vilket politiskt klimat man hamnar i.

Vi ser också hur det blir med de stora satsningar på skolan som har utlovats. Ni minns förra året när skatten höjdes och skattehöjningen oavkortad skulle gå till skolan – det gjorde den inte. I år när skatten höjdes skulle skattehöjningen också gå till skolan. Det gjorde den inte heller. Man säger att man satsar på lärarlöneökningar. Det gör man inte. Man säger att man satsar på förskolan. Det gör man inte. Vi lyckas lägga mer på skolan utan skattehöjningar. Vi får höra att vi inte har investerat i skolbyggnader tillräckligt mycket. I själva verket var det så att ni i er budget för förra året drog ned investeringsanslagen för skolbyggnationer rätt dramatiskt. Det är stor skillnad mellan vad ni sade att ni skulle göra och vad vi nu i svart på vitt i tertialrapporten kan se att ni faktiskt har gjort. Det tycker jag att fullmäktige och stockholmarna bör upplysas om.

Anförande nr 102

Borgarrådet B u r e l l (S) Fru ordförande! Jag ska inte gå in på det här med klotter, utan jag vill naturligtvis gärna diskutera det som handlar om skolan som Cecilia Brinck har sagt här.

Investeringar i skolbyggnationer är ett oerhört angeläget område. 2015 är det första år då vi i praktiken kommer över 1 miljard kronor i investeringar. Oavsett vad olika partier och ni i majoritet har sagt om investeringar som skulle göras förut är det nu som det äntligen levereras. Det är det intressanta. Ni kom aldrig över 1 miljard.

När det gäller att vi skulle försvåra för fristående verksamhet stämmer inte det. Vad vi däremot gör är att lämna in mer seriösa underlag för vår bedömning av kapacitet i olika delar av staden. Det betyder att vi tillstyrker i vissa fall och avstyrker i andra fall. Vi lämnar alltså inte walk over, utan vi tar vårt ansvar för att skicka in ett underlag som är viktigt för staten när den sedan ska bestämma.

Anförande nr 103

Borgarrådet B r i n c k (M): Jag vill börja i slutet, med det här med underlagen för fristående skolor. Det var inte alls det ni gjorde. Vad ni i själva verket gjorde var att ni skrev ett avstyrkande som rätt tydligt är i strid med de regler som finns i skollagen. Det står nämligen där att man inte ska titta på en skoletablerings konsekvens för en viss skola utan för skolväsendet i hela kommunen. Det gjorde inte ni, så det är inte så konstigt att Skolinspektionen sedan fattade ett annat beslut.

Det är också så när det gäller skolbyggnationerna att ni avsätter mindre investeringsmedel till Sisab än vad prognoserna säger att man behöver och mindre än vad vi gör i våra prognoser för 2015 och 2016. Det kan jag inte tolka på något annat sätt än att ni sänker ambitionerna, och inte alls höjer dem som ni står här och säger med hyfsat hög svansföring, får jag ändå säga.

Anförande nr 104

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Fru ordförande! Debatten började med att Karin Wanngård sade att hon var stolt över de åtta första månaderna. Jag tycker kanske att det hade varit klädsamt om du hade använt samma ord som din före detta, före detta, före detta partiledare: att du var stolt men inte nöjd, om du nu är stolt, Karin Wanngård. Det finns mycket kvar att göra.

Jag tänker till exempel på tryggheten. Det finns ett inriktningsmål som heter Stockholm är en stad som håller ihop med trygga och levande stadsdelar. Där säger till och med Stadsledningskontoret att målet är delvis uppnått, men att man måste vara försiktig med prognoserna. Det kan jag verkligen hålla med om. När 80 procent i innerstaden är trygga där de bor medan det är 40 procent i delar av ytterstaden tänker jag på Spånga-Tensta, där jag bor. Där minskade det från 48 till 40 procent detta år, och endast 32 procent känner sig trygga när de går ensamma hem på kvällen. Det har minskat precis lika mycket.

En stad som håller ihop, talar man om. Beslut om flytt av förvaltningar har fattats, står det. Men det kommer att dröja länge, och därför har man tillsatt en social hållbarhetskommision i stället.

Äldreomsorgen visar ett underskott på närmare 76 miljoner, och detta trots att 94-årigar nekas boende på servicehus. Nio stadsdelar uppvisar underskott. Störst underskott, 22,3 miljoner, finns i Hässelby-Vällingby, där denna 94-åring bor. Det är samma stadsdel som får beröm för att de ordnar seniordejting och vin- och ostprovning för äldre. Det kanske är i stället för att bevilja ett boende, då.

Individ- och familjeomsorgen har ett underskott på 63,2 miljoner. Tolv stadsdelar har underskott. Ekonomiskt bistånd har ett underskott på 10,4 miljoner. Farsta har det största underskottet på 26 miljoner när det gäller stadsdelarna. Men Hässelby-Vällingby, som har så stora underskott på olika saker, går i princip jämnt upp. Och varför då? Jo, därför att man tar från andra områden, förstås. Det får man göra som stadsdel. Men det är klart att det då faller lite platt när ni säger att ni satsar på andra områden, till exempel barn och ungdom, där det är ett stort överskott.

Kärnverksamheterna struntar ni i, om man ska jämföra med vad ni satsar på de andra saker som ni tycker är viktiga – demokratiutskott och andra saker. Demokrati, trygghet och sådant upplever stockholmarna när man känner att kärnverksamheterna fungerar. Trygghet och demokrati är när man kan få den äldreomsorg man söker och när man kan veta att barnen har det bra på förskolan. Det är inte ett demokratiöverskott, och det är inte ett underskott på det sätt som man kan läsa på många ställen i prognosen.

Anförande nr 105

T o r u n B o u c h e r (V): Hej! Clara har redan sagt en del av de här sakerna, men jag säger dem en gång till. Förra året hade äldreområdet ute i stadsdelarna 133 miljoner kronor i underskott. Nu prognostiseras lite drygt 60 miljoner i underskott. Vi har mer än halverat underskottet detta år. Under förra årets slut ökade ert underskott. Sedan vi tog över har underskottet stadigt sjunkit. Det har det gjort trots att vi beviljar fler bistånd till äldreomsorgsboenden än ni gjorde. Det har också ökat. De flesta av stadsdelsförvaltningarna påpekar just att de har fått ökade kostnader därför att de beviljar fler än i prognosen för vad de egentligen trodde att de skulle bevilja.

Anförande nr 106

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det var inte 60 miljoner i underskott, utan det står 75,6 miljoner här.

När man läser handlingar och sådant noggrant, som jag försöker göra, ser man att ni har fått ganska mycket pisk av förvaltningsrätten. Alla dessa beviljanden till vård- och omsorgsboendeplaceringar har alltså inte skett frivilligt.

Anförande nr 107

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Vi har två perioder bakom oss som präglas av stor investeringsvilja och stora investeringar i Stockholmsregionen. Investeringsvolymen i Stockholm har varit mycket hög. Det ska vi vara stolta över, och det gäller särskilt under den period som av många betraktades som den kanske värsta finanskrisen i världen. Då lyckades vi i staden hålla uppe investeringsnivåerna. Detta lyckades vi med i en tid av finanskris: Vi lyckades både hålla en hög takt och få upp takten i bostadsbyggandet, som i praktiken nådde nivåer som vi inte har sett sedan 70-talet, och samtidigt investera i renoveringar av miljonprogrammen.

Miljonprogramsinvesteringarna riskerar nu att sänka sin takt. Detta vill jag ha svar på från framför allt Miljöpartiet: Accepterar ni att takten i renoveringarna av miljonprogrammen nu ska minska? Det är väl ändå märkligt, nu när vi har fått nivåer som hyresgästerna har känt sig trygga med. Det är en investering på i storleksordningen 1 miljard per år bara i Svenska Bostäder.

Jag skulle också vilja nämna någonting om soliditeten. Staden som helhet har en hög soliditet. Vi har haft det under lång tid, och det har berott på den politik som har förts. Om soliditeten är hög betyder det att man har lyckats finansiera investeringarna med de egna medel som man har i staden. Graden av lånefinansiering är låg. Och nu står företrädare för majoriteten här och säger: Det är så billigt att låna, så vi ska låna mycket mer! Man är stolt över den lånekarusell som nu pågår. Det är väl inte så märkligt att vi från oppositionens sida och andra blir oroade över den politik som förs när man faktiskt står här i talarstolen och nästan propagerar för att man ska låna mer än 1 miljard i månaden. Det kan väl ändå inte vara rimligt? Det är inte så märkligt att ert budskap får oss och andra att reagera.

En annan viktig sak i tertialrapporten är sjukfrånvaron. Det är inte tillfredsställande att varken Socialdemokraterna, Vänstern, Miljöpartiet eller FI tar detta på större allvar än vad man gör. Den totala sjukfrånvaron ökar i facknämnderna, i stadsdelsnämnderna och i bolagen. Vi talar om i storleksordningen över 50 procent, och i vissa delar över 100 procent. Här kommenterar man det knappt. Jag tycker att det är anmärkningsvärt, fru ordförande.

Anförande nr 108

Elin Olsson (MP): Den rödgrönrosa majoriteten satsar i allra högsta grad på att aktivera de allmännyttiga bostadsbolagen för ökad bostadsproduktion. Detta är en jättecentral fråga för oss och en nyckel till att också kunna se att hela staden utvecklas på ett bra sätt.

Däremot har vi inte tappat frågan om renovering och energieffektivitet, men det krävs en anpassning för att bolagen ska kunna få igång denna oerhört mycket större ambition som vi har med stort fokus på nyproduktionen. Det står vi helt bakom.

Anförande nr 109

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Det är riktigt som Elin säger: Fokus ligger på nyproduktion. Det vi kritiserar är inte att man bygger. Det vi kritiserar är att man fokuserar på att de kommunala bolagen är de som ska bygga. Vi skulle gärna se att alla de som vill bygga bygger hyresrätter och bostadsrätter och annat i den här staden.

Men i själva verket ser ni till att de kommunala bolagen ska öka sin takt – i praktiken på bekostnad av de privata aktörer som finns. Problemet med den politiken är att eftersatt underhåll därmed blir underprioriterat. Problemet är att ni kommer att se, vilket vi redan ser i siffrorna, att miljonprogramsupprustningen riskerar att hamna på efterkälken. Det är någonting som jag tycker borde besvara Miljöpartiet. Ni har inte bara i valrörelser utan även efter valet varit tydliga med att detta är någonting som ni ser som prioriterat, och det är det inte. Det är bara att gå in i bolagens siffror och se. Man nedprioriterar nu renoveringar av miljonprogrammen till förmån för nyproduktion.

Nyproduktion är viktigt, men det är inte bara Stockholms stad som står för den kakan. Vi måste se till att fler som vill bygga får göra det i den här staden.

Anförande nr 110

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag förstår faktiskt inte de saker som ni upprepade gånger säger både i dag och under budgetdebatten om att vi över huvud taget inte arbetar med frågan om sjukfrånvaro. Det finns med både i T2:an och i mitt inlägg, som i princip bara handlade om detta. Det är någonting som jag och den personalstrategiska avdelningen jobbar med hela tiden.

Det finns två faktorer som vi som sagt ser som viktiga. Dem har vi inte hittat på själva, utan det är någonting vi har hämtat från forskning och empiri. Det är bland annat systematiskt arbetsmiljöarbete och ledarskap. Systematiskt arbetsmiljöarbete är någonting som vi redan nu i år har startat flera webbutbildningar i. Jag nämnde det i mitt förra inlägg, så jag ska inte upprepa mig. Det är en satsning på kompetenshöjande för att stödja cheferna i hur man kan jobba med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vad gäller ledarskapet handlar det om att förbättra chefernas villkor att ha ett närvarande och lyhört ledarskap för att kunna fånga upp tidiga tecken på fysisk och psykisk ohälsa. Det är det som har visat sig vara mest effektivt, och det jobbar vi väldigt hårt med.

Anförande nr 111

Borgarrådet L a r s s o n (M): Mest effektivt, säger Clara Lindblom – under en tid då sjukfrånvaron ökar med över 50 procent eller nästan 100 procent om vi tar ett bolag som Bostadsförmedlingen, till exempel.

Vi har aldrig sagt att ni inte arbetar med frågan. Vi säger att ni i den här talarstolen inte tar detta på fullt allvar. Ni nämner det knappt, och när vi kritiserar blir det märkliga svar, framför allt från finansborgarrådet när vi hade diskussionen uppe i en frågestund. Det jag menar är att ni måste ta detta på allvar. Vi har arbetat i många år med att få ned dessa siffror. När vi tillträdde 2006 låg sjukfrånvarosiffrorna på över 10 procent. Vi landade under 4 procent, och nu går man upp och i det närmaste fördubblar i vissa delar. Det måste man arbeta hårdare med, och det tycker vi inte att ni har respekterat i debatten och inte heller i det dokument vi har framför oss.

Anförande nr 112

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag begärde ordet därför att jag blev milt fascinerad när debatten började av den moderata oppositionens ekonomiska politik. Den moderata gruppledaren står i talarstolen och talar om lånekarusell och om hur vi sätter sprätt på pengar. Om man tittar på de investeringar som görs ser man att huvuddelen är i allmännyttan. Det är investeringar i nyproduktion till stor del. Det är i sig lite lustigt, för det är egentligen det enda som på det principiella planet skiljer oss åt när det handlar om vad vi inte ska sälja. Den här majoriteten säljer mark. Den här majoriteten säljer, precis som borgarrådet Lindblom konstaterade, enskilda fastigheter. Vi ser det som en rimlig del i vad som är en aktiv fastighetsförvaltning. Men vi säljer inte allmännyttan.

När den moderata gruppledaren står här och pratar reavinster och att man ska finansiera nybyggnation med det menar hon att man ska sälja allmännyttan. Jag

tycker att det är viktigt att få med sig att det är detta det handlar om. Enligt moderat logik kan man inte bygga allmännytta om man inte också säljer allmännytta.

För att få en reavinst på 1 miljard per månad måste man rimligen sälja allmännytta för 2 miljarder i månaden. Det, mina damer och herrar, är ganska mycket. Ni sålde för all del på er tid fläckvis ganska mycket. Ni sålde till exempel hela Hagsätra – 1 200 lägenheter på ett bräde. Det gav en intäkt på 900 miljoner kronor. Det innebär alltså att ni ska sälja två Hagsätra i månaden under de nästkommande tre åren. Det är vad ni säger. Det är ert alternativ till finansiering. Ni ska alltså sälja Rågsved och Högdalen i december, Skarpnäck och Bagarmossen i januari, Kärrtorp och Björkhagen i februari, Farsta och Hökarängen i mars, Gubbängen och Tallkrogen i april, Skärholmen och Vårberg i maj och Sättra och Bredäng i juni – detta bara för att ta er fram till sommaren och semestrarna. Detta är inte en seriös och inte en rimlig ekonomisk politik.

Anförande nr 113

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Det är en raljant ton som borgarrådet har. Dessutom lägger han ord i min mun som jag inte har sagt. Men det får stå för borgarrådet själv. Det är ändå anmärkningsvärt hur ni är så dogmatiskt emot att sälja bestånd. Vi både sålde och köpte under förra mandatperioden. Att sälja bestånd och kunna ge personer i ytterstaden möjlighet att ombilda sin hyresrätt där det bara finns hyresrätter och få bo i bostadsrätt så att vi får en blandad upplåtelseform är någonting som också minskar segregationen.

Ni förstår uppenbarligen inte det man gör i till exempel det socialdemokratiskt styrda Luleå. Där planerar man en försäljning av 3 000 kommunala hyresrätter. I Borås driver Socialdemokraterna på för en försäljning av 900 lägenheter. Sossarna i Sundbyberg har ombildat 1 800 lägenheter. Det är uppenbarligen möjligt för andra socialdemokrater runt om i landet, men här i Stockholm väljer man skuldberget framför sunda och stabila finanser.

Anförande nr 114

Borgarrådet M o g e r t (S): Det blir lite taffligt när du säger att ni både köpte och sålde lägenheter. Ni sålde ungefär 30 000 lägenheter på åtta år. Ni sålde 15 000 lägenheter på en mandatperiod. Vad köpte ni? Var det en handfull, eller?

Jag vill gärna veta. Finns det en lista? Ni ska dra in 2 miljarder per månad. Det är två Hagsätra i månaden. Det vore kanske rimligt att få ett svar på vad det är ni ska sälja. Vems hem och vems stadsdel är det ni ska sälja när ni kommer till makten?

Anförande nr 115

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag missade när Cecilia Brinck var uppe här tidigare och började tala om klotter. Då var jag inte tillräckligt alert för att gå igång på det, så jag tänkte att jag skulle vara det nu.

Först vill jag bara säga att jag tyckte att det var intressant när Anna König Jerlmyr tidigare i ett inlägg sade att vi förvägrar stockholmarna rätten att ombilda till bostadsrätter. Jag tolkar det som att moderaterna tycker att vi nu fritt ska ombilda alla allmännyttans bostäder för dem som vill, var det än är. Det betyder att det är en ganska stor förändring i Stockholmspolitiken när det gäller Moderaterna.

När det gäller klotterfrågan vill jag angående indikatorer och annat nämna att från 2012 till 2013 ökade anmälningarna med 40 procent. Från 2013 till 2014 ökade de med 58 procent. De har ökat också i år, och året är inte slut. Det kommer alltså att bli en höjning. Det intressanta är att de stora hoppen egentligen var 2012–2013, när ni satt vid makten. Sedan införde vi någonting som heter Tyck till-app. Det har gjort att de generella anmälningarna för saker och ting i den här staden kraftigt har gått upp och nästan fördubblats om man tittar på alla områden. Den höga nivå vi har nu när det gäller anmälningar har alltså till stor del med detta att göra: Det är mycket lättare att anmäla och ha synpunkter på saker och ting. Hoppen och de stora förändringarna skedde under er period, och det är lite intressant.

Anförande nr 116

Borgarrådet B r i n c k (M): Daniel Helldén! Det framgår rätt tydligt att ökningen i klotterfrekvensen inte kan hänföras till att det är lättare att anmäla. Det är en faktisk ökning; det ser dessutom alla som rör sig i staden.

Den stora skillnaden är inte bara det, utan också att det är alldeles uppenbart att 24-timmarsgarantin inte längre efterlevs. Klottret tas inte bort. Även om man anmäler tas det inte bort. Klottret ökar. Det skapar otrivsel och känslor av otrygghet i staden. Det gör att människor inte trivs. Vi tycker att klotter ska tas bort så fort man kan. Det har ni påstått att ni också tyckte, men det gör ni tydligen inte eftersom 24-timmarsgarantin uppenbarligen i praktiken är satt ur spel. Det är beklagligt.

Anförande nr 117

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Om man tittar på hur anmälningarna fungerar var de stora hoppen uppåt under er mandatperiod, när ni styrde. Sedan har de planat ut. Anmälningsfrekvensen, som man kan hänföra direkt till appen, visar att det inte är den ökning som ni försöker få det till. Man skulle snarare tvärtom kunna se en minskning.

24-timmarsgarantin gäller fortfarande. Ni brukar många gånger komma och säga att man ser att klottret ökar i staden. Först och främst gäller garantin våra egna fastigheter och de saker som vi har hand om. Där görs det. Vi kan inte hantera klottret där andra håller på med de här sakerna. Det är också en fråga om vilken del av året det är. Man kan inte hålla på med klottersanering när det är frostgrader, för då spränger man sönder betong med mera. Ibland fungerar det inte, helt enkelt.

De stora hoppen skedde alltså under er period, och det tycker jag är mycket intressant.

Anförande nr 118

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Min kritik handlade om att ni vill förvägra människor att äga sin egen bostad. Ni är blinda för att det här är ett viktigt verktyg för att motverka segregation och öka andelen bostadsrätter i områden som domineras av hyresrätter. Vi står upp för att människor också i hyresrättsdominerade stadsdelar ska kunna få möjlighet att äga sina bostäder.

Vi vet att en blandad stad inte bara kräver att vi ska bygga nya hyresrätter. Det handlar också om att fler bostadsrätter i stadsdelar där allmännyttan dominerar behöver komma till. Vi har under åtta år visat att den politiken inte bara stärker

människors inflytande över den egna bostaden, utan också ger oss ekonomiska muskler att investera i både renovering och nyproduktion av hyresrätter.

Vi är stolta över vad vi har åstadkommit. Vi kommer att fortsätta att driva en politik som ger stockholmarna större frihet och Stockholm starkare finanser.

Anförande nr 119

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag är inte förvånad över att ni är stolta över att ni sålde ut en så enormt stor del av vårt allmännyttiga bostadsbestånd, vilket i dag ställer till det. Det gör att det är ett stort problem för dem som inte har de ekonomiska musklerna att kunna skaffa sig en bostad. Vi skulle ha behövt dessa bostäder just nu.

Det är inte så att det inte byggs bostadsrätter. Det kommer det alltid att göras, och det kommer det att fortsätta göras. Det finns de som behöver dem också. Men att hålla på med att ombilda stadens fastigheter och hyresrätter till bostadsrätter är inte en hållbar politik, och det är inte så vi ska styra den här staden.

Anförande nr 120

K a r i n E r n l u n d (C): Jag har en fråga till trafikborgarrådet om en annan indikator som ligger på hans bord. Det gäller indikatorn om säkra passager för gång, cykel och moped. Kommunfullmäktiges årsmål är 36 procent, och kommentaren är att detta mål anses vara orealistiskt högt.

Kan du verkligen acceptera att man säger att drygt en tredjedel av våra passager för gång och cykel ska vara säkra? Vad är din kommentar till att detta ska anses vara orealistiskt högt – en tredjedel?

Anförande nr 121

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Karin! Om jag ska vara ärlig har jag inte något riktigt bra svar på den frågan. Vi håller just nu på med ett antal utredningar som tittar på säkra passager, bland annat säkra förhållanden mellan gång och cykel. En sådan kommer upp i trafiknämnden i nästa vecka. Vi kommer att fortsätta att arbeta med detta, för det är ett stort problem.

När det gäller hur bedömningen är gjord är jag dig tyvärr svaret skyldig.

Anförande nr 122

Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Om du är så orolig över eventuella förseningar av renoveringar, Joakim, kanske du ska dra dig till minnes hur dessa renoveringar startade. Det var på grund av en oerhört klantiga hantering av starten på renoveringarna som det hela fördröjdes hur länge som helst, i flera år. Din företrädare skickade då ut ett piggt brev till hyresgäster på Järva om att de egentligen borde flytta och att husen borde rivas och saneras. Det direkta budskapet till hyresgästerna var: Ni är inte välkomna att bo här! Detta fördröjde igångsättningen av renoveringarna på Järva med väldigt lång tid, Joakim. Det är en av de viktiga orsakerna.

Vi ska renovera ungefär 5 000 lägenheter på Järva. Självklart görs tidsplanen om successivt, men inga fastigheter kommer naturligtvis att utebli från renoveringar om

det behövs. Svenska Bostäder är som du vet – du har ju själv varit ordförande – ett seriöst företag. Man går igenom fastigheterna. Man har total koll på i vilken ordning man ska renovera. Du behöver inte vara orolig.

Jag vill verkligen kommentera ombildningarna. Det var inte så att stockholmarna jublade. Ni fick anställa konsulter för att övertala folk i ytterstaden att ombilda. Det är den hårda sanningen. Det kostade 20–40 miljoner i konsultkostnader, och det var ändå många hyresgäster som absolut inte ville ombilda. De kämpade emot, och en del förlorade. Det var otroligt sorgliga saker som utspelade sig i ytterstaden när konsulterna härjade. Den situationen kan vi lova stockholmarna att de aldrig ska få tillbaka. Men om ni kommer till makten kommer de igen att få se de här konsulterna härja i ytterstaden. Det tycker jag vore oerhört olyckligt.

Anförande nr 123

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Min poäng var att vi ser att takten i renoveringarna av miljonprogrammen nu går ned. Det ser vi på siffrorna; vi läser också siffror. Vi kan konstatera att takten går ned. Det är inte så konstigt. Det beror på att man inte kan göra allt på en gång, särskilt inte om soliditeten minskar framöver, vilket inte är omöjligt med den politik som förs. Ni har inga reavinster på ingång över huvud taget.

Det är takten som vi kritiserar när ni drar ned på de fastigheter som behöver renoveras. Det är bråttom. Vi fick flera tusen renoveringar som genomfördes i miljonprogrammen. Ni säger till hyresgästerna: Varsågod! Ni har ett budskap till hyresgästerna och stockholmarna: Vi kommer att låna, låna och låna. Här säljs inget, inget och inget.

Anförande nr 124

Borgarrådet L i v h (V): Det enda jag kan hålla med dig om är att här säljs inga allmännyttiga lägenheter. Det kan vi lova stockholmarna. Men det finns inte en lägenhet på Järva som behöver renoveras som inte kommer att renoveras. Självklart måste vi bygga nytt också. Vi måste ju ta igen det som ni inte gjorde när ni styrde. Ni hade en gräddfil för bostadsrätter. Självklart måste vi kompensera med att bygga hyresrätter.

Allmännyttan är naturligtvis en spjutspets. Det är allmännyttan som har ändrat godkännandekraven så att människor med låga inkomster har någonstans att bo. Det har inte de privata fastighetsägarna gjort. Det är jätteviktigt att allmännyttan får bygga bostäder, och det tänker vi göra.

Anförande nr 125

J o e l L a u r é n (M): Ordförande, fullmäktige! Stockholm för mig är en stad som är attraktiv, rik och dynamisk på grund av den mångfald som på många sätt utgör staden. Den mångfalden finns även bland dem som bygger staden. 100 olika aktörer bygger staden tillsammans, och de kommunala bostadsbolagen är tre av dessa. Alliansen lämnade över den snabbaste byggtakten sedan 70-talet. Det är också en nödvändighet att vi fortsätter att öka byggtakten i staden eftersom vi till 2020 beräknas bli 100 000 stockholmare fler än vi är i dag. Redan i dag finns det enligt Hyresgästföreningen 40 000 unga mellan 20 och 27 år i Stockholms län som skulle vilja flytta hemifrån, men som av olika skäl bor kvar hos sina föräldrar.

Ett av majoritetens viktigaste löften till stockholmarna efter valet har varit att ge de kommunala bostadsbolagen en betydligt större del av ansvaret för att nå bostadsmålen. På grund av det är det särskilt oroväckande för majoritetens mål som helhet när vi nu börjar se i bolagsstyrelserna att bostadsbolagen missar många viktiga mål.

Redan nu kan vi se att Familjebostäder inte når sitt mål att färdigställa 200 studentlägenheter under året. Det har resulterat i att prognosen i T2:an är att majoriteten inte uppfyller sina mål när det gäller antal färdigställda studentbostäder. I Stockholms-hem, där jag själv är ledamot av styrelsen, missar bolaget huvudmålet om antal färdigställda bostäder för hela året.

Det som är mest oroande är dock prognoserna framåt. I lägesrapporterna för Stockholms-hem har det under året varit tydligt för oss inom Alliansen att majoritetens mål från budget 2015 med dubblerad nyproduktion från år 2017 inte håller. Trots det har svaren från majoriteten när vi har frågat varit att målen visst kommer att uppnås. Nu fick styrelsen i förra veckan handlingar som tvärtemot visar att man backar från sina mål för hela mandatperioden. I de handlingar styrelsen fick i förra veckan har man i sin lägesrapport plötsligt tagit bort sina målsättningar för både 2017 och 2018. Där man tidigare hade ett skarpt löfte om 1 000 bostäder per år har man nu strukit det och pratar bara om någon form av successiv stegring fram till 2019. Inga skarpa siffror finns kvar för 2017 och 2018.

Det är anmärkningsvärt att majoriteten redan efter ett år behöver backa från ett av sina viktigaste bostadspolitiska mål. Men den viktigaste frågan i sammanhanget är hur det påverkar uppfyllandet av stadens totala bostadsmål. Om majoriteten misslyckas med att hålla uppe den snabba byggtakt som Alliansen lämnade över drabbar det nämligen främst Stockholms unga vuxna, som får det svårare att få tag i sin första bostad.

Anförande nr 126

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Det har varit intressant för oss socialkonservativa att lyssna på debatten. Man kan konstatera att en röd tråd har löpt igenom det hela, nämligen stadens intäktsida – finansieringen. Sammanfattningsvis säger man från den här sidan: Det lånas för mycket. Här har man andra lösningar.

Det som förvånar mig lite grann är att man inte från majoritetens sida mer har lyft fram skattehöjningarna som en finansieringsmöjlighet. Det är trots allt så att ni har fått ett mandat från väljarna att höja skatten. Vi vet att det som hände på riksplanet var att när Fredrik Reinfeldt tillträdde låg skattetrycket i Sverige på över 50 procent. Sedan sänkte han det till 45 procent. När vi kom fram till 2014 visade det sig att den svenska befolkningen tyckte att skattetrycket helt enkelt var för lågt. Den offentliga sektorn gick på knäna. Detsamma gäller här.

Vi socialkonservativa är skattehöjarnas röst i svensk politik. Vi anser att vi nu behöver en rejäl återställare. En fråga till er är: Varför ligger ni så lågt med skattehöjningar? Varför lånar ni i stället? Vi har då naturligtvis också en uppmaning: Sluta låna! Höj skatten i stället!

Anförande nr 127

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Under de åtta år som Stockholmsalliansen styrde staden har vi gjort en väldig massa saker. Vi har dragit in pengar, sålt saker och sedan byggt. Man kan titta på parkeringsområdet, exempelvis. Varje gång vi har byggt ett parkeringsgarage har många av er på den andra kanten varit emot det. Vi har gjort nya garage där vi har använt exploateringspengarna till att göra Stockholm bättre. Titta på Sankt Eriksplan! Förr i tiden var det bara en stor parkeringsplats ovanpå, i princip. Nu har man stoppat ned bilarna i marken och gjort Sankt Eriksplan snygg. På Medborgarplatsen har man gjort parkeringsgarage och stoppat ned bilarna i marken. Nu för tiden har man själva Medborgarplatsen till att ha trevligt på. Det finns flertalet skolgårdar som man har använt till parkeringsplatser och gjort något åt. Ni har varit emot sådana här typer av exploateringar hela tiden.

Förra mandatperioden satt jag som ordförande i Familjebostäder. Vi ombildade 3 500 lägenheter. Jag tycker att det är viktigt att tala om att vi gjorde det av ett skäl. Av de 3 500 lägenheter som ombildades kunde vi få in 7 000 nya bostäder och lägenheter i vår bostadsportfölj som vi skulle bygga utan att förändra soliditeten i företaget. Vi eldar inte ljuset i båda ändar, utan vi har en aktiv bostadsförvaltning så att vi ska kunna bygga nya bostäder. Om man ombildar 3 500 lägenheter kan man bygga dubbelt så många nya, om man inte väljer att göra någonting annat för pengarna.

Vi använde bland annat en kvarts miljard till att stoppa in Rinkebystråket för att lyfta Rinkeby. Det röstade Ann-Margarethe Livh emot. Hon var tvärt emot det – två gånger röstade hon emot det. Hon tyckte antagligen inte att det var värt att upprusta i Rinkeby och att bygga det nya Rinkebystråket. Fram till dess att man byggde om stråket var det en helt människofientlig plats. Man hade vägdiken, och man flyttade bort människor och cyklar någon annanstans. Nu kommer det att bli fint, bra och snyggt vid Rinkebystråket. Jag är extremt glad för att vi har kunnat använda pengarna från bland annat ombildningar till att göra sådana här supersatsningar. Man borde ha satsat på Rinkeby långt mycket tidigare. Men Ann-Margarethe Livh och Vänsterpartiet röstade emot det varje gång. Jag skäms.

Anförande nr 128

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag vill börja med att poängtera att vi inte alls har skilda åsikter när det gäller investeringar i p-garage, exempelvis. Det garage som du tar upp, Sankt Eriksgaraget, vill jag minnas att det var jag som fattade investeringsbeslutet om en gång i världen. Det är ju ganska långa tidsplaner.

Jag måste ändå ställa en fråga. Denna klokskap med att man måste sälja av beståndet och att man måste sälja sina tillgångar för att kunna bygga nytt – varför tillämpar så få privata byggherrar den, tror du?

Anförande nr 129

J o n a s N i l s s o n (M): Det är inte så svårt att spekulera om. Man har våldsamman värdestegringar i bostäder i Stockholm, så det är klart att de sitter kvar på dem om de tror att de tänker stiga i värde. Men vi vill inte bara sitta som feta katter och titta på och förvalta 1900-talets bostadsbestånd. Vi vill bygga 2000-talets bostadsbestånd och göra det med full fart utan att tömma kassan. Då gör man ombildningar. Sedan är det bra att ombilda. Man får ungefär fyra gånger pengarna mot om man bara säljer bestånd. Om man bara säljer bestånd till andra fastighets-

ägare får man en viss summa. Men om man ombildar får man fyra gånger pengarna. Det är rätt smart. Man får också nya saker. Sankt Eriksgaraget är väldigt bra. Det gäller att utveckla Stockholm så att man bygger bort de delar som fortfarande är människofientliga.

Jag tycker att man ska fortsätta att låta bli att elda ljuset i båda ändar.

Anförande nr 130

Borgarrådet L i v h (V): Det är intressant, Jonas, hur du ska förvalta 1900-talets bostadsbestånd när du säljer bort det. Det ska bli kul att se.

Jag tycker att din beskrivning av Rinkeby är ganska oförsämnd. Det är inte på det sättet. Innan man byggde Rinkebystråket var det en bra plats, men en plats med problem som man ska lösa. Så är det. Jag ska vara otroligt ärlig i talarstolen: Jag är väldigt orolig för Rinkebystråket. Jag går nämligen där varje dag, och det är väldigt tomt. Hur ska vi få det att fungera så att affärerna ska få kunder? Det är ett jättestort problem som jag tycker att du ska ta på allvar.

Som du utmålar det är det en ren skönmålning. Man måste ta sådana stora problem på allvar. Det är inte så enkelt som du beskriver det. Jag hoppas nu att vi till exempel får polisstationen till Rinkeby, att den byggs och att vi får många fler arbetsplatser. Annars kan detta projekt sluta med stor förskräckelse, Jonas. Jag tycker att man ska ta lite seriöst på de invändningar som har funnits. Men jag kommer att försöka se till att de ska fungera efter allt vad jag kan. Man ska dock inte tro att man kan göra sådana här stora projekt och sedan bara hoppas att de ska fungera. Det finns ett jättestort problem med kundunderlaget.

Anförande nr 131

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ann-Margarethe! Rinkebystråket har vi stått och debatterat här i många år, och du har alltid varit oerhört skeptisk till detta. Det gör att vi tycker att det är tveksamt när du nu ska inviga det framöver. Vi har kämpat mycket för att...

(B o r g a r r å d e t L i v h (V): Det har jag nog inte tänkt göra.)

Vad bra! Nu kanske jag får prata till punkt. Men jag tycker nog att du ska se vad som just nu håller på att hända kring Rinkebystråket. Resultaten blir att man får in ett antal affärsidkare och andra som kan få detta att leva upp. Jonas beskrev det som ett trafikdike. Det är precis vad det var, och det är precis detta som åsyftades: att få mer liv, rörelse och trygghet i området. Det tror jag att vi kommer att få.

Du oroar dig över att det är tomt. Det är inte så konstigt, för det har inte invigts ännu.

Anförande nr 132

Borgarrådet L i v h (V): Herregud, Joakim! Jag bor vid Rinkebystråket. Ursäkta mig, men jag tror att jag har följt utvecklingen hela tiden, ända från det att ni tog det första spadtaget till nu. Nu har vi det här Rinkebystråket. Vi ska försöka att förvalta det, och vi ska göra något bra av det. Men man måste också se på realiteterna. Det är tomt. Det har öppnat en massa affärer som är tomma. Vi måste göra någonting för att förändra det, och det får vi väl göra med gemensamma krafter. Men man ska inte

skönmåla stora och dyra investeringar som vi faktiskt inte riktigt vet hur de kommer att slå ut.

Jag är absolut beredd att satsa på framtiden. Om vi får den stora polisstationen till Rinkeby, om vi kan få andra satsningar och om vi bygger mer omkring Rinkeby kanske det kan hända någonting positivt, men som det ser ut i dag är det oroväckande. Men ja, nu har vi det här stråket, och jag är beredd att göra allt jag kan för att vi ska utveckla det.

Anförande nr 133

J o n a s N i l s s o n (M): Det är jättebra att ni också vill satsa på Rinkebystråket till slut. Vi har släpat er dit. Vi är gärna med – vi är gärna med och fortsätter att satsa på just Rinkebystråket. Vi tycker att man måste fortsätta med det. Jag kan säga att man just nu i Rinkeby bygger bostadsrätter för första gången. Det är ett tecken på att man tror på Rinkeby. Det är också en följd av att vi har satsat på Rinkeby.

Rinkebystråket var inte bara Rinkebystråket utan också ett led i en massa annan politik som vi hade. Det handlade bland annat om att flytta ut förvaltningar till våra förorter från innerstaden. Det vet du mycket väl. Det är ett sätt att få realpolitik att hända där ute – att det kommer ut verksamheter som är på riktigt, och inte sådana där låtsaskommittéer, låtsasråd och allt möjligt. Man får ut en massa jobb i och med det här. Jag tycker att ni verkligen borde skämmas när ni har avbrutit flytten av förvaltningar ut till ytterstaden. Det borde ni inte ha gjort.

Anförande nr 134

Borgarrådet L i v h (V): Då tycker jag att ni ska skämmas alldeles förfärligt som lade ned stadsdelsnämnden och stadsdelsförvaltningen i Rinkeby. Där försvann 400 arbetsplatser på ett bräde, och det bekymrade er inte ett smack.

Anförande nr 135

J o a r F o r s s e l l (L): Vad härligt med en till Järvabo i talarstolen! Jag bor i Tensta och rör mig ganska ofta kring Rinkebystråket också, senast i går och i förrgår. Jag håller ändå med om den bild som vi har framfört här; det har varit en ganska död och ogästvänlig plats på många sätt. Det har varit få människor som har rört sig där, det har funnits få affärer och så vidare. Det måste ändå vara en bra ambition att rusta upp Rinkebystråket och försöka få dit fler människor, fler som handlar, fler som kan få entreprenörer och fler som kan få uppfylla sina drömmars mål.

Det är konstigt att ni har antingen aktivt motsatt er eller aktivt tagit avstånd från att hjälpa till med att få ut fler myndigheter dit, till exempel Diskrimineringsombudsmannen eller utbildningsförvaltningen. Det hade verkligen kunnat öka köpkraften i området och gjort så att det hade kunnat bli ett ökat underlag för fler butiker och fler restauranger. Det är såklart också viktigt med blandade boendeformer även ute hos oss i Järva och att det kan finnas fler bostadsrätter, vilket också kan få upp köpkraften i området så att det kan finnas affärer där. Men det har ni motsatt er. Det är det som är fel.

Anförande nr 136

Borgarrådet L i v h (V): Nu var det ju inte vi som lade ned den största förvaltningen – stadsdelsförvaltningen med över 400 anställda och ett stort affärsunderlag. Det var inte vi, utan det var ni. Därmed minskade ni köpkraften i området väldigt mycket.

*§ 17 Överenskommelse om Samverkan för en trygg, säker och störningsfri region
(Utl. 2015:128)*

Anförande nr 137

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Jag kan inte låta bli att göra några korta reflektioner. År 2009 avskaffade alla dåvarande partier i riksdagen civilförsvaret. Det är känt. Civilförsvaret var, eller hade åtminstone varit, det kanske bästa i världen. Det var alltså inte något särskilt klokt beslut.

Vi såg den stora skogsbranden i Västmanland förra sommaren. Det visade hur illa saker och ting fungerade när alla organ på något sätt skulle vara likställda. Det saknas en fast och nödvändig ledningsstruktur. Samordning och gemensamma övningar är också nödvändiga. Det är bara att konstatera att på grund av politikernas försummelse under de senaste decenniernas insikter är det nog så att här i Stockholm kan inte regionens invånare känna sig trygga i dag. Vi kan bara tänka på en sådan sak som det mycket begränsade antalet akutplatser på sjukhusen här i Stockholm om vi jämför med många andra större städer i Europa.

Jag är givetvis beredd att lämna ett bifall till kommunstyrelsens förslag. Det är bra att man har börjat komma till insikt om sina tidigare försummelser och tillkortakommanden.

Därför yrkar jag som sagt bifall.

*§ 18 Årstafältet (Utl. 2015:129)**Reviderat inriktningsbeslut*

Årstafältet, etapp 1 med överenskommelse om exploatering med Byggnads AB Abacus, Järntorget Bostad AB, Ebab AB, Negroni Management AB, Einar Mattson Projekt AB, Byggnadsfirman Erik Wallin AB, Gyllenforsen Fastigheter AB, HSB Bostad AB, Ikano Bostad AB, Maxera Bostad AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, Stockholms Kooperativa Bostadsförening, AB Svenska Bostäder och Veidekke Bostad AB med försäljning respektive tomträtt, för bostäder och förskola inom del av fastigheten Årsta 1:1

Anförande nr 138

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Jag vill bara kort yrka bifall till förslaget. Området runt Årsta med närheten till allmänna kommunikationer är väldigt attraktivt. Vi planerar många lägenheter där nu – såväl ettor som tvåor, treor och fyror. Det är alltså ett blandat bestånd av lägenheter. Det finns många små och många stora lägenheter. Jag tycker att detta är ett bra projekt, och det visar också att vi inom allmännyttan tar utmaningen att bygga för alla stockholmare på allvar.

Anförande nr 139

E l i n O l s s o n (MP): Fru ordförande! Jag vill också helt kort yrka bifall till förslaget och särskilt lägga vikten vid stadsplanen och det kanske tydligaste exemplet på hur den växande staden och stadens park- och naturmark kan stärka varandra. När viktig naturmark ianspråkats, som i det här fallet med Årstafältets utveckling, är det avgörande att just allmän platsmark, gaturummen, parkerna och torgen gestaltas väl och blir stommen i strukturen. Det tycker jag verkligen är fallet i denna plan.

Projektet rymmer 6 000 nya bostäder, en fantastisk stadspark och nya torg och stadsrum med hög ambitionsnivå. Dessutom ställs krav på grönytefaktor, som är ett viktigt verktyg för att integrera grönska, dagvattenhantering och rekreativa värden för fastighetsmark.

I inriktningsbeslutet planeras dessutom två nya grundskolor för klass F–9, förskoleklass till nian, med vardera 900 barn. Det är en skillnad mot det förra inriktningsbeslutet med ytterligare en grundskola.

Det jag särskilt vill lyfta fram när det gäller de kommande etapperna är vikten av att ge förskolorna rimliga utemiljöer. Ambitionen för de kommande etapperna, som vi ser det, är att stadsplanen ska ge möjlighet för någon form av vistelsegårdar även i direkt anslutning till förskolorna. Det är framför allt viktigt för de yngre barngrupperna och deras pedagoger att man har möjlighet att enkelt ta sig ut i direkt anslutning till avdelningen. Sedan kan dessa gårdar vara relativt små med tanke på att man också har närheten till Årstafältet. Men i det vi fick överta från er sida av salen handlade det i stor utsträckning om att arbeta med rena utsläppsgårdar och att enbart hänvisa till parkerna i staden för den dagliga utevistelsen för framför allt 1–3-åringarna. Det inte så vi bygger en barnvänlig stad.

Anförande nr 140

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande, ledamöter! Äntligen har detta ärende kommit så här långt. Jag bor själv nära Årstafältet, och har i stadsdelsnämnden som jag sitter i sedan 1800-talet, höll jag på att säga – i alla fall sedan stadsdelsnämnderna

infördes – haft Årstafältet på agendan. Det är skönt att det är baxat ända hit, och jag är glad att Miljöpartiet och Vänsterpartiet är med på detta. De har varit emot det tidigare.

Jag är också glad att exploateringsgraden på fältet kan öka och ge 6 000 nya bostäder i stället för 4 000. Det har suttit hårt åt för Miljöpartiet och Vänsterpartiet, skulle jag vilja säga. Det är lite grann emot Miljöpartiets devis om att man ska bygga på redan hårda ytor. Det görs inte här, utan det är en del av Årstälänken som tas i besittning och i övrigt faktiskt själva fältet som det handlar om. Det är kanske det här att det blir en park i mitten som ändå har fått Miljöpartiet och Vänsterpartiet att gå med på detta. Om jag har räknat rätt blir parken ungefär dubbelt så stor som Humlegården. Det är bra.

När det nu byggs så oerhört många bostäder i ett expansivt Stockholm är det självklart, i alla fall för oss liberaler, att man inte kan lämna ett stort, öppet och relativt lite utnyttjat fält i citynära läge fritt från bostäder. Förslaget är väl genomtänkt med varierande typer av bostäder: stadsradhus, höga hus, låga hus och även studentbostäder. Ganska många verksamheter får också plats. Man är i och för sig lite rädd att det kan bli konkurrens om verksamheterna.

Östberga ligger på en bergknalle omringat av stora vägar och av fältet, förstås. Nu kan det på ett naturligt sätt sammankopplas med Årsta. Det är bra. Graden av hyresrätter och bostadsrätter stöder vi. Men vi varnar samtidigt för att det kan bli svårt att hålla nere hyror med tanke på att det är ett omfattande pålningsarbete som ändå måste göras. Det kommer förmodligen att höja hyrorna.

Nu framöver gäller det verkligen att se till att skolor, idrottsytor och bostäder för funktionshindrade också ges plats på Årstafältet. Det får inte bli så att man i efterhand ser att det till exempel saknas gruppboheter för psykiskt funktionshindrade.

Årstafältet med den nya parken och de mycket blandade typer av bostäder som kommer att finnas har alla förutsättningar att bli en fantastisk stadsdel.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 141

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! När jag läste ärendet måste jag säga att det känns väldigt bra att få upp det här i fullmäktige. Vi har arbetat länge med det.

Jag blev något förvånad över att Ann-Margarethe Livh gick upp i talarstolen och fick det att låta som att Vänsterpartiet minsann är de som har drivit fram byggnationen på Årstafältet. Miljöpartiet kunde inte låta bli att följa med i retoriken. Så har det inte varit. Jag förstår att det har varit jobbigt, och kanske till och med jobbiga förhandlingar i detta. Jag är väldigt glad att ni inte har fått bestämma själva i det här, och jag tycker att det är glädjande att ni är så nöjda med det förslag som vi i Alliansen startade en gång i tiden och som ni nu har fått arbeta fram och arbeta hårt med.

Möjligen vill jag också påpeka att blandade upplåtelseformer i en ny del av Stockholm, en ny stadsdel som här växer fram, är jätte viktigt. Små och medelstora

lägenheter, Ann-Margarethe Livh, och även medelstora lägenheter är det bra att det finns utrymme för i detta förslag. Det kommer att bli en fantastisk stadsdel, och jag ser fram emot lyckan hos Ann-Margarethe Livh den dag då detta är färdigt.

Anförande nr 142

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Nej, Joakim, det har inte varit jobbigt att fatta det här beslutet. Det stämmer att vi var emot detta från början – det var till och med före min tid. Det handlade om en landskapspark, som jag tror att det kallades. Men när detaljplanen sedan har växt fram har vi jobbat där vi står, så att säga. Vi lägger till flera byggen nu, till och med, och vi utökar det hela till Östbergahöjden med mera. Så nej, det har inte varit speciellt jobbigt. Vi välkomnar dessa bostäder.

Anförande nr 143

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är ju utmärkt. Jag hade som sagt inte ens tänkt gå upp i debatten, utan det var Ann-Margarethe Livhs inledande ord som fick mig att gå upp. Det lät som att ni på mycket kort tid hade låtit Årstafältet beväxas med bostäder, små och stora lägenheter, hyresrätter, blandade upplåtelseformer och så vidare. Jag tycker inte riktigt att det stämde överens med den verklighetsbeskrivning som åtminstone jag har att förhålla mig till. Det har varit en ganska svår process för många. Men nu är vi där, och jag är jätteglad.

Jag är mycket tacksam och nöjd att vi är eniga i den här salen, för staden behöver bebygga Årstafältet. Det är ett utmärkt förslag som vi ser i dag.

Anförande nr 144

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Även jag tycker att det är glädjande att ärendet nu har kommit fram. Det är en bra dag, och en trevlig dag att få stå här. Precis som borgarrådet Larsson säger är det trevligt att vi är eniga i detta. För mig är det extra roligt därför att jag har varit med på hela resan. Jag var med när vi markanvisade 2004, och jag kommer ihåg hur jag då hade enskilda samtal med respektive parti för att få igenom den första markanvisningen som då var på den hårdgjorda ytan. Jag kan påminna om att det då var lite småtrögt även med Moderaterna och Folkpartiet, som ni hette på den tiden – Liberalerna nu för tiden. Det var ingen självklarhet att vi skulle bygga ens på den hårdgjorda Årstälänken. Från början skulle ju detta bli reservat.

För mig är det alltså extra roligt att ha fått vara med hela resan från den första markanvisningen till att detta har vuxit och blivit ett stort projekt. Jag tycker att det också är någonting som man ska se som en del av ett helt nytt Stockholm som växer fram. Det är ett nytt stråk och en ny stadsmässighet söder om staden som kommer att sträcka sig från Östberga via Årstafältet uppför Årstastråket till Bolidenplan via Slakthusområdet och in i den nya Söderstaden. Det skapar nya kvaliteter, och det förändrar faktiskt i grunden strukturen i stora delar av södra Stockholm. Detta är någonting mycket stort och mycket trevligt, och det är glädjande att vi är eniga om det.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 145

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Jag ska fatta mig kort. Miljöpartiet står naturligtvis bakom kommunstyrelsens förslag till beslut och antagandet av denna detaljplan.

Joakim! Vi från Miljöpartiet var för – vi stödde landskapsparken när den detaljplanen antogs. Vi tyckte att den var bra. Men i dagsläget har vi ett annat läge när det gäller bostadsbristen. Så är det; det är ett faktum. Vi får ge avkall på en del grönmark och bygga något mer. Sedan hoppas vi att det kan bli en bra kompensation. Vi har skrivit i stadsbyggnadsnämnden att Årstafältet är en viktig del av Stockholms ekologiska infrastruktur. Därför vill vi gärna se att man i samband med exploateringen kan kompensera genom att till exempel studera en framtida ekoduktlösning över Huddingevägen och bättre knyta ihop fältet med Hemskogen. Vi får se hur vi kan arbeta.

Det blir en bra och välutformad park och mycket efterlängtade bostäder.

Bifall kommunstyrelsen!

§ 21 Hedersvåld (Utl. 2015:121)

Anförande nr 146

S t i n a B e n g t s s o n (C): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Hedersrelaterat våld och förtryck är liksom allt annat våld och förtryck en skam för ett demokratiskt samhälle. Alla människor ska få rätten att leva med den eller dem de vill. Kärleken ska aldrig beläggas med skam eller skuld. Om detta är vi förhoppningsvis allihop överens.

Ordförande! När jag läste motionen slogs jag av att motionären inte har tagit reda på fakta om vad vi gör och har gjort i Stockholms stad. Jag slås också av hur motionen osar fördomar. Låt mig upplysa motionären lite, även om hon inte är här.

Under förra mandatperioden startade vi Origo i Stockholms stad. Deras uppdrag är bland annat att sprida kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Origo har också som uppgift att samla kompetens kring hedersrelaterat våld och förtryck för att kunna arbeta både förebyggande och hindrande i staden. Origo jobbar dessutom med att ge råd och stöd till ungdomar och unga vuxna i förebyggande syfte. De hjälper utsatta, oavsett ålder, att komma i kontakt med rätt hjälp. Allt detta hade motionären enkelt kunnat ta reda på innan hon skrev motionen.

Ordförande! Som jag sade osar motionen fördomar. Tydligast blir det när motionären föreslår att alla som går sfi ska få utbildning om hedersvåld. Menar motionären att alla som går sfi utövar hedersvåld? I så fall är det makalöst fördomsfullt, för att inte tala om hur okunnigt det är.

Ordförande! Nu kommer jag till den viktigaste delen av mitt anförande. Motionären har i sin motion citerat Fadime Sahindal som blev hedersmördad av sin far 2002. Nu är motionären inte längre sverigedemokrat, men motionen skrevs när hon fortfarande var det. Sverigedemokraterna använder ofta Fadime i sina argument. Fadime var en oerhört stark och modig kvinna. Hennes kamp var en kamp för alla människors lika rätt och värde. Hennes favoritlåt var U2:s *One*. Jag vill citera några rader ur texten:

We're one,
but we're not the same
We get to
carry each other
carry each other

Vi får bära varandra. Fadime stod för allt som Sverigedemokraterna inte är. Hon är död och kan därför inte försvara sig. Därför gör jag det åt henne. Hon skulle aldrig ha accepterat att SD:s företrädare använde henne i sina bruna syften.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 147

O f e l i a N a m a z o v a (KD) Fru ordförande! Frågan om hedersvåld och motverkandet av detta förtjänar ständigt att uppmärksammas. 2009 gjorde Ungdomsstyrelsen en undersökning där det framkom att 70 000 personer i åldern mellan 16 och 25 år upplever begränsningar i sin vardag. Det är 6,6 procent av de unga

kvinnorna och 3,8 procent av de unga männen. Det är helt enkelt 70 000 personer för mycket.

Det som förundrar mig i frågan är att den rödgröna sidan ofta diskuterar hedersrelaterat våld som en fråga om våld i nära relationer. Det är våld i nära relationer rent begreppsmässigt, men inte av samma dignitet som begreppet åsytftar. Våld i nära relationer, som jag ser det, utförs främst individuellt och oftast av en man. Det fördöms kollektivt. Hedersrelaterat våld utförs kollektivt, och våldet är i vissa fall socialt accepterat inom en begränsad gemenskap. Det handlar om en annan sorts kontroll, som är svår att begripa. Man måste ha kunskap om de kulturer där detta är tillåtet och accepterat. Hedersrelaterat våld utmärker sig med andra ord genom sitt kollektiva uttryck. Våldet utövas inte i en parrelation, utan det är ett kollektiv mot en enskild person. Det måste vi alltid komma ihåg.

Detta behöver inte dras så långt som till våldet i sig. Det räcker med att uppmärksamma dessa ungdomars vardag. De får inte göra det de vill, och de får inte göra det de känner för. Det handlar om det vi ser som en självklarhet, och det vi tar för givet – vår frihet. Här handlar det om att begränsa en annan människas liv och handlingsfrihet.

För att komma tillrätta med detta har vi inom Alliansen bland annat satsat på tillskapandet av Origo, där kunskap och kompetens samlas för att kunna spridas och användas inom hela länet. Vi ser också vikten av att de som undervisar i samhällsorientering är väl rustade för sin uppgift. Samhällsorientering för nyanlända förmedlar kunskaper om svensk lagstiftning i allmänhet och rättigheter och skyldigheter i stort liksom mänskliga rättigheter, demokrati och okränkbarhet. Det är därför vi Kristdemokraterna fäster så stor vikt vid samhällsorienteringens betydelse. Det är där resan in i Sverige börjar på riktigt. Samhället måste se dessa ungdomar och unga vuxna. Vi får inte ha beröringsskräck för det som är annorlunda och dessutom skadligt för många som lever i vårt land.

Kunskapen om hedersrelaterat våld måste öka ytterligare. Det gör vi till att börja med i de insatser jag nyss har nämnt – Origo och samhällsorientering. Denna fråga är viktig. Den kommer att ta tid att komma till rätta med, men det kommer att vara värt varje strid, varje initiativ och varje ansträngning. Här handlar det om unga människors öden.

Anförande nr 148

G i t a N a b a v i (FI): Ordförande! Det var ett litet sakfel där. Våld i nära relationer är någonting som utövas av ett helt samhälle. Den typen av strukturer finns även i det svenska samhället. Jag tror att man skiljer lite på det. När man gör den åtskillnad som du gör har man en tendens att förminska det våld i nära relationer som också utövas av svenskar.

Låt mig ta ett praktiskt exempel på detta. En kvinna blev misshandlad av sin man för drygt en månad sedan. Den här mannen var polis. I rätten minskade man hans straff på grund av att hon hade varit otrogen. Om inte det är ett tecken på att vi lever i ett patriarkalt samhälle där man förminskar och förklarar olika typer av våld kan man fråga sig var vi är någonstans.

Anförande nr 149

O f e l i a N a m a z o v a (KD): Fru ordförande! Jag tror inte på de strukturer som Feministiskt initiativ tror på. Jag tror på individens ansvar. Jag tror att det våld som du beskriver, oftast våld i nära relationer mellan man och kvinna, är just våld i nära relationer. Hedersrelaterat våld är någonting helt annat. Det är ett våld där hela familjen står mot dig och där du ensam får utkämpa ett krig mot en hel familj.

Anförande nr 150

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det är bra att vi diskuterar de här viktiga frågorna. Jag tror att det är viktigt att vara tydlig med att vi är överens om definitionen av hedersrelaterat våld. Det finns också en tydlig definition på Origos hemsida som säger att detta är ett kollektivt, sanktionerat våld. Det handlar om att bevara familjens heder, och det ses också som legitima handlingar inom kollektivet att bedriva det här förtrycket. Det finns tydliga definitioner av hedersrelaterat våld, och jag tror att vi alla ställer oss bakom dem.

Sedan kan vi också diskutera det omfattande våld som främst begås av män mot kvinnor runt om i världen. En tidigare FN-rapportör, Radhika Coomanswamy, har just lyft fram hedersrelaterat våld som en del i det strukturella, institutionaliserade våldet mot kvinnor. Jag tror att det är viktigt att se att det finns en egen definition, men det är också en del i ett större våld.

Anförande nr 151

O f e l i a N a m a z o v a (KD): Fru ordförande! Jag vill absolut inte förminska vanliga kvinnors utsatthet om de lever i relationer där de blir utsatta för våld. Det jag vill påpeka är att hedersrelaterat våld är egen sak, som du säger. Vi får inte förminska det heller och blanda det med något annat. Det krävs helt andra åtgärder för att komma åt detta än för att komma åt det andra våldet. Det är därför jag vill uppmärksamma det.

Anförande nr 152

R a n a C a r l s t e d t (S): Ordförande, fullmäktige! Att värna varje persons frihet att leva sitt liv efter sitt eget huvud är en viktig prioritering hos majoriteten, men vi anser inte att motionären har förstått det arbete som redan pågår och tagit ett steg vidare. Det är väldigt mycket av det som motionären tar upp som redan händer, vilket Stina räknade upp. I vår nybearbetning av programmet för kvinnofrid och mot våld i nära relationer kommer vi att ha ett speciellt fokus på hedersrelaterat våld och våld i hederns namn.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 153

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Vi anser självfallet att arbetet mot hedersrelaterat våld är en viktig fråga. Det är prioriterat att kunskap om hedersrelaterat våld finns ute i våra verksamheter. I Stockholm arbetar man med frågan på olika nivåer. Det har redan nämnts här. Det gäller till exempel Origo som vi i majoriteten har fattat beslut om att göra till en permanent verksamhet. Vi har skyddat boende och utöver detta också samarbete med frivilligorganisationer till exempel GAPF, som motionären var inne på, och Somaya kvinnojour. Vi har också

ett stadsövergripande program om kvinnofrid som tar upp hedersvåld och hur man ska arbeta med den frågan. Programmet kommer också att revideras.

När det gäller skolans ansvar vill jag säga att det redan finns en anmälningsskyldighet där om man känner oro för att ett barn far illa, och det täcker självfallet in även hedersrelaterat våld. Socialtjänsten har en viss vana vid att jobba med den här frågan. Det är självfallet viktigt att man hela tiden utbildar sig mer och lär sig mer om de här frågorna för alla flickors och pojkars skull. Jag tror inte att jag ska gå in på mer om sfi, för det har andra redan gjort.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 154

G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Det är lite synd att motionären inte är på plats eftersom det här är en angelägen fråga att debattera. Det handlar om hur vi ska motarbeta hederskulturen och det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Motionären vill också att kommunstyrelsen ska ges i uppdrag att se över kompetensen inom skola och socialtjänst för att staden ska kunna möta hedersvåldet och att man ska initiera ett samarbete med Riksföreningen Glöm aldrig Pela och Fadime. Det är bra, men motionären har glömt att det har gjorts en massa saker för att arbeta förebyggande mot hederskulturen.

Jag vill påminna alla oss här i församlingen om att det kom ut en rapport 2009 som dåvarande Ungdomsstyrelsen gav ut. Den visade att så många som 70 000 unga flickor och pojkar i Sverige tvingas att leva hedersrelaterade liv, det vill säga att de mest grundläggande mänskliga rättigheterna inskränks och fräntas dem. Någon annan har bestämt att de inte ska kunna få leva ett fritt liv, vilket vi alla här ser som det naturliga i världens med jämställda och demokratiska land.

Vad har då hänt? Jag måste säga att det har funnits en hinna av kulturell relativism i den här frågan. Det har funnits en beröringsskräck när det gäller hur man ska arbeta mot hedersförtrycket som drabbar så många ungdomar i det här landet. Vi ska komma ihåg att siffran 70 000 är från 2009. Det har inte kommit några uppdaterade siffror sedan dess, och det är över fem år sedan. Jag tror att de här siffrorna bara är toppen av ett isberg. Mörkertalet är mycket stort.

Det har skett en hel del saker lagstiftningsmässigt. Förra året kom ett antal lagar som till exempel innebär att det numera är förbjudet att gifta bort flickor och pojkar genom tvångsäktenskap och barnäktenskap. Men jag ser ändå ett problem när vi hanterar den här typen av frågor. Jag vill verkligen inte på något sätt bidra till att skapa en polariserad debatt. Den här frågan är så pass viktig att vi måste kunna samarbeta över blockgränserna, men tyvärr finns det fortfarande en tunn hinna och en beröringsskräck när det gäller hur vi ska gå vidare här i Stockholm för att hjälpa de unga killar och tjejer som lever ett hedersrelaterat liv.

Det finns en stor kunskapsbrist. Jag menar att vi måste rätta till den här kunskapsbristen. Vi kan inte bara gå ut i verksamheterna och säga att nu ska vi se till att medarbetare inom skola, förskola, socialtjänst, polisen och så vidare har den här kunskapen. De måste vara rustade med den här kunskapen långt innan de ens

påbörjar sitt yrkesliv. De här frågorna måste faktiskt implementeras i högskole- och universitetsvärlden.

Jag tycker att det är lite problematiskt att vi har ett parti som inte har lyft fram den här frågan tillräckligt mycket. Jag tycker faktiskt att det är ett svek att Feministiskt initiativ tidigare inte har velat benämna hederskulturen som ett eget fenomen. Jag får återkomma i repliker eller begära ordet igen.

Anförande nr 155

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag uppskattar att du för fram att vi inte ska ha så många konflikter i de här frågorna, Gulan. Jag tror att det är helt rätt. Jag trodde kanske att du skulle vara lite hårdare, och det var du inte. Jag tycker att det är positivt att vi försöker ha en konstruktiv diskussion. Som jag sade tidigare tror jag att vi alla ställer oss bakom den definition av hedersrelaterat våld och förtryck som finns och att vi alla förstår vilka strukturer som finns för att kunna motarbeta detta.

Egentligen är min fråga, utifrån att jag uppfattar att vi alla ser det här som en mycket viktig fråga att jobba med och att vi ställer oss bakom den definition av hedersrelaterat våld och förtryck som finns, vad det är för hinna av kulturell relativism som vi behöver jobba med.

Anförande nr 156

G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Jag tror att det är otroligt viktigt att vi börjar erkänna det hedersrelaterade våldet som ett religiöst och kulturellt fenomen. Det är sedvänjor som finns i många ofria länder där hederskulturen är en del av samhällsnormen. Jag tror att vi måste våga stå upp för demokratins grundvärderingar om alla människors lika värde. När vi nu ser en utveckling i våra förorter i Stockholm där kvinnor och flickor blir förtryckta av så kallade sedlighetspoliserna måste vi våga säga stopp. Jag tror också att det är mycket viktigt att vi gör skillnad på det som kallas för våld i nära relationer och det hedersrelaterade förtrycket. Det är helt olika mekanismer som ligger bakom förtrycket. Jag vill inte göra skillnad på våldet. Det ska vi ta starkt avstånd ifrån, men vi måste se de här skillnaderna för att också hitta de olika verktygen för att kunna jobba vidare och hjälpa dem som är utsatta i dag, och de är väldigt många.

Anförande nr 157

G i t a N a b a v i (FI): Ordförande! Jag är här för att säga att jag håller med dig i allt du säger, Gulan. Jag håller även med om din beskrivning av Feministiskt initiativ. Vi har tidigare haft den inställningen, men vi har ändrat oss. Det handlar om att det finns människor som har varit utsatta för hedersvåld eller våld i namn av heder, som vi kallar det. Det har också gjort att vi över åren har förändrat vår syn. Du kan också läsa om hur vi har utvecklat vår politik under de senaste åren och hur vi ser på de här mekanismerna och att vi ser att det krävs särskilda insatser och särskilda åtgärder för att komma till rätta med den här typen av våld.

Samtidigt vill jag också uppmärksamma att man inte ska se det här som mer våldsamt än annat våld. Det är andra mekanismer, men våld är våld. Det är lite det som jag vill lyfta fram. Där vill jag nämna ett fall för ett par år sedan i Bjästa. Där gick ett helt samhälle emot en flicka som blev utsatt för en våldtäkt på en toalett. Det är strukturer som finns i vårt samhälle som vi behöver arbeta med.

Anförande nr 158

G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Jag sade väldigt tydligt att vi inte ska göra skillnad på våld och våld, men vi måste förstå mekanismerna som ligger bakom och se vilket uttryck det här våldet tar sig. Och det hedersrelaterade våldet och förtrycket handlar inte alltid om fysiskt våld. Det är oftast ett mentalt och psykiskt våld som utspelar sig inom hemmets fyra väggar.

Jag tycker att det är bra om det är så att Feministiskt initiativ i Stockholm har ändrat sin syn på detta, och jag beundrar också ett antal vänsterpartister i Stockholm som har vågat stå upp mot sin egen partiledning. Men det handlar inte bara om vad ni säger här. Det måste också finnas ett uttalande från era moderpartier. Jag tycker att det är ett stort svek från den feministiska rörelsen och framför allt från den vänsterinriktade feministiska rörelsen. Man har svikit alla de här invandrarungdomarna. Jag tycker att det är bra att ni nu omprövar er inställning, men jag är inte tillfredsställd förrän den dagen då jag faktiskt ser att ni går från ord till handling. Det är det som räknas för mig, och det är det som räknas för alla de ungdomar som i dag kränks när det gäller deras mest grundläggande mänskliga rättigheter.

Anförande nr 159

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Stina Bengtsson snackar om Fadime Sahindal. Fadime mördades av sin pappa sent en måndagskväll. På onsdagskvällen arrangerade man ett stort torgmöte i Uppsala. Mona Sahlin var där, och jag var självfallet där. Var Stina Bengtsson där? För övrigt pratade alla på det mötet smörja. Den enda som sade något vettigt var en iransk man, men du hade kanske inte förstått vad han sade. Jag gjorde det.

Låt oss titta på de svar som har kommit på den här motionen. Det andas att vi vet så mycket och att vi är så duktiga och tar hand om de här frågorna. Det är ungefär andemeningen i beskedet. Då är svaret från oss socialkonservativa: Nej, ni kommer att fullständigt misslyckas i ert arbete. Det har gått snart 15 år sedan Fadime mördades, och ni står kvar på samma punkt.

Orsakerna är flera. Jag ska lyfta fram två viktiga förklaringar. Den första är att om man tittar på till exempel Feministiskt initiativs program – jag tittade på senast inför valrörelsen förra året – och deras förslag till åtgärder mot mäns våld mot kvinnor handlar det om fotbojor, fängelsestraff, terapi för de här männen och kontaktförbud. De politiska åtgärderna riktas alltså mot männen. Men när det gäller Feministiskt initiativs avdelning som handlar om det hedersrelaterade våldet är åtgärderna riktade mot kvinnorna. Kvinnorna ska skyddas, gömmas och så vidare. Varför det? Jo, man tar inte tjuren vid hornen.

Om man ska nå något resultat i det här arbetet ska man fejsa de här hedersförtryckarna. Man ska ställa sig framför dem, stirra dem rakt in i ögonen och säga: Nu lägger du av med dina sattyg?

Men det gör ni inte på här sättet, för ni vill inte närma er de charmiga sydländska männen på det sättet, och under kommande inlägg ska jag förklara varför ni inte vill det.

Ni å andra sidan vågar inte. Om de här charmiga sydländska männen tittar er i ögonen och säger rasism springer ni som rädda möss och gömmer er i hörnen.

Anförande nr 160

G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Rickard Wall borde lära sig hur man uppför sig i en talarstol. Jag tycker att det är oförskämt av dig att kalla oss för möss. Jag vet inte vilket parti du tillhör längre, men det spelar ingen roll. Jag har inte kunnat läsa en enda stavelse om vad ditt före detta parti vill göra åt hedersfrågorna. Du står här målar upp en bild av att det inte har gjorts någonting. Jag kan tala om för dig att under alliansregeringens tid gjordes ett antal lagändringar där man kriminaliserade hedersrelaterade brott och förtryck.

I stället för att stå här och anklaga oss andra som har kämpat varje dag genom åren med de här frågorna för att få upp dem på dagordning borde du tala om vad ditt eget parti har gjort. Vad har du själv gjort förutom att stå här och tramsa i talarstolen?

Anförande nr 161

R i c k a r d W a l l (-): Om jag ska berätta vad jag själv har gjort efter att ha levt i de här miljöerna i 30 års tid räcker inte 52 sekunder. Men låt mig ge ett exempel. När jag bodde i Linköping bodde en palestinsk familj mitt emot. Flickan var 18–20 år. Hon fick inte göra någonting alls. Hon kontrollerades stenhårt av pappan. Det var ett typiskt hedersförtryck. Hon skulle giftas bort med en kusin i Palestina. Hon tog kontakt med oss, och vi kom överens om att när den här kusinen kom skulle hon fly in på vår tomt. Jag knivbevärade mig och skaffade mig alla möjliga fajtingverktyg och var beredd att mota de här männen i grinden när det skulle komma över. Jag skulle göra precis det jag säger, nämligen fejsa dem och säga: Du går inte in på min gräsmatta!

Det är så det ska gå till.

Anförande nr 162

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Nu kan vi gå in på den andra orsaken till varför ert arbete när det gäller hedersfrågor inte kommer att lyckas. Ni vägrar nämligen att inse att hedersförtryck har en främlingsfientlig och rasistisk dimension. Man säger att det handlar om kyskhet och om att flickan ska vara oskuld. Fadime Sahindal blev mördad, men hon var inte oskuld längre. Den frågan var avförd från dagordningen. Fadime blev mördad därför att hennes pojkvän hade svenskt påbrå. Hedersbrott är i förlängningen hatbrott.

Så här fungerar det. Det föds en flicka i de här miljöerna. Flickorna har mycket begränsad rörelsefrihet i de här miljöerna. Hur ska man då motivera de här flickorna att gå vidare i livet? Jo, under århundraden har man arbetat upp ett tänkesätt och sagt: När du blir stor ska du få gifta dig och få en fantastisk man. Då kommer allting att bli jättebra.

Så pumpar man upp hela hennes liv kring just detta. Då faller det i sin tur ett stort ansvar på pappan att skaffa en bra man till den här flickan. Så drömmer man om hur bra allting ska bli. När hon blir 16–18 år börjar det viskas och gå rykten om att hon har en pojkvän och att det pågår otillåtna saker. Så fort ryktet uppstår säger man att de ska gifta sig. Och om paret gör det är det inga problem. Då vet man att när det har

gått tio år kommer folk kanske att viska att de gjorde det före äktenskapet, men det spelar ingen roll. Paret är vuxna. De har varit gifta i tio år och har flera barn. Då är det strunt detsamma vad som eventuellt hände. Det är så man löser det.

Men problemen uppstår om familjen inte kan acceptera den pojke som den här flickan eventuellt vänslas med. Det kan finnas olika skäl till det. Det kan vara religiösa skäl, det vill säga att man inte tillhör samma religiösa grupp. Det kan vara någon granne som man ligger i fejd med sedan århundraden tillbaka. Det kan finnas narkotikamissbruk inom den här slakten. Det kan också vara en annan sak.

Anförande nr 163

R i c k a r d W a l l (-): Det handlar om att rädda situationen när det går rykten om att det eventuellt pågår någonting som inte tillåtet. Då bryr man sig inte om huruvida hon är oskuld eller inte. Det har inte med saken att göra, utan det handlar bara om att se till att de gifter sig.

Det finns som sagt olika skäl till att äktenskapet inte kan accepteras, och då blir det problem. Det viktigaste problemet i en sådan här situation uppstår om mannen inte tillhör den etniska gruppen, om han till exempel är svensk. Det otänkbart i breda miljöer. Då blir det problem, och i förlängningen blir man ihjälslagen som Fadime.

Hur ska man kunna attackera problemet om man inte har detta klart för sig och gömmer sig bakom att handlar om kyskhet? Det handlar inte om det. Det handlar om ren och skär rasism, ren främlingsfientlighet mot oss svenskar från dessa charmiga sydländska män. Om man inte förstår det hamnar man fel. Det är det ni gör i alla avseenden. Jag försöker tala om det för er. Ni hamnar fel. Att vara politiskt korrekt innebär att man låter hänsynstaganden gå före saktighet, och det är det ni gör i allting. Ni hamnar fel i analysen.

I budgetdebatten förklarade jag att er missriktade välvilja när det gäller arbetsmarknad och diskriminering gör att ni hamnar fel. Det här är ett annat exempel på att ni hamnar fel. Ni klarar inte av att se verkligheten som den är. Vi socialkonservativa ser verkligheten som den är. Vi accepterar den. Hedersfrågorna är ett annat fall där vi kan hantera de här frågorna. Jag kan naturligtvis hantera dem. Jag har ju berättat om det tidigare. Min första fru kom från Iran, och det var usch, usch. Jag kan knappt prata om hur illa de här charmiga sydländska männen betedde sig då.

Anförande nr 164

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill bara bekräfta att vi har olika verklighetsbilder. Det håller jag med om, och det är väl det enda jag håller med om. Jag tycker att det var väldigt mycket prat här, och jag instämmer med Gulan som frågade vad ni egentligen vill göra i de här frågorna. Det är jätteviktiga frågor, och vi är alla överens om det. Men jag ser inte att det kommer fram några politiska förslag, och det är vår uppgift i den här församlingen att lägga fram politiska förslag för att hela tiden driva utvecklingen i vad vi bedömer är en bättre riktning. Jag ser ingen som helst substans i det som har sagts. Jag förstår inte vad ni vill göra för att förbättra situationen för den här gruppen.

Anförande nr 165

R i c k a r d W a l l (-): Man kan gå hårdhänt fram, men man kan också försöka sig på en mjuk väg. Varför är man så bekymrad i de här miljöerna över att ens dotter träffar en svensk man? Jo, man känner sig ensam. I de här miljöerna tror man inte att det finns några andra döttrar som har träffat svenska män. Man skulle till exempel kunna driva en annonskampanj, en informationskampanj, riktad till de här miljöerna och ta fram några frontfigurer, till exempel en kurdisk flicka och en svensk pojke, som får ge sig ut och visa att detta finns. Man skulle till exempel kunna ha en bioreklam där de pussar varandra och visa att Sverige ser ut så här. De ska inte vara oroliga om deras dotter vill träffa en svensk. Hon är inte ensam. Det är ett förslag på ett mjukt sätt att normalisera förhållanden med svenska pojkar.

Anförande nr 166

Borgarrådet E d h o l m (L): Att vara förtroendevald är att delvis använda sig av sina personliga erfarenheter men också att kunna hämta in åsikter, värderingar och händelser som andra människor drabbas av. Rickard Wall har just nu visat det ena, nämligen att helt och hållet utgå ifrån sina egna erfarenheter och inte dra några som helst politiska slutsatser av det. Han föreslår inte någonting som över huvud taget är genomförbart.

Många av oss som sitter i den här salen har arbetat med de här frågorna i årtal. Lagstiftningen har också skärpts successivt. Det är vi i Liberalerna mycket glada för. Men att på det sätt som Rickard Wall gör utnyttja det faktum att tusentals flickor och pojkar i den här staden utnyttjas och är förtryckta i sin vardag är fullkomligt oacceptabelt.

Anförande nr 167

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag förstod aldrig på vilket sätt jag utnyttjar saker och ting. Man pratar om lagstiftningen, men det är frågan om hur lagstiftningen sedan tillämpas. Man vet att när det sedan kommer ned på gräsrotsnivå följs inte lagstiftningens intentioner.

Du säger att ni har arbetat med de här frågorna i en massa år. Ja, jag har varit gift med kvinnor i de här miljöerna i 30 år. Jag kan berätta hur mycket som helst om hela den här miljön. Jag skulle gärna vilja ha ett längre resonemang med Lotta Edholm.

Anförande nr 168

Borgarrådet E d h o l m (L): Herr ordförande! Nej, jag vill inte ha något längre replikskifte med Rickard Wall. Jag tycker att hans åsikter är fullkomligt absurda. Han har inte redovisat ett enda förslag på hur man ska kunna lösa de här problemen. Han menar att det bästa sättet att lösa de här problemen är att människor ställer sig i sina egna trädgårdar utrustade med knivar och påkar. Jag tror inte att man löser hedersproblematiken på det sättet. Nej, jag tror inte att vi har så jättemycket att prata om du och jag. Du är utesluten ur Sverigedemokraterna eftersom du har fullkomligt absurda åsikter. De åsikterna har vi fått höra ännu mer av här i kväll. Jag tycker att det kan räcka nu.

§ 22 Fiskmarknad vid Slussen(Utl. 2015:122)

Anförande nr 169

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag måste villigt erkänna att det var länge sedan jag skrev en motion. Detta är den första som är behandlad under den här majoriteten. Det är roligt att den här fiskmarknaden har fallit både remissinstanserna och majoriteten i smaken. Det passar ju bra.

Jag ska berätta lite kort om historien bakom. Det har diskuterats fiskmarknader vid olika tillfällen och även i andra salar än denna. Centerpartiet drev detta i landstinget med sådan emfas att vi faktiskt såg ett embryo till detta som fortfarande lever i Sturegallerian. Själva syftet med den här motionen är att börja diskutera vad som händer den dag då Slussen står klar. I många år har vi diskuterat huruvida Slussen ska bli kvar. Nu bör vi diskutera hur vi ska fylla denna med innehåll. Därför tycker jag att det var lämpligt att föra fram den här fiskmarknadsdiskussionen i en motion av det enkla skälet att vi behöver få detta frö att gro inom förvaltningar och annat och fundera på hur detta skulle kunna vara möjligt. I detaljplanen finns det utrymme för handelsytor och annat.

Det var syftet med den. Det är alltså ett frö som är sått. Jag är mycket tacksam för besvarandet och för att remissinstanser har yttrat sig positivt om detta. Jag skulle självfallet vilja att majoriteten bifaller den här motionen i stället för att bara låta den besvaras. Men jag ser fram emot att respektive förvaltning tar till sig detta och tittar på om detta är möjligt att genomföra när det blir aktuellt och att man börjar diskutera vad som ska ske på de ytor som står till buds vid Slussen.

Vi har också en annan motion som vi har att behandla senare, inte i dag utan en annan gång, som handlar om att få saluhallsdiskussionen att landa i Slussen. Det är ett förslag för att använda de här ytorna på ett vettigt sätt. Under valrörelsen har man från väldigt många håll och kanter diskuterat handelsytorna. Man har pratat om gallerior och olika typer av butiker. Jag tror att den här fiskmarknaden skulle kunna vara mycket bra om marknaden så önskar. Det är rimligtvis en privat aktör som måste driva detta om intresse finns.

Herr ordförande! Tack så mycket för den här behandlingen! Jag yrkar bifall till motionen och vår reservation.

Anförande nr 170

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tycker också att det är ett intressant förslag med en fiskmarknad vid Slussen, Joakim. Men som du vet finns det fortfarande många frågetecken kring Slussen. Det ska byggas ett bussgarage och så vidare. Vi är inte helt säkra på hur Slussen kommer att se ut. Tycker du inte att det är bättre att vi avvaktar och verkligen ser hur det landar innan vi börjar tänka lite mer på vad som ska ske runt Slussen? Det vill jag fråga dig, och i samma veva vill jag också säga att Sverigedemokraterna vill avvakta och se var vi landar med Slussen. Den frågan är inte helt avgjord ännu.

Sverigedemokraterna yrkar därför avslag på motionen.

Anförande nr 171

Borgarrådet L a r s s o n (M): Nu håller Slussen på att rivas. Jag vet inte om det är ett tillräckligt stort tecken på att någonting är i görningen. Även om jag inte har pekat ut i motionen exakt var fiskmarknaden ska vara – det överlåter jag till andra – har jag inte avsett att den ska ligga i bussdepån.

Anförande nr 172

J a n V a l e s k o g (S): Jag ska vara så kort jag kan. Som framgår av svaret tycker vi naturligtvis att det här är ett intressant förslag även om det är mycket tidigt lagt, men då får vi chansen att prata om fiskmarknaden många gånger, Jockes fiskmarknad eller vad den kan tänkas komma att heta. Bebyggelse och övrigt vid Södermalms torg ska ju ses över. Jag tror att det skulle vara mycket trevligt att ha en fiskmarknad vid den nya Slussen som kommer att bli mer öppen och mer människovänlig.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 173

M i k a e l V a l i e r (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare, fiskare! Det här är ett utmärkt förslag. Den nya Slussen kommer att ge utrymme för väldigt många bra förslag. Det finns stora och bra möjligheter. Att Kristdemokraterna gillar kajliv och saker som händer runt vattnet borde inte vara någon hemlighet. Det har vi gått ut med många gånger. Om den här tänkta fiskmarknaden hamnar precis vid en kaj kan ju vara oklart än så länge, men vi behöver många fler sådana här initiativ. Vi måste göra vår stad till en så levande stad som vi bara kan. Den nya Slussen ger oss otroligt fina möjligheter att göra det.

Därför yrkar Kristdemokraterna bifall till motionen.

Anförande nr 174

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Jag vill också å Centerpartiets vägnar yrka bifall till den här motionen. Nu är inte det föredragande borgarrådet på plats, men jag tycker att det är lite fånigt så som det är skrivet i Mina synpunkter och svaret på den här motionen där det står att det här är någonting som inte ska ske i kommunal regi. Då har man inte läst själva yrkandet. Yrkandet är alltså att uppdra åt exploateringsnämnden att reservera en plats vid den nya Slussen för en fiskmarknad. Det handlar alltså inte om att någon i Alliansen tycker att det är kommunen som ska driva denna fiskmarknad. Jag tycker att det blir lite tramsigt när man väljer att ha det som argument.

Det finns redan i dag en matmarknad där man säljer närfångad fisk som inte har varit i Göteborg och vänt. Den fiskmarknaden finns delvis på grund av att politiken i form av ett mycket entusiastiskt centerpartistisk landstingsråd och hans dåvarande politiska sekreterare verkligen slogs för att denna fiskmarknad skulle komma till stånd. Ibland behövs det faktiskt lite politisk draghjälp i den här typen av frågor. Det kryllar inte av lediga platser i Stockholm där man kan ha en fiskmarknad. Det är väl ett alldeles utmärkt tillfälle att redan nu när vi ska bygga om Slussen reservera en plats för en fiskmarknad för närfångad fisk.

Bifall till motionen!

Anförande nr 175

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att för Liberalernas räkning yrka bifall till Folkpartiets liberalernas förslag i kommunstyrelsen. Det blev lite klivet, men så är det i alla fall.

Mina vänner och ovänner! Joakim Larsson har redan på ett föredömligt sätt presenterat de viktigaste skälen till varför vi ska ha en fiskmarknad. Några andra har fyllt på. Jag kan bara konstatera att vi nu har chansen att rätta till ett historiskt misstag. Vi kan äntligen få tillbaka en fiskmarknad där den verkligen skulle göra sig riktigt bra, nämligen vid vattnet. Nu kan vi se till att den blir av. Jag kan möjligen bli lite förvånad över majoritetens något njugga svar. Ni är ju annars ganska historiskt intresserade har jag förstått. Ni vill stänga av Nynäsvägen och Tyresövägen för att få uppleva hur tyst det var på Skogskyrkogården under andra världskriget.

Här har ni chansen att göra något åt någonting som stockholmarna skulle uppskatta, nämligen att få uppleva livet och kivet på en riktig fiskmarknad.

Herr ordförande! Med det yrkar jag bifall till motionen.

§ 23 Utbyggnad av Stadsgårdshissen (Utl. 2015:123)

Anförande nr 176

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Man kan ju tro att vi har kommit in i ett stim av motioner från undertecknad, men så är det inte. Vi har bara två här i dag. Jag vill även här uttrycka min glädje över hur majoriteten har hanterat den här motionen. Det låter ju inte klokt. Ska det fortsätta det så här? Jag ska skriva lite tuffare nästa gång.

Den här hissdiskussionen vid Stadsgården är viktigare än många kanske tror. Det finns en hiss på plats. Den finns där i dag, men den inhyser Carl Anton som har sin ateljé där. För övrigt tycker Carl Anton att det här är ett jättebra förslag. Vi kan konstatera att den hissen landar på fel sida av vägen. Det finns inget utrymme för att börja fundera på vad man kan göra med den, utan den får nog fungera som Stadsholmens objekt fortsättningsvis.

Men däremot skulle vi i och med den här motionen kunna börja resonera om hur vi skulle kunna få en förbindelse till kajen. Det skulle kunna bli en ny utsiktsplats för stockholmarna och även en permanent lösning för hur man ska kunna ta sig till och från de verksamheter som finns längs Stadsgården i dag och som kommer att finnas där i framtiden när den nya Slussen står färdig och man har bebyggt den delen av Katarinavägen med hus som kommer att inrymma en del verksamheter. Med det här förslaget får man en koppling till Katarinavägen, vilket vi tror är mycket viktigt. Jag har noterat att även remissinstanserna och majoriteten tycker det.

Själva poängen är att den inte ska landa på fel sida av gatan. Om den hamnar på fel sida får man precis det man inte vill ha, nämligen att trafiken stannar upp varje gång folk ska röra sig kring de verksamheter som kommer att ligga där. Det är viktigt att detta kommer ut på kajen.

Det är faktiskt något mer bråttom med den här motionen än med det förra förslaget om en fiskmarknad. Jag tror att ombyggnaden av Slussen kommer att visa att vi har behov av en koppling tidigare än när Slussen står färdig. Det finns verksamheter där redan i dag som är i behov av besök. Att gå via den arbetsplats som hela Slussenområdet kommer att utgöra kommer att bli mycket svårt. Jag vädjar till majoriteten att fortsätta att driva på detta så att vi kan se en koppling i närtid. Den dagen man börjar riva Katarinabron kommer det att bli försvårande omständigheter för de verksamheter som finns där redan i dag. Det är mitt tips på vägen.

Därmed yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 177

J a n V a l e s k o g (S): Vi har noterat de tips som Joakim Larsson har framfört i sin motion om den fortsatta processen. I svaret ser man att kommunstyrelsen har en samsyn med motionären om att det är viktigt att utreda hur man kan åstadkomma den här permanenta koppling mellan Katarinavägen och Stadsgårdskajen. Det finns en hel del att titta över i sammanhanget, till exempel tillgänglighetsfrågorna, trafiksäkerhetsfrågorna och även ekonomin. Hur ska vi få en bra ekonomisk lösning på det här projektet? Det behövs helt klart en bättre koppling.

Som ni vet ska det också ske en översyn av hela Stadsgårdskajen och Masthamnen. Jag hoppas att det arbetet kan ta fart ordentligt när bullerfrågorna i Värtan blivit väl utredda och när den nya lagstiftningen är på väg fram när det gäller bullerfrågorna och en ändring av miljöbalken. Det är en annan fråga, men den har ändå med det här att göra.

Det kan mycket väl bli en hissanläggning eller någon annan lösning som förbinder Stadsgårdskajen och Katarinavägen. Jag tror att vi kommer att återkomma till den här frågan också, Joakim, även om det, som du säger, är något mer bråttom.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 178

M i k a e l V a l i e r (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare och hissåkare! Jag talade om möjligheterna med den nya Slussen, men det finns också utmaningar. Den här bergbranten är en utmaning som vi måste hantera. Det är en barriär som vi kan, vill och ska minska. Kopplingen mellan Södermalm och Stadsgården är och måste vara helt central i utvecklingen av den nya Slussen och området däromkring. Det är viktigt att vi väcker sådana här idéer nu. Som ni sade kommer det att bli bråttom. Plötsligt behöver man den där promenaden och hissen ned. Visar det sig ogörligt att göra så som förslaget säger måste vi ändå ha en koppling som säkras på något annat vis.

Vi gillar det här förslaget, och Kristdemokraterna yrkar därför bifall till motionen.

Anförande nr 179

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Vi i Centerpartiet tycker att Joakim Larsson och Moderaterna har skrivit ytterligare en mycket bra motion som vi vill yrka bifall till.

Anförande nr 180

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Ibland går det undan. Det är knappt så man hinner tänka efter. Det är egentligen ingen större fara på isen i denna fråga heller, mina vänner. Även Liberalerna, tidigare Folkpartiet liberalerna, yrkar bifall till motionen. Jag har pratat om den här frågan tidigare och vill verkligen rikta en allmän vädjan till de rödgröna. Varje tillfälle vi kan få för att få till lösningar som får bort människor från Slussen, inte minst under ombyggnadsfasen, är en välgärning. Varje procent vi får bort från Slussen är en välgärning. Det skulle innebära en minskad trängsel.

Bifall till motionen!

Anförande nr 181

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag ska hålla mig kort. Jag vill bara påpeka igen att Slussenfrågan är en fråga som vi kommer att brottas med i flera år framåt. Mot den bakgrunden yrkar Sverigedemokraterna avslag på motionen.

§ 25 Folkomrösta om Slussens framtid (Utl. 2015:131)

Anförande nr 182

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Då talar vi om Slussen igen. Det är väldigt många stockholmare som har reagerat mycket stark på att det fanns partier i den här salen som innan valet gav sken av att man inte skulle genomföra den nya Slussen. Detta har skett på mindre sammankomster. Man kan med andra ord säga att många stockholmare känner sig lurade. Det är i alla fall uppgifter som vi har fått framförda till vårt parti. Det tycker vi är problematiskt. Jag är också övertygad om att tusentals stockholmare kommer att markera just mot detta svek i valet 2018.

Sverigedemokraterna kommer alltid att värna vårt kulturarv. Vi är kulturarvspartiet. Vi tycker också att det är viktigt att man håller folkomröstningar när det handlar om stora frågor som har stor inverkan på människors vardag. Det kan handla om stora byggnadsverk som Slussen eller andra viktiga frågor.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 183

M a r t i n H a n s s o n (MP): Herr ordförande! Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna var mycket tydliga i valrörelsen med att vi skulle tillsätta en utredning som skulle se över detta. Vi sade ingenting om att vi på något sätt skulle vara emot planen i sig, utan det handlade om vissa detaljer.

Du uppehåller dig väldigt mycket vid riksintresset i motionen, Martin, och hänvisar till olika citat från länsstyrelsen, vilket jag tycker är lite märkligt. Det känns som om det är ganska lösryckta citat, för länsstyrelsen är en överprövande myndighet i det här fallet. De har tittat just på riksintresset och inte haft några synpunkter på det när de överprövade detaljplanen. Samma sak gäller också för mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen som inte heller hade några synpunkter just på riksintresset. Det skulle vara lite intressant att veta hur du ställer dig till detta.

Jag undrar också lite hur de här tankarna stämmer med era tankar på årsringar som ska byggas utåt hela tiden. Hur får ni då in den här 30-talsmodernistiska planen mellan det medeltida Gamla stan och 1800-talets Södermalm? Det går liksom inte riktigt ihop med de tankar ni här där.

Slutligen undrar jag också över genomförandetiden. Om vi skulle säga att alla här inne som genom ett trollslag helt plötsligt skulle gå med på att genomföra en annan plan har vi först en genomförandetid på tio år som man måste vänta in innan ett nytt detaljplanearbete får sätta igång, vilket plan B kräver. Det är åtta kvar från de två åren sedan det antogs. Om man är mycket välvillig tar det fyra fem år då detaljplanearbetet pågår. Det tillkommer tid i de överprövande instanserna på två tre år. Vi är alltså uppe i 14–17 år då det kommer att vara en permanent byggarbetsplats som kommer att vara helt fryst under denna tid. Hur ser ni på detta?

Anförande nr 184

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Det var väldigt många frågor. Det är knappast Sverigedemokraternas fel att det har tagit så lång tid, utan det är de rödgröna och Alliansen som har skapat den här problematiken. Du måste ändå medge

att det är ett problem att det tar extremt många år. Det kanske tar tio–tolv år att bygga den nya Slussen, och det är ofantliga summor pengar som skattebetalarna kommer att få pumpa in i det här projektet. Det är pengar vi måste ta från våra äldre, våra barn och så vidare. Det finns ändå ett alternativt förslag som kostar betydligt mindre och som tar betydligare kortare tid att bygga. Jag tycker absolut att stockholmarna ska få säga sitt i den här frågan. Varför är ni livrädda för att hålla en folkomröstning?

Anförande nr 185

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag håller fullständigt med om att det har tagit mycket lång tid och kostat väldigt mycket pengar också. Det är precis därför som vi undrar varför Sverigedemokraterna är beredda att låta hela arbetet ligga i träda i 15 år till innan man ens kan påbörja ett bygge av plan B i så fall. Du vet lika väl som jag att genomförandetiden för den bygger på en kalkyl som har gjorts av dessa arkitekter själva. Det är ingenting som några myndigheter på något sätt har kunnat bekräfta, utan den expertgrupp som tillsattes har snarare kunnat konstatera att den genomförandetiden troligtvis skulle bli lika lång eftersom 80 procent av anläggningen behöver bytas ut.

Anförande nr 186

J a n V a l e s k o g (S): Vi har ju pratat om Slussen och den tid det tar ett antal gånger. Det har skötts helt enligt de demokratiska spelregler som vi har för sådana här projekt. Den första tävlingen genomfördes 2004. Sedan kom det omarbetade förslag. Det har varit ett stort antal utställningar, det har varit samråd, informationsmöten, offentliga diskussioner och debatter. Det har tillsatts expertgrupper, det har fattats beslut i nämnder, det har fattats beslut i fullmäktige och det har också varit val där ett par partier gick till val på att bevara Slussen utan större framgång. Vi på den här sidan gick ut nästan ett år före valet och sade den detaljplan som finns ska gälla. Det sade vi också i valrörelsen. Det är lätt att belägga. De demokratiska processerna uppfyller lagens krav på området och verkligen också de krav man kan ställa på dialog, förankring och korrekt fattade beslut.

Sedan kan man spekulera i varför det finns folk som har en massa vanföreställningar kring det här projektet. Jag fick anledning att prata med några som höll på med Västsvenska paketet, och parallellerna där var likartade. Det fanns en majoritet som kanske inte tog debatten ordentligt och en opposition som av och till var lite populistisk. Faktum är att när det gäller Slussen råder vanföreställningar. Vi hör här på Sverigedemokraterna att det inte är seriöst. Det är bara ren populism och tämligt okunnigt att börja om en juridisk process som tar en massa år och inte ha kunskap och insikt om hur allvarliga den tekniska statusen på Slussen. Klockan är snarare fem över tolv än någonting annat. Det är väldigt sent. Även de politiska förutsättningarna är lika med noll. Det är ett par populistiska partier som driver den här frågan utan särskilt mycket på fötterna.

Jag yrkar slutligen bifall till kommunstyrelsens förslag som innebär ett tydligt avslag på den här motionen.

Anförande nr 187

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jan Valeskog säger att vi inte har så mycket på fötterna. Då vill jag säga att vi ställer oss bakom alla dem som är

involverade i projektet plan B. Om Jan Valeskog anser att de inte har något på fötterna får det stå för honom.

Jag vill ställa en fråga till dig, Jan. Anser du att de bilder och modeller som visades upp för stockholmarna innan det här beslutet fattades var skalenliga och rättvisa? Var det inte så att stockholmarna helt enkelt inte fick en tydlig bild av hur den nya Slussen skulle se ut?

Anförande nr 188

J a n V a l e s k o g (S): När det gäller hur Slussen har kommunicerats finns det verkligen högar med tidningsartiklar som stockholmarna har kunnat ta del av som visar hur den nya Slussen ska se ut. Det har inte varit någon brist på information. Det har snarare varit en brist på förstånd eftersom man inte har kunnat ta till sig hur allvarlig situationen med Slussen är rent tekniskt och vad det innebär att börja om med de juridiska processerna. Det är inte möjligt. Vi har ett väl genomarbetat förslag som det nu är full fart på. Det enda som vi väntar på är detaljplanen för en bussterminal som kanske kommer i mars någon gång.

Anförande nr 189

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag tänker bara ta upp en liten bit i en stor diskussion. Jan Valeskog pratade om populism här och nämnde Västsvenska paketet. En del av Västsvenska paketet handlade om trängselskatter i Göteborg som ska finansiera delar av Västsvenska paketet. Man höll en folkomröstning om trängselskatterna i Göteborg, och man förlorade den. De sade nej till trängselskatterna. Då slog mig tanken: Kan det på något sätt ha påverkat Jan Valeskog att tänka att det nog inte är värt att hålla folkomröstningar?

Anförande nr 190

J a n V a l e s k o g (S): Jag inser nu att det var dumt att jag tog upp parallellen till Västsvenska paketet eftersom det blev väldigt förvirrande för dig. Jag beklagar det. Det handlar om paralleller när det gäller den politiska hanteringen av de här projekten. Där finns det likheter som man kan beklaga i båda fallen. Några andra samband fanns det inte.

Anförande nr 191

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Ordförande, ledamöter! Även en blind höna hittar ibland några korn, men oftast gör hon det inte. Så är det också med SD:s motion om en folkomröstning om Slussen. SD säger att man är kulturarvspartiet när man ägnar sig åt att presentera Sveriges historia på ett sätt som få historiker känner igen sig i. Så är det också med Slussen. Vill man värna om Slussens historia över tid borde man verkligen vara för en ombyggnad. Den har nämligen med jämna mellanrum just byggts om och förändrats rätt mycket i grunden. Ni ser bara nutidshistoria i denna fråga. Annars verkar ni gå tillbaka till vikingatiden i något slags romantiskt skimmer. Att ni inte kunde svara på en enda av frågorna om hur man ska lösa Mälarens avrinning och andra mycket viktiga frågor i de tidigare debatterna visar bara att ni ägnar er åt kortsiktig populism, precis som i andra frågor.

Fru ordförande! Låt mig återkoppla till hönan i min inledning. Om ni verkligen är kulturarvspartiet får ni gärna komma upp och sjunga Hönan Agda. Det är en bit av

kulturhistorien som i alla fall är lite rolig. Annars kan jag varmt rekommendera Sveriges historia med Özz Nûjen och Måns Möller. Den går på Rival.

Jag yrkar för Liberalernas räkning avslag på motionen.

Anförande nr 192

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag märker att det är väldigt många här som inte har läst detta. Läs i stället vad plan B har att komma med! Då ser du att de har tydliga lösningar på allt det du efterfrågar. Men det syns att det inte finns något intresse för detta. Ta del av informationen innan ni gör uttalanden som visar att ni inte har någon riktig koll! Det skulle jag vilja rekommendera Folkpartiet i stället för att lägga så mycket energi på att byta namn och annat.

Anförande nr 193

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Om det var så att ni hade läst vad plan B verkligen innebär och vilka förslag som finns där kan man förundra sig över att ni verkligen tycker som de. Ni kunde inte svara på en enda av de mycket viktiga frågor som ställdes till er när det gäller detta. Det går inte att hänvisa till vad en intressegrupp tycker. Det är inget svar på de mycket viktiga frågorna. Det är ren feghet som politiker. När det gäller plan B, en ny syn på Slussen, en gammal syn på Slussen, plan C och plan Q finns det ingen fråga där jag har läst så många olika papper och så många olika förslag. Det finns så otroligt mycket skrivet och sagt i den här frågan, så du kan inte ana. Jag börjar faktiskt undra om du själv verkligen har läst och satt dig in i de här frågorna.

Nej, avslag på motionen!

§ 27 Användande av plankonsult vid upprättande av tilläggsplan (Utl. 2015:133)

Anförande nr 194

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! Stockholm växer så det knakar. Under den senaste mandatperioden drev Alliansen en aktiv bostadspolitik som ledde till att vi nådde den högsta byggtakten i staden sedan 1970-talet. En viktig del i detta arbete är att planprocesserna kortas och görs snabbare för att möta det stora behovet av bostäder och samhällsfunktioner. Tyvärr ser vi i dag det motsatta då handläggningstiden för upprättande av detaljplaner har ökat med nästan 25 procent på bara ett år. I detta läge är det nödvändigt att använda innovativa lösningar och utnyttja alla tänkbara resurser på bästa sätt.

Vår motion föreslår att den som vill göra en tilläggsplan ges rätten att utarbeta en sådan plan tillsammans med en plankonsult i stället för att behöva vänta på att tilldelas en handläggare på stadsbyggnadskontoret. Planavdelningen på stadsbyggnadskontoret prioriterar detaljplaner och ändringar av detaljplaner som innebär att nya bostäder kan uppföras. Detta är nödvändigt med tanke på det stora behov av bostäder som staden står inför. Detta arbetssätt innebär dock att planansökningar som kan vara av stor betydelse för den enskilde men som inte innebär några nya bostäder kan komma att prioriteras lågt och därför får vänta länge på att påbörjas.

Med vårt förslag kan sökande själv anlita en planarkitekt eller plankonsult för att upprätta tilläggsplanen. På detta sätt frigörs resurser hos stadsbyggnadskontoret samtidigt som antalet utarbetade detaljplaner och tilläggsplaner kan öka. Själva myndighetsutövningen och kvalitetssäkringen av planerna är självfallet en uppgift för stadsbyggnadsnämnden. Detta för att säkerställa att förvaltningsrättsliga krav på objektivitet och opartiskhet tillgodoses samt för att säkerställa att några jävssituationer inte uppkommer. Vi anser att detta tillvägagångssätt kommer att leda till en effektivare handläggning av detaljplaner och tilläggsplaner genom att man också utnyttjar de resurser och den kompetens som finns hos planarkitekter och plankonsulter utanför stadsbyggnadskontoret. En kvalitetssäkring av en redan upprättad detaljplan tar dessutom mindre tid och resurser i anspråk än att upprätta själva detaljplanen.

Att låta en enskild eller en byggherre utarbeta ett planförslag har redan framgångsrikt använts i bland annat Uppsala och Göteborg. Detta uppskattas starkt av byggherrarna som ser att deras detaljplaner förs framåt på ett snabbare och effektivare sätt. Detta medförde även att man 2014 slog rekord i antalet godkända detaljplaner i Uppsala.

Vi menar således att även Stockholms stad ska möjliggöra för enskilda och byggherrar att ta fram tilläggsplaner och detaljplaner för att därigenom korta ned och snabba på planprocesserna.

Jag yrkar därför bifall till motionen i enlighet med Moderaternas och Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 195

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Det här förslaget är inte helt tokigt, men det finns en hel del farhågor som vi gärna skulle vilja ha svar på från Henrik. Detta har till exempel inte varit helt lyckat i Uppsala. Det påbörjades under den förra

mandatperioden. Man testade det på tjugo planer, och det är bara åtta av dem där det över huvud taget har hänt någonting, och det är bara två av dem där man faktiskt har lyckats driva igenom alltihop och fått igenom hela planen. Det är tyvärr inte det bästa exemplet.

På stadsbyggnadskontoret säger de själva att de är mycket tveksamma till detta. De menar att det troliga är att det inte skulle bli några effektiviseringar eftersom de ändå måste administrera och kvalitetssäkra de här planerna. De arbetar redan i dag med sina egna upphandlade plankonsulter. Man använder sig alltså av själva modellen i sig. Då kan det kanske vara en betydligt bättre tanke att man utvecklar det systemet i stället. Det finns en risk för jävssituation här. Om en byggherre anlitar en konsult privat ska den företräda byggherrens intressen och inte, till skillnad från en tjänsteman på stadsbyggnadskontoret eller en upphandlad konsult på kontoret, se till de olika intressena och de olika avvägningarna som behöver göras även i mycket små planer. Därmed finns det en påtaglig risk att de underlag som vi politiker sedan får är vinklade. Det kan vara ofrivilligt eller frivilligt, men risken finns ändå. Då kan det i stället vara betydligt bättre att man använder av de konsulter som är mer objektiva och ska se till helheten.

Anförande nr 196

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Det var roligt att du nämnde Uppsala. Att arbetet där har lagts i träda när det gäller byggherreskrivna planer beror snarare på att det har skett ett majoritetsbyte där. Sedan dess har det tyvärr i stort sett varit stiltje på den fronten.

Sedan sade du att det inte skulle leda till någon effektivisering. Vi menar ändå att det är ett mer tidskrävande och resurskrävande arbete att ta fram och upprätta en detaljplan eller tilläggsplan än att gå igenom och kvalitetssäkra planen. I många fall känner också byggherren till ett område som ska planläggas bättre än de kommunala tjänstemännen. Vi tror att det leder till att detaljplanen och tilläggsplanen kan utarbetas mer effektivt och snabbare. Vi tror också att det är bra med en koppling mellan byggherren, alltså konstruktören, och planarkitekten för att höja kvaliteten i planarbetet och för att arbetet ska genomföras mer effektivt.

Anförande nr 197

M a r t i n H a n s s o n (MP): Det kan mycket väl finnas enskilda planer där det skulle kunna vara mer effektivt. Det kan finnas planer där man bara ska lägga till ordet ”inte” eller tvärtom och sådana saker. Men var ska man i så fall göra den gränsdragningen. På stadsbyggnadskontoret är de också mycket tydliga med att de trots allt gör den bedömningen att det inte kommer att bli så mycket effektivare på grund av att de här kvalitetssäkringarna som måste göras när man kommer in utifrån blir mycket omfattande. På det har vi återigen risken med en jävssituation som ligger kvar hela tiden.

Anförande nr 198

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande! Till att börja med vill jag yrka bifall till reservationen i kommunstyrelsen när det gäller den här motionen. Vi tycker nämligen att den är bra. Vi tycker att det är bra att flera kan ta initiativ. Vi behöver att fler planärenden kommer fram och behandlas. Vi behöver fler som kan få

ta initiativ runt om i staden så att vi får ännu mer fart på byggandet än vad vi kan initiera själva.

Jag tycker att det är lite enkelt att säga att upphandlade konsulter är sjysta och dem kan man lita på men med en plankonsult som används av ett byggbolag är det lite tveksamt. Jag tror att det finns oerhört stor kompetens hos plankonsulter vare sig de tidigare är anlitade av kontoret eller inte. Jag vill också säga att upphandlade konsulter gör detta på uppdrag. Det är inga egna initiativ som kommer farande in till kontoret som sedan bara ska kvalitetssäkras och gås igenom. Jag tror att detta skulle snabba upp processerna. Jag tycker att det här är en bra motion.

Bifall till reservationen!

Anförande nr 199

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Det handlar som sagt inte om risker för att de medvetet skulle luras på något sätt, men en upphandlad plankonsult från en privat entreprenör har till uppdrag att bara representera entreprenörens intresse medan uppdraget för någon som är upphandlad av stadsbyggnadskontorets tjänstemän själva har i uppdrag att se till allas intressen. Det är en skillnad här, och det är den som vi ser som problematisk.

Anförande nr 200

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänker snarare så att man får in flera idéer. Jag tror inte att en byggherre skulle vilja lura på staden ett dåligt hus. De vill självfallet att det ska vara bra kvalitet. De vill ju få uppdraget. De har ju inte fått uppdraget i och med att de lämnar in ett förslag. Jag tror nog att vi kan lita på att kontoret har kompetensen att bedöma och kvalitetssäkra projekt vare sig de är initierade inifrån eller kommer utifrån. Jag är inte orolig för det.

Bifall till reservationen!

Anförande nr 201

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Inte heller jag tycker att detta är en ointressant motion. Låt mig börja med att säga det. Jag vill ändå ge en liten beskrivning av var vi är och var vi har varit med stadsbyggandet i Stockholm. Vi tog faktiskt över i en situation där det saknades en systematik i stadsbyggnadsfrågorna. Stadsbyggnadskontoret var radikalt underbemannat. Som byggherre gick det inte att få ett ordentligt besked. Det var de facto situationen när vi tog över.

Nu har vi byggt upp en kapacitet. Vi har anställt nya handläggare. Vi har faktiskt också gjort en större satsning på ramupphandlade konsulter. Vi har prioriterat, och jag vill påstå att vi har gjort det som i grunden krävs. Vi har skaffat en systematik, vi har prioriterat och vi har skapat en tillräcklig kapacitet. Jag menar att det är grunden för att lösa det problem vi pratar om, det vill säga att se till att planer kommer fram i hög takt och i tid.

Det jag skulle vilja säga inte krävs just nu är ett experiment i stor skala där vi testar någonting nytt och säger att det kan vara roligt att prova det. Jag tror att det vore riktigt illa. Däremot kan det vara intressant att prova detta i en liten skala i ett enskilt

ärende. Det kan jag absolut tycka, men att i grunden byta arbetssätt vore nog inte särskilt klokt. Som stadsbyggnadskontoret mycket riktigt påpekar innebär detta att de måste hantera ärendena varje gång och tvingas omprioritera eller tvingas tillbaka till en situation där man inte prioriterar alls. Det blir i stället den som skriker högst som blir serverad.

Låt mig till sist säga att jag tror att alla i den här salen inser att om det hade varit en magisk lösning att på bred front införa det här arbetssättet hade nog någon av er gjort detta under de åtta år som ni styrde i stadsbyggnadsfrågorna.

Anförande nr 202

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Tyvärr hinner man inte genomföra allt det man vill även om man sitter i två mandatperioder. Du nämner att antalet handläggare på stadsbyggnadskontoret har ökat. Det är jättebra, för det behövs. Men även om antalet handläggare ökar och man tillfälligt tar in upphandlade plankonsulter kvarstår den prioriteringsordning som staden jobbar efter, det vill säga att detaljplaner och tilläggsplaner som innebär att nya bostäder kan uppföras prioriteras. Det medför att den enskilde kan få vänta ganska lång tid om dennes tilläggsplan hamnar bland de lågt prioriterade ärendena och inte leder till några nya bostäder oavsett om man sedermera kommer att få en handläggare från stadsbyggnadskontoret eller inhyrd plankonsult.

Vårt förslag innebär att enskilda kan initiera planprocessen i ett tidigare skede och själv stå för plankonsulten utan att behöva vänta på att bli tilldelad en. Vi tycker att det går snabbare.

Anförande nr 203

Borgarrådet M o g e r t (S): Låt mig börja med att säga att det inte bara var någonting positivt vi gjorde, utan det var fullständigt nödvändigt att bygga upp kontoret och ge det muskler. Det är inte bara tillfälligt vi använder externa konsulter, utan vi använder dem systematiskt i detta eftersom det är nödvändigt för att klara de här volymerna.

Du har helt rätt i att vi ändå kommer ned till prioriteringar. Det skulle vi göra även med den modell som du föreslår. Det kommer alltid att handla om prioriteringar, och det är prioriteringar som vi måste våga göra och stå för som stad. Även om man använder din modell kommer det att krävas ett arbete av stadsbyggnadskontoret där man blir tvungen att säga att vi lägger ifrån oss den här planen för att skriva fram det här ärendet som någon annan har tagit fram. Speciellt på en marknad där det är brist på planhandläggare skulle den här metodiken kunna göra att vi återigen blev underbemannade på kontoret.

Det vore intressant att prova detta i liten skala, men jag tror inte alls på det som ett sätt att lösa våra problem.

Anförande nr 204

J o e l L a u r é n (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Stockholm är, som vi alla vet, i behov av fler bostäder. Ska alla stockholmare ha tillgång till en bostad är det därför en av stadens allra viktigaste utmaningar att lyckas hålla uppe den snabbaste byggtakten sedan 70-talet och växla upp den takten ytterligare. En viktig

del i detta är att stadens tjänstemän får så goda förutsättningar som möjligt att lägga sin arbetstid på att ta fram detaljplaner för fler bostäder. Under det senaste året har vi sett att handläggningstiderna för detaljplanerna i snitt har ökat med flera månader. Det krävs därför innovativa förslag för att snabba på handläggningen.

På grund av behovet av bostäder är det naturligt att handläggarna nu prioriterar arbetet med planer som innebär fler bostäder. När ansökningarna om tilläggsplaner kommer in prioriteras också de planer som innehåller många bostäder. Så måste kontoret arbeta om staden ska kunna uppfylla sina bostadsmål. Baksidan av det myntet är dock att planer som inte innehåller många bostäder behöver prioriteras ned. Det kan vara tilläggsplaner som är mycket betydelsefulla för den enskilda personen som ansöker men som inte innehåller ett stort antal nya bostäder. Det kan till exempel handla om att ändra användningen av en lokal från industriändamål till bostadsändamål. Det kan också handla om att ändra enskilda bestämmelser i en detaljplan för att tillåta inglasning av balkonger.

Vi vill kunna avlasta kontorets handläggare och ge den som vill ansöka om tilläggsplan möjlighet att själv snabba på processen. Därför föreslår vi i den motion som vi har väckt att den som ansöker om tilläggsplan själv ska kunna anlita en plankonsult som gör det tidskrävande grovjobbet med planprocessen. Plankonsulten granskas och godkänns av nämnden i startpromemorian och kan därefter agera som handläggare. Den anlitate konsulten tar fram förslaget till tilläggsplan och genomför planprocessen för sökandes räkning. Efter det fattas beslut om att godkänna planen av stadsbyggnadsnämnden som kommer ha myndighetsansvaret, kvalitetssäkra och fatta beslut om att anta planen.

Kontentan av vårt förslag är att man ska öppna för att fler handläggare ska kunna arbeta med fler planer så att vi får mer byggt. Staden aktiverar därmed all den kompetens som finns utanför stadsbyggnadskontorets väggar. I en stad som Stockholm där så många aktörer är engagerade i bostadsbyggandet är potentialen för detta enorm. I praktiken blir detta som att, utan att behöva anställa extra handläggare i staden, kunna lägga till en stor extra avdelning till kontoret som kan bidra till planarbetet. Möjligheten till fler bostäder och fler planer är viktig för staden, och det är för mig enkelt att se den stora potentialen i det här förslaget. Ju fler vi har som jobbar med planprocesserna, desto snabbare kan vi få fler spadar i backen och fler bostäder. Därför är det en självklarhet för mig att vi borde utreda den möjligheten.

Bifall till motionen!

Anförande nr 205

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är intressant att resonera om detta. Man kan säkert hitta enskilda projekt där det här skulle kunna fungera. Jag kan förstå att man inte hann genomföra allt, men varför har ni inte ens gjort ett försök med detta på åtta år om ni nu plötsligt ser det här som den stora lösningen på hur man i fortsättningen ska hantera stadsbyggandet?

Anförande nr 206

J o e l L a u r é n (M): Jag har själv suttit i kommunfullmäktige sedan det senaste valet och kan väl svara för den politikutveckling som vi har haft sedan dess. Vårt förslag är att vi utreder detta. Jag är ganska optimistisk utifrån det svar som du har

gett i den här debatten när du säger att du ändå tycker att det låter intressant och att du kan öppna för att genomföra ett pilotprojekt inom detta. Vi märker ju att tiden för att handlägga detaljplanerna har ökat, och då måste vi hitta innovativa lösningar för att snabba på processerna. Det skriver ni själva i er egen budget också. Därför tycker jag att ni åtminstone hade kunnat utreda det här förslaget.

Anförande nr 207

Cecilia Obermüller (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Ja, ni hade en idé som kanske var pigg, men jag undrar om ni inte har läst vad stadsbyggnadskontoret skriver. Det står väldigt tydligt att för att säkerställa att intressen och synpunkter analyseras och beskrivs för nämnden på ett objektivt sätt krävs att handläggare vid förvaltningen ansvarar för ärenden och deltar i avvägningar i förhållande till andra allmänna eller enskilda intressen. Det innebär att planförslag som upprättas av en sökandes plankonsult kräver större insatser och tar fler resurser från förvaltningen än om samma plan upprättas av en plankonsult som förvaltningen har handlat upp och som inte är jävrig i förhållande till den sökande.

De hänvisar också till konflikt med jävsregler och förvaltningsrättsliga krav på objektivitet och opartiskhet.

Anförande nr 208

Joel Laurén (M): Det finns såklart en del utmaningar med att införa ett skifte när det gäller hur vi arbetar på kontoret. Man skulle till exempel kunna ha kontinuerliga kontrollpunkter med avstämningar när man håller på att ta fram den här planen från den plankonsult som sökanden anlitar. Det finns olika modeller man kan titta på för säkra att det inte finns något jävsförhållande som får effekt på beslutet. Det tror jag absolut.

Angående arbetsbelastningen tror jag att det säger sig självt att det tar mindre tid att kvalitetsgranska en plan än vad det tar att göra en plan. Man skriver ju att man redan i dag anlitar konsulter. Då måste man väl rimligen också kvalitetsgranska de planer som tas fram av dem, så kvalitetsgranskningen görs i alla fall.

Det här är en möjlighet att få fler handläggare som arbetar med fler planer, få fler spadar i backen snabbare för att vi ska få nya bostäder och prioritera de mindre projekt som är viktiga för enskilda sökande.

Anförande nr 209

Peter Backlund (L): Fru ordförande! Jag måste komma ihåg att direkt yrka bifall till reservationen i kommunstyrelsen. Vi tycker att det är viktigt att pröva förslag för att underlätta och snabba på planprocesserna för att få fram fler bostäder. Plankonsulter är ett sätt att underlätta för byggandet i Stockholm. Det finns andra sätt, men vi tycker att alla möjligheter måste prövas. Vi tror att även byggherrar är intresserade av att bygga med kvalitet i boendet.

Vi liberaler förslog också ett annat sätt i budgetdebatten, och det är att man anställer fler planhandläggare på stadsbyggnadskontoret. Vi har också avsatt pengar till det. Vi tror att vi ska pröva allt möjligheter. Därför är vi positiva till den här motionen.